

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA
DE

EMPHYTEVSI SALINARIA

PRÆSERTIM
HALAE SVEVORVM OBTINENTE

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

FRIDERICO

MARGGRAVIO BRANDENBURGICO BORVSSIAE
SILESIAEQVE DVCE RELIQA BVRGRAVIO
NORIMBERGAE RELIQA

CIRCVLI FRANCONICI SVPREMO CAMPI MARESCHALLO
ET TRIVM LEGIONVM AC COHORTIVM PRAEFECTO

ANNVENTE AMPLISSIMO ICTORVM ORDINE
IN ALMA FRIDERICIANA
PRO GRADV DOCTORIS

IN VTROQVE IVRE LEGITIME CAPESSENDO

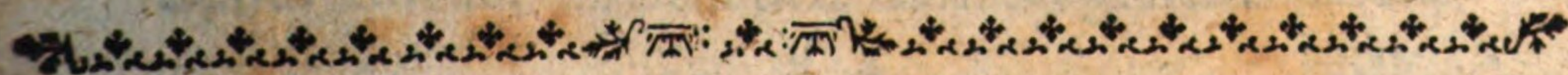
D. III. IVN. MDCCLX.

PVBICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVTOR ET RESPONDENS

GEORGIVS FRIDERICVS IAEGER

HALA SVEVVS.

ERLANGAE

LITTERIS IOANNIS DIETERICI MICHAELIS CAMERARII
ACADEM. TYPOGR.

DISSERTATIO INAUGURALIS IURIDICA
DE

EMPHYTEVSI SALINARIA

PRÆSERTIM
HALAE SVEVORVM OBTINENTE

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

FRIDERICO

MARGGRAVIO BRANDENBURGICO BORUSSIAE
SILESIAEQVE DVCE RELIQA BVRGRAVIO
NORIMBERGAE RELIQA

CIRCVLI FRANCONICI SVPREMO CAMPI MARESCHALLO
ET TRIVM LEGIONVM AC COHORTIVM PRAEFECTO

ANNVENTE AMPLISSIMO ICTORVM ORDINE
IN ALMA FRIDERICIANA

PRO GRADV DOCTORIS

IN VTROQVE IVRE LEGITIME CAPESSENDO

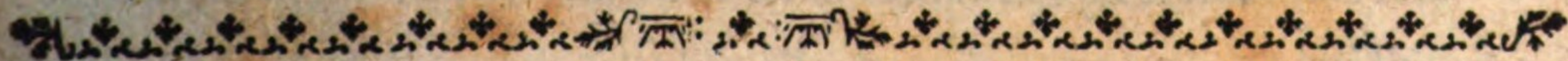
D. III. IVN. MDCCLX.

PVBlico ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

AVTOR ET RESPONDENS

GEORGIVS FRIDERICVS IAEGER

HALA SVEVVS.

ERLANGAE

LITTERIS IOANNIS DIETERICI MICHAELIS CAMERARII
ACADEM. TYPOGR.

DISSECTATIO IN ANATOMIA IRIDICA
DE
EMPHYTESIA
SALINARIA

PER APOSTOLICAM
HALLAE SVETORVM ORIENTEM

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPIS AC DOMINI
DOMINO
FRIDRICO
MARGGRAVIO BRANDENBURGICO BORVSSIAE
SILVIAEQUE DUCI REGIAE BORVSSIAE
NORMINAE REGIAE
CIRCULI FRANCONICI SVPERIO CAMPTI MARECHALLI
ET TRIUM LEGIONVM AC COHORTVM PRAEPECTO

ANNVENTE AMPLISSIMO ICTORVM ORDINE
IN ALMA FRIDERICIANA
PRO GRADN DOCTORIS
IN VITROQUE HARE LEGITIME CAPESSENDO
D. III. IV. MDCCCLX
PVBICO EXAMINORVM EXAMINI SVBMITTIT
AUCTOR ET RESPONDENS
GEORGIVS FRIDERICVS JAEGER

HALLAE SVETORVM
MDCCCXVI
LITTERIS IONANIS D. III. IV. MDCCCLX
ACADEMIAE ICTOR

PARENTI VENERANDO
GEORGIO DAVIDI IAEGERO
SYNDICO

ILLVSTRIS CORPORIS EVANGELICI IMMEDIATI
FRANCONICI PAGI CVI AB OTTONIS SYLVA NOMEN

OPTIME MERITO

GEORGIVS FRIDERICVS IAEGERVS
FILIVS

SALVTEM ET OBSEQVIVM.

Quod in fronte huius, dissertatio-
nis TVVM nomen, VENE-
RANDE PARENS, conspicias,
quodque a TE inprimis libello
expetam patrocinium, neque mi-
rari poteris, neque velis aegre
ferre; ad id, vt omnes probi mecum sen-
tiunt, natus, vt patrum sis indulgentissimus.

O D V M ❁ ❁ ❁ T V A

Iam vero in eo sum, vt studiis meis, quae
et opibus et paterna subleuasti propensione,
academicis coronidem imponam, et hinc
discedens in TVOS ruam amplexus. Haec
dum ago, quae quidem nunquam excide-
runt, fortius tamen mentem obruunt bene-
ficia, quibus TVA benignitate a prima iu-
uentute me grato innutritum sentio animo.
E hominum vero beneficiis illud est maxi-
mum, animum exquisita voluptate afficiens,
quod mentem bonis scientiis imbuendo, alen-
do, veramque pectori virtutem imprimen-
do, a natis suscipitur. Pia, OPTIME
PARENS, mente, paternae propen-
sionis in me delata colo specimina. Sentio
me totum, quo me a teneris ad hunc vs-
que diem complecteris amoris commotum
contemplatione. Quidquid in me est; qui-
bus viribus mens et corpus pollent; quibus
cogitationibus agitor, id omne TVI deside-
rio ardet, atque ad perpetuum cultum, ad
erectam

erectam pietatem, ad fortissimum obsequium,
me excitat, abripit, propellit. Hanc ob
causam non graueris, meae venerationis
hanc qualemcunque significationem suscipe-
re. TVO consilio et iussu opusculum hoc
conscriptum, TVIS subsidiis subleuatum,
ex materie a TE suppeditata conflatum est,
vt nullius potiori iure, quam TVVM appel-
lari possit. Exstitisti olim in patria veritatis,
cuius iam partes tueor, tam egregius defen-
sor, quam strenuus. Voluisti igitur, quod
innata quoque lex velle videtur, vt iuste a
genitore inchoata, a nato aut perficiantur,
aut saltem continuentur. Eius vero deside-
rio tam moderate, vt adsoles, flagrasti, vt
opus a me omnibus numeris absolutum mi-
nime expectares, sed tantum, quantum a
viribus meis procedere posset, requireres.
Omnia multo maiori luce radiatura, longe
apertiora forent, longe ponderosiora, nisi
locorum distantia a TVIS magni momenti
consi-

consiliis me disiunxisset. Quare abs TE, et hoc nomine publice peto, quod in dedicationibus rogare solemus, vt hos lucubrationum fructus paterno patrocinio TVO non dedigneris. TVIS sub oculis libellum et excolere et ornare nunquam praetermittam. Nihil iam reliquum est, INDVLGENTISSIME PATER, quam vt TE, domumque nostram diuinae benignitati, precibus summis et ardentissimis commendem. Faxit SUMMVS RERVVM ARBITER, vt TECum omnes, qui TIBI carissimi sunt, diuturna et immota sanitate, in affluentia bonorum, amicorumque summa pace vitam feliciter transigant. Quantum TIBI TVAEque debeam sollicitudini, aeterno comprobabo obsequio. Vale! Dabam
Erlangae d. III. Iunii
MDCCLX.

SECTIO I.
DE
IVRE EMPHYTEUTICO
GENERATIM.

§. I.

De origine vocis Emphyteuseos.

Vocem emphyteuseos neque ab ἐν Emphyteusis
et πίσις, neque ab ἐμφόνημα vel non nisi
ἐμπόνημα, quod in L. f. C. de iure
Emphyt. IUSTINIANO meliora-
tionem significat, IOH. CASP.
BITSCHIVS de Emponematum iure,
vulgo vom Schauffel, Recht, apud SCHILTERVM in
Comment. iur. feud. Alem. sed, quidquid etiam GUIDO DE ἂπὸ τῷ,
SVZARIA alique similes opponant, quin vnice ἂπὸ τῷ ἐμφου-ἐμφουτεύειν
τεύειν veniat, nullus fere D. D. hodie dubitat. BORCHOLT, venit.
A in

in *Comment. ad consuetudines feudor. c. 3. n. 1. Celeberr. LAVTERBACH. in diff. de emphyteusi C. 1. §. 3. Endter de alienatione emphyteuseos th. 1. SCHREIBER de commissio emphyteut. Cap. 1. Aphor. 3. IOH. CORASIVS in Enarrationibus in Tit. Cod. Iustiniani de iure emphyteut. p. 188. n. 6. Significat autem ἐμϕυτευσις latinis nihil aliud, quam implantare, inferere. LAVTERBACH l. c. BORCH. l. c. et germanis: Impfen. ROSE in diff. de emphyt. in not. ad thes. 1. einzwingen; einpflanzen, einsäen, anbauen. PEGIVS in Tract. de iure emphyteutico vom Bau, Recht p. 5. metonymice vero, et quoniam agri absque plantatione et insitione meliores fieri nequeunt, emphyteusis quamcunque meliorationem agrorum denotat. REINWALD. in axiomatolog. Iuridica. Obiect. Iuris II. disput. XIV. pos. 45. SCHREIBER l. c. (a).*

§. II.

De origine ipsius negotii emphyteutici.

*Incerta est
negotii em-
phyteutici
origo.*

Vidimus originem vocis. Videamus etiam originem ipsius rei. Sed nescio, quid certi dicam de re prorsus incerta. Magnae molis tractatus de diuersis D. D. hac de re opinionibus conscribi posset. Haud pauci apud HEBRAEOS atque AEGYPTIOS emphyteuseos originem quaerunt; multi inuentum ZENONIS esse affirmant. Quid ego? In medio tutissimus. Fugio itaque et horum
et

(a) Quod ad originem vocabuli: emphyteusis, attinet, illud non sine ratione temporibus CONSTANTINI M. ortum suspicatur SCHILTERVS Exerc. XVI. thes. 66.

et illorum partes, eorumque sententiam potius adopto, *Statuitur*
 qui statuunt, emphyteusin, quod ad materiam, iuris *tamen em-*
 Gentium esse, quod ad formam vero, ex Romanorum *phyteusin*
 institutis deriuari debere. LAVTERBACH. l. c. §. 5. *quod ad ma-*
 GAMBSIVS *de bonis laudemialibus* §. 2. DE HEISTER *de gentium esse;*
emphyteusi c. 1. §. 2. H. COCCEII l. c. c. 1. §. 1. GVIDO *quoad ad*
 DE SVZARIA et IVL. CLARVS *de iure emphyteut.* p. 190. sqq. *formam vero,*
 LEYSER *Medit. ad ff. sp. 102. m. 1. sqq.* ILL. STRVBEN *rum Institu-*
in Comment. de iure villicor. c. 2. §. 2. in f. Nam cum Ro- *tis deriuari*
 mani veteres monarchiae fundamenta paulatim iacerent, *debere.*
 praedia et agros, quos profligatis hostibus occupauerant, *Coniecturae*
 militibus, inprimis veteranis (a), in praemium virtutis (b), *de origine*
 et quo ceteri in hostem redderentur eo animosiores ala- *contractus*
 cioresque gratis assignabant. Frequentius vero solebant *emphyteu-*
 victores praedia ab hostibus capta publicare (c), hoc est, *tici.*
 victricis Reipublicae dominio adscribere, vt illa deinde
 agros inprimis incultos ac desertos per magistratus mu-
 nicipales (d) conductoribus daret colendos, quo certa
 pensio redditusque annuus in aerarium perueniret, L. 1.
 §. 1. D. si ager vect. Cum vero hi negligentius eos curare
 inciperent, nec vllus facile inueniri posset, qui in agri-
 culturam, ex qua non aliquod emolumentum ad se red-
 undaturum speraret, tantum laboris et impendiorum
 conferre vellet (e); Romanis e re visum est, horum
 agrorum

(a) CORAS, loc. cit. n. 1.

(b) L. 11. D. de euct. et dupl. stip.

(c) L. 20. D. de captiu. et postlim. et redemt. ab host.

(d) BURMANNVS de vect. pop. Rom. pag. 128. et 148.

(e) Arg. L. 9. C. de annon. et tribut.

agrorum dominium utile in colonos suos transferre, ita quidem, ut omne, quod per industriam, laborem, culturam et impensas eorum rei accederet, cum parte proprietatis omnibusque reliquis commodis sibi haberent, atque ad heredes transmitterent, (f) hac solummodo lege: ut meliores redderent agros et vectigal annuum Reipublicae praestarent *L. 1. D. si ager vectig. BECK. in Tract. de Iur. emphyt. vom Erbzins, Recht C. 1. §. 2. GAMBS. l. c. et CORAS. l. c. §. 4.* Hinc agri isti vectigales vocati sunt, probante *L. 1. D. si ager vectig.* Postea municipia et quascunque ciuitates (g) nec non dominos priuatos res suas per talem contractum concessisse constat. *H. COCCII l. c.* ita, ut Reipublicae praestaretur vectigal, priuatis pensio, seu canon (h) qui omnem praestationem in recognitionem domini directi factam aut faciendam denotat. *Illustr. GEBAVERVS in ordin. Instit. ad Tit. de locat. cond. posit. 8.* Diu autem istis temporibus dubitatum fuit, utrum emphyteusis, quae tunc nec certam naturam, nec proprium nomen habebat, ad alienationis, an ad locationis conductionis speciem sit referenda? *§. 3. I. de Locat. cond.* donec tandem Imperator *ZENO in L. 1. C. de I. E.* constituit, ut ius emphyteuticarum

Agrorum vectigalium origo.

punctum differrentiae

agrorum vectigalium et emphyteuticariorum.

Dubitatum fuit, ad quamnam contra-

ctuum speciem referenda sit emphyteusis.

(f) *IOH. FERRAR. in enarrat. ad Tit. C. Iustinian. de I. Emph. cap. de origine rerum §. initio igitur &c.*

(g) *L. 1. D. si ager vect. L. 15. §. 26. et 27. D. de damno inf. LAUTERBACH, l. c. §. 5.*

(h) Hinc colligo, agros vectigales et agros emphyteuticarios reuera et quod ad effectus Iuris nihil differre: quod etiam docet Titulus *D. si ager vectigalis, id est emphyteuticarius &c.*

rium neque alienationis neque conductionis titulis adii- ^{donec Zeno}
ciatur, sed ius tertium sit, ab utriusque memoratorum ^{constituit, ut}
contractuum societate separatum, habensque propriam ^{emphyteusis}
conceptionem atque definitionem. Cf. IOH. CORASII et ^{propriam}
FERRARII *Enarrationes in Tit. C. de iure emphyt.* ^{formam ha-}
^{beat.}

§. III.

De triplici Emphyteuseos acceptione eiusque definitione.

Sumitur vocabulum emphyteuseos in sensu triplici. ^{emphyteusis}
LAVTERBACH *l. c.* TITIVS *in iure priu. Lib. III. Cap. II.* ^{tripliciter}
§. 5. scil. 1) pro iure in re aliqua immobili per contractum, ^{sumitur.}
subsequente traditione, constituto *L. 3. C. de iur. emph. L. 3.* 1) pro iure in
§. 4. *D. de rebus eor. qui sub tut. et* GOTHOFREDVS *ad re immobili*
h. locum. 2) pro obiecto iuris emphyteutici, seu pro ipsa ^{emphyt.}
re immobili, in qua ius tale constituitur. GOTHOFR. *l. c.* 2) pro obiecto
L. 2. C. de I. E. 3) pro ipso contractu, per quem ius illud ^{buius Iuris.}
in re aliqua immobili constituitur §. 3. *I. Locat. L. 1. C. de* 3) pro ipso
I. E. Nov. 7. c. 3. CORAS. l. c. §. 6. Est autem emphy- ^{contractu.}
teusis in priori sensu sumta, ius in re immobili mediante ^{Definitio em-}
traditione alicui a domino rei ita concessum, ut ipse con- ^{phyteuseos in}
cedens proprietatem quidem retineat, in emphyteutam ^{priori signi-}
vero omne utile dominium transferat, hac lege: ut in ^{ficatu.}
recognitionem domini directi annum canonem sol-
uat. LAVTERBACHIVS *in Compend. Iur. Tit. Si ager*
vectig. p. 122. BECK *l. c. §. I.* MATTH. DE AFFLICTIS
in tractatu de iure protimiseos p. 70. n. 32. Ad alterum ^{Quid ad alte-}
significatum, de quo infra pluribus, non solum praedia ^{rum spectet}
rustica, sed etiam urbana, et proinde tam domus quam ^{significatum}
agri et quilibet fundi spectant. STRVV. *in Iurisprud. R. G.* ^{declaratur,}
^{forens.}

*Definitio emph. in ter-
tio significa-
tu sumtae.* forens. L. II. Tit. XII. §. 4. Emphyteusis vero in tertio
significatu nihil aliud est, quam contractus consensualis, (a)
de rei immobilis dominio pro certo annuo canone in al-
terum transferendo, SIEGEL in princ. I. Feud. p. 36. §. 12.
BORCH. c. 3. n. 2. CORAS. l. c. n. 12. Illustr. DE BERGER
in oecon. iur. L. 3. T. 5. §. 27. n. 1. LAVTERBACH l. c. §. 3.
*Emphyt. con-
tract. est* Ceterum hic contractus est 1) *iuris ciuilis* (sc. quod ad
formam conf. §. praec.) L. I. C. de I. E. H. COCCEII
1) *Iuris ci-
uilis.* in diss. cit. BORCH l. c. n. 3. REINWALD Obiect. iuris II.
2) *nominatus* Disput. 14. pos. 47. 2) *nominatus*, IOH. FERRAR. l. c. §.
qui contractus etc. IULIVS CLARVS in tract. de I. emph.
3) *bonae fid.* qu. 2. DE HEISTER l. c. §. 6. REINWALD l. c. 3) *bonae
fidei* IOH. FERRAR. l. c. Perill. SAM. DE COCCEII in I.
4) *ultro ci-
troque obli-
gatorius.* controu. ad Tit. D. si ager vectig. qu. 6. et denique 4) quod
ad eius vim obligandi attinet: *ultro citroque obligatorius.*
CELEB. CARPZOV. in decis. illustr. Saxon. P. II. Decis. 139.
§. 19.

§. IV.

De modis emphyteusin acquirendi et constituendi.

Modi acquirendi et constituendi emphyteusin varii
sunt. arg. L. I. §. 2. D. de publ. in rem act. Constituitur enim
vel per actum inter viuos, vel per vltimam voluntatem.
*Emphyteusis
constituitur* LAVTERB. l. c. §. 15. TITIVS l. c. §. 6. BOCER. in Vol. Diss.
Diss. 14. §. 15. et 45. et L. I. §. 2. D. de Publ. in rem act.
1) *per par-
tium consens.* Prius fit 1) per partium *mutuum et expressum consensum* siue
per

(a) Arg. §. 3. I. locat. cond. HUBER ad Tit. D. si ager vecti-
galis, §. 2.

per ipsum §. praeced. definitum contractum (a) et subsequenter traditionem, vel quasi : §. 43. I. de rerum diuis. L. 3. pr. D. de usufr. (b) 2) per adiudicationem iudicis in iudiciis diuisoriis §. 5. I. de offic. Iud. et §. 7. eod. et VIN-^{2) per adiudicationem} NIVS in annotationibus ad hunc §phum, L. 7. pr. D. de^{Iudicis.} Publ. in rem act. et arg. L. 6. §. 1. D. de usufr. ubi dicitur : constitui usufruct. si iudex alii proprietatem adiudicat, alii usufructum ; NAEVIVS ad L. 6. D. de usufr. SCHNEIDEWIN ad Tit. Inst. de usufr. quaest. qualiter constit. usufr. §. 3. per sententiam (c). Posterius sc. constitutio per actum ultimae voluntatis, efficitur per testamentum, seu^{3) per testam-} codicillum, in quo testator vel sub legati, vel sub fideicommissi titulo, vel per donationem mortis causa factam (d), ius emphyteuticarium alicui constituere potest. OBRECHT th. 57. 58. arg. L. 26. D. de pignorat. act. §. ult. I. de seruit. L. 14. C. de S. S. Eccles. HUBER l. c. §. 6. L. 44. §. 4. D. de legat. 1. §. 43. I. de rer. diuis. LEONIVS in volum. consilior. Conf. 68. n. 44. et 45. RICHTER, de I. E. th. 10. Sicuti enim praedictis modis a testatore ipsum rei dominium et aliae res et iura relinqui possunt, ita etiam ius emphyteuticum. §. 21. I. de legat. L. 70. §. 1. L. 71. §. 5.

-
- (a) G. OBRECHT in Diff. de Iur. emphyt. th. 57. et 65. L. 1. C. de I. emph. FERRAR. l. c. in medio §phi ut quamvis etc.
 (b) Non enim datur vera rerum immobilium traditio, multo minus incorporalium, ubi vnus patientia, et vsus alterius pro traditione et apprehensione iunt, L. ult. D. de Seruit. L. 3. pr. D. de usufruct.
 (c) Non enim video, cur non eodem modo emphyteusis, ac usufructus constitui possit iudicio diuisorio per adiudicationem.
 (d) L. 2. D. de Publ. in rem act.

§. 5. eod. L. 26. et 28. D. de servitut. praed. rust. L. 1. §. 2. C. de publ. in rem act. L. 2. eod. arg. l. 3. 6. 7. et 9. D. de usufr. et quemadmodum etc. §. 1. I. de usufr. SCHNEIDEWIN. ad h. l. qu. qualiter constituitur usufr. §. 2. in fin. L. 1. §. 7. D. de superfic. L. 4. C. de don. mort. caus. (e). A constitutione, cuius modo mentionem fecimus, differt, nisi iusto confusius quis loqui vult, emphyteuseos acquisitio. Ac-

Primus emphyteusis acquirendi modus.

Alter modus.

Disquiritur, quot anni ad praescribendum requirantur.

Et probatur, longum tempus sufficere, in civili.

quiritur autem emphyteusis 1) per constitutionem emphyteuseos, de qua paulo ante egimus 2) per praescriptionem.

BOCER l. c. §. 15. et 43. I. FERRARA p. 302. LAVTERBACH.

l. c. §. 15. TITIVS, BORCH. CLAR. CORAS. in locis saepe citatis: Illustr. SCHORCHIVS in diff. de iure servit. et

census eiusque acquisitione et amissione per praescript. Iam autem

quaeritur: quot annis emphyteusis praescribi possit? Et

haec quaestio est ex iis, de quibus D. D. inter se nondum

conuenerunt. Alii enim longissimum tempus desiderant,

alii longum tempus sufficere asserunt. Alii v. g. LAV-

TERBACH. l. c. S. DE COCC. l. c. qu. 5. quibuscum et ego

lubens facio, ita distinguunt: Si bona fides et iustus titu-

lus adfunt, sufficit longum tempus, sc. 10. annorum inter

praesentes et 20. inter absentes L. 7. C. quibus non obiicitur

longi temporis praesc. L. 2. l. 4. et l. f. C. de praescr. longi temp.

L. 8. pr. C. de praescr. 30. vel 40. annor. (f). Quodsi vero

emphy-

(e) Praesertim cum hoc ius minus sit, quam dominium plenum: non debet autem, cui plus licet, quod minus est non licere, secundum L. 21. D. de Reg. I.

(f) Praescribuntur enim eo tempore ipsum dominium L. 15. §. 27. D. de damno inf. et servitutes, Cf. totum tit. D. de usufructu et redditu

EMPHYTEUTICO GENERATIM. IX

Emphyteuta in m. f. versatur, de nouo distinguendum est: an verus dominus sciuerit? et tunc longo tempore praescribitur; an ignorauerit? tunc 30. annos ius ciuile desiderat. LAVTERBACH. l. c. Idem obtinet si b. f. possessor titulo inhabili, vel plane sine titulo, attamen nec vi, nec clam, nec precario possessionem nactus est L. 4. et 6. C. de praesc. long. temp. L. 8. C. de praescr. 30. vel 40. annorum: BECK. l. c. c. 4. §. 3. p. 50. (g) Ecclesiastica tamen emphyteusis (h) est excipienda. Haec enim non nisi 40. annis praescibitur, Nou. 131. c. 6. L. f. C. de fund. patrim. Nou. 112. c. 1. SAM. DE COCCII l. c. BECK. l. c. c. 6. X. de praescript. (i) Tertius denique Ius Emphyteuticum acquirendi modus est delatio successionis H. COCC. c. 6. §. 1. p. 18. in pr. et c. 7. §. 1. in qua par est masculorum et feminarum conditio, LAVTERBACH. l. c. §. 16. Nam licet alias valeat argumentum a feudo ad Emphyteusin

Secus in Ecclesiastica.

Tertius modus acquirendi Emphyteusin.

reditu et habitat. et tit. insequ. de seruitute legata. BOCER l. c. §. 42. not. b. L. 20. pr. L. 32. D. de seruit. praed. urban. L. 10. D. si seruit. vind. L. 5. §. penult. D. de Itinere L. 1. §. ult. D. de aqua et aquae pluui. arcend. Cur non et Emphyteusis? H. COCCII l. c. cap. 6. §. 13. in f.

(g) Vbi tamen adhuc notandum puto, malae fidei possessorem non ius, sed exceptionem praescriptionis tantum acquirere. L. 8. C. de praescr. 30. vel 40. annor. LAVTERBACH. in Colleg. Theor. pract. l. c. §. 15.

(h) quae est, quando res ecclesiae, vel alius venerabilis domus, in emphyteusin conceduntur. Nou. 7. et 120.

(i) Et sic etiam de fundis publicis et ecclesiasticis interpretanda est L. fin. C. de fund. patrim. SAM. DE COCCII l. c.

*Distinctiones
circa succes-
sionem ob-
servandae.*

teusin I. EVERHARD in *Vol. consil. consil. 47. n. 34. p. 437.*
 CVRTIVS IVNIOR in *Tract. de Feud. p. 6. B. n. 97.* tamen
 hic non valet ob diuersam vtriusque rationem, CLAR. *qu.*
32. n. 1. pr. qui etiam hanc communem D. D. sui tem-
 poris sententiam esse dicit. ROSE *l. c. in not. ad th. 2. ad*
vocem: successionem. Appendicis loco adhuc monendum,
 emphyteusin concedi, vel in perpetuum, *Nou. 120. c. 6.*
 G. OBRECHT. *l. c. th. 86.* MATTH. DE AFFLICTIS *l. c.*
p. 70. n. 32. L. 3. C. de I. E. L. 1. pr. §. 1. D. si ager vectig.
§. 3. I. de locat. cond. CLARVS *qu. 28. §. 4.* GOTHOFRED.
in not. ad l. 3. §. 4. D. de rebus eorum, qui sub tut. vel ad
tempus, GOTHOFREDVS ibidem, OBRECHT. l. c. L. 3.
C. de I. E. L. 3. D. si ager vectig. emphyteusis perpetua
 vel simpliciter concessa est, nulla sc. heredum facta men-
 tione, OBRECHT. *thes. 87.* vel determinatiue, seu quod
 idem est, cum adiectione filiorum heredumue. Si prius,
 distinguendum inter Emphyteusin civilem et ecclesiasti-
 cam BORCHOLT. *c. 3. n. 14.* Civilis ad omnes heredes
 etiam extraneos transit *L. 1. D. si ager vectig. §. 3. I. de*
Loc. BORCH. l. c. CLARVS qu. 28. n. 1. 2. et 6. OBRECHT
l. c. th. 88. Ecclesiastica ad descendentes, CLAR. *l. c.* et
 quidem ad omnes ob *Nou. 120.* qua Iustinianus correxit
Nouellam 7. OBRECHT. th. 90. WESTENBERG. L. VI. t. III.
§. 21. non vero extraneos. (k) Si posterius, i. e. si
 determinatiue Emphyteusis concessa est, attentenda sunt
 pacta

(k) *Nou. 7.* quae quod ad hoc punctum incorrecta mansit, FRANC.
 MARCVS, *Decis. 103. n. 1. et 2. pag. 96. BORCH. loc. cit.*
 CLAR. *quaest. 6. n. 3. et 4.*

pacta apposita, omnes articuli et clausulae, ex quarum vero intellectu successio plane dependet. §. 3. *I. de loc. L. 1. C. de I. E. FRANC. MARCVS Decis. 103. n. 2. p. 97.* Et tantum de emphyteusi in perpetuum concessa. Iam ad eam, quae ad tempus datur, progrediendum. Datur autem Emphyteusis vel ad tempus certum et determinatum, e. g. ad 50. annos, aut ad plures, vel ad incertum v. g. ad tertiam vsque generationem, vel in infinitum, seu generaliter ad tempus. Casu primo omnes etiam extraneos succedere contendo, si civilis est; minus si ecclesiastica. *Nou. 7. c. 3. CLAR. qu. 28. §. tertio modo, BORCHOLT. n. 15.* Casu secundo neque in civili, neque in ecclesiastica succedunt extranei, sed soli descendentes. *CLAR. l. c. n. 3. BORCHOLT. n. 16.* et quidem ordine successiuo, *CLAR. qu. 35. (1)* Quod ad tertium casum attinet, *IASON*, testante *OBRECHT n. 98.* in eo a tramite iuris aberrat, quod emphyteusin in perpetuum concessam praesumat: Ostendit vero *OBRECHT l. c.* eum errasse, atque contendit, concessionem ad decennium factam esse praesumi, *ob L. 23. D. de poenis.* Sed ego non possum non dubitare, an argumentum valeat a poena in metallum damnatorum ad emphyteusin, et mallet credere, eum, qui simpliciter ad tempus emphyteusin alicui constituit, ius sibi tacite reseruasse, emphyteusin pro lubitu reuocandi. (m)

Iasonis et Obrechtii opiniones refutantur.

B 2

§. V.

(1) inter generationes autem non computari personam accipientis, satis constat inter DD. secundum *CLAR. qu. 34. et H. COC. Cap. 7. §. 7.*

(m) Sed otiosae et omni fere usu destitutae sunt hac in re DD. alterationes, cum eius decisio plerumque relinquatur arbitrio Iudicis qui

§. V.

De Forma contractus Emphyteutici.

Multi hunc contractum informem dicunt.

Sed falluntur.

Ad essentiam contr. Emphyt. requiritur 1) partium consensus.

2) separatio domini plen.

Ad formam contractus emphyteutici quid pertineat, nunc videndum. Quamvis enim plerique hunc contractum in se informem dicant, cum non habeat constantem et perennem naturam, sed talem tantum, qualem ex contrahentium pactis fortitur, vti cum magno hanc in rem excitatorum Doctorum cohorte tradit, FERDINANDVS CHRISTOPH. HARPRECHT. *Consil. Tubingens. Vol. IV. Cons. 68. n. 134*; ei tamen sua forma non penitus potest abiudicari. Distinguenda vero ante omnia sunt eius essentialia, (a) ab eiusdem naturalibus. (b) Quod ad essentiam contractus Emphyteutici attinet, requiritur 1) *Partium consensus* §. 3. I. *Locat. L. 1. C. de Iure E. REINWALD. l. c. pos. 60. BERGER. in oecon. I. l. c. §. 28.* Contractus enim est conuentio, quae causam habet; conuentio autem est duorum pluriumue in idem placitum consensus *L. 1. §. 2. et 3. D. de pactis. 2.) vt transferatur in Emphyteutam ius dominio proximum, seu, vt a Doctoribus appellatur, dominium vtile. BECK. c. 4. §. 1. p. 46. BOECER l. c. n. 20. (c) Dominus autem retineat domi-*

qui consuetudines prouinciales et statuta loci, aliasque rerum circumstantias, quae ipsum Ius, vtpote in causa positum, saepe mutant, obseruare tenetur, secundum *CLARVM qu. 28. in f.*

(a) sine quibus contractus consistere non potest.

(b) quae plerumque adsunt in hoc contractu, non tamen praecise adesse debent.

(c) quod etiam asserit *REINWALD. l. c. pos. 60.* qui dicit formam huius contractus specificam esse, vt dominium directum retineat dominus; Emphyteuta vtile consequatur.

dominium directum, OBRECHT. l. c. th. 118. BOCER. l. c. tit. D. si ager vectig. et Tit. C. de I. E. 3) vt annuus ^{3) praestatio annui canon.} ab emphyteuta domino promittatur Canon, et in recognitionem domini praestetur. CLARVS qu. 12. n. 1. OBRECHT. l. c. th. 130. sqq. L. 2. C. de I. E. BECK. l. c. TITIVS l. c. §. 10. 4) vt constituatur emphyteusis in rebus immobilibus, (d) de ^{4) res immo- bilis in qua emphyteusis constituatur.} quibus §pho sequente mihi agendi locus erit. Ad natu- ^{Ad acciden- talia et natu- ralia emphy- teus. pertinet.} ralia contractus emphyt. eiusque regularitatem perti- ^{1) Scriptura, quae a multis perperam ad essentialia refertur.} nent: primo loco, scriptura L. 3. C. de I. E. Nam licet ^{Primum ar- gumentum pro nostra sententia.} multi, e. g. BORCHOLT. CLARVS, CORASIUS etc. asserant, eam ad essentiam contractus emphyteut. necessariam esse, attamen rationes in contrarium nimis ponderosae sunt, quam vt eandem cum iis assumere possim sententiam. Primo enim certum est, quod paulo ante probavi, contractum emphyteut. ita, vt omnes reliqui contractus, qui expressa lege non excipiuntur, perfici consensu: BERGER. in Resolut. L. L. obstant. Lib. VI. Tit. 3. qu. unica. H. COCCENI c. 6. §. 5. L. 1. D. de pignorat. act. LAVTERBACH. l. c. §. 6. Quae igitur de contractibus in genere dicuntur, ea etiam, nisi lex in contrarium adsit, de contractu emphyteut. tanquam specie eiusdem generis dici posse, extra omnem dubitationis aleam positum est. BECK. c. 5. §. 1. LUDOVICI in Doct. Pand. Tit. si ager vectig. §. 4. Iam vero cum contractus ad sui essentiam non requirant scrip- turam L. 4. et 5. D. de fide Instrum. L. 1. 4. 8. 9. 10. et 17. C. eod. L. 4. D. de pignor. prono inde alueo fluit, eam quoque

B 3

(d) Mobilia enim usu non meliorantur, sed aut pereunt utendo, aut fiunt deteriores. L. 21. C. de administr. tutor. L. 1. et 2. D. de usufr. ear. rer. quae usu cons.

quoque contractus emphyteutici non esse essentialem partem. (e) Secundo constat, speciales tantum casus in iure expressos esse, in quibus scriptura necessario interuenire debet: inter quos cum hic contractus non referatur, optime concludi potest pro mea sententia. Tertio, iam in §pho praeced. probaui, contractum nostrum esse bonae fidei, IULIUS PAULVS autem in *recept. sentent. Lit. II. Tit. 17. §. 13.* expressis verbis dicit: in eo contractu, qui ex bona fide descendit, instrumentorum oblationem sine causa desiderari, si quo modo veritas de fide contractus possit ostendi. Et denique quarto, vt breuitatis ergo reliquas silentio transeam rationes, ex omissione scripturae non vitatur contractus emphyteut. *L. 3. C. de I. E.* sed manet, licet deperditum sit instrumentum, *S. DE COCC. qu. 2. conf. BERGERI Resolut. LL. obstant. Lit. 6. Tit. 3. H. COCCII l. c.* (f) Ceterum adhuc moneo, ea, quae de scriptura a me dicta sunt, non esse extendenda ad emphyteusin ecclesiasticam; in hac enim absolute necessariam esse colligo ex *L. 14. §. C. de S. S.*

Alterum argumentum.
Tertium argumentum.
Quartum argumentum.
Quae tamen sententia non extenditur ad emphyt. Eccles., ubi scriptura necessario requiritur.

(a) Dissentit quidem *SIM. van LEUWEN* in *Cens. for. P. I. L. 2. c. 16. n. 23*, Sed confundit translationem Iuris in re, quae quibusdam in locis sine scriptura non valet, et contractum nostrum. Addatur *CHRISTINAEVS Vol. III. D. 119. n. 5. VINNIUS ad §. 3. l. de locat. n. 8. GROTIUS in manu- duct. ad Iurisprud. Holland. L. 2. c. 40. n. 10. et 17.*

(f) Emphyteusin non posse praescribi, si scriptura esset de eius essentia, inter plures alios statuit *BECK l. c.* Sed hoc argumentum non omnino procedit, cum a scriptura neutiquam possit inferri ad praescriptionem.

S. S. Eccles. Nou. 120. c. 6. §. 2. et c. 7. vbi solemnitates desiderantur, et iubetur inscribi instrumentum, et fieri monumenta in huiusmodi alienatione conficienda cum iuramento. Sed secundum BERGERVM l. c. haec distinctio inter civilem et ecclesiasticam in foro non attenditur. Rationes contrasentientium ob breuitatis necessitatem transeo, inprimis cum earum principales, nimirum L. 1. C. de I. E. et L. 3. eod. magis pro mea, quam eorum militent sententia. LUDOVICI in Doct. Pandect. l. c. §. 4. LAVTERBACH. in compend. Iuris, et in Collegio theor. pract. l. c. TITIVS l. c. BERGER. in Resolut. LL. l. c. Interim non est dubitandum, quin utilius longe atque consultius sit, si et in civilibus hoc negotium in scripturam redigatur, ne sc. demortuis testibus probatio difficillima fiat, aut plane pereat. LAVTERBACH. in compend. Iuris l. c. p. 120. TITIVS §. 7. H. COCCEII c. 6. §. 5. in f. L. 4. D. de fide instrument. LAVTERBACH. l. c. §. 6. BECK. l. c. (g) Secundo loco ad naturalia emphyteuseos refero laudemii praestationem (in vernacula Lehnwaare, Hand-Lohn, Weinkauf, Weglösin, Ehrschaf, Anleuth, Ergözung. FRANZKIVS, HOLTERMANN, SCHROETER, TENZEL, ABRAH. KAESTNER de Laudem.

Licet in foro haec distinctio non curetur.

Perutilis tamen est scriptura.

Ad naturalia emphyteuseos pertinet 2) laudemii praestatio.

DE

(g) Et cum omne ius aut consensus fecerit, aut necessitas constituerit, aut firmauerit consuetudo L. 40. D. de LL. et porro consuetudo optima LL. interpretis fit L. 37. D. de LL. c. 7. X. de consuetud. semper regrediendum est ad statuta loci et ordinationes provinciales, saepe non permittentes, talem contractum fieri absque scriptura: vt exemplum habemus in ordinat. Sueuo Hall. Salin. de anno 1514. et teste BECK. l. c. in ord. provinc. Bavar. Tit. 21. art. 3.

DE GOEBEL, *de iure et iudicio rusticorum in Germaniae foris* c. 3. §. 38. p. 164.) SPENER *de herede fundi laudemialis*. (h) Qua occasione adhuc monere non superfluum putavi, quod si emphyteusis devoluitur in eum, qui iam in prima investitura comprehensus fuit, aut fictione iuris cum acquirente pro vna eademque persona habetur, ut filius §. 4. *Quod non nisi ab iis praestandum qui titulo singulari succedunt.* l. de inutil. stipul. l. ult. C. de impuber. et aliis substitutis: tunc laudemium non esse praestandum, sed ab iis tantum, qui titulo singulari succedunt, BESOLDVS l. c. p. 404. SCHILT. *de iuris laud. praescri. thes.* 13. GAMBSIVS *de bonis laudemialibus* §. 47. H. COCCEN c. 8. §. 4. (i) Tertio loco ad naturalia Emphyteuseos pertinere autumo, ut emphyteusis constituatur in perpetuum. ROSE in annot. ad thes. 2. ad voc. perpetuum. TITIVS l. c. §. 8. (vid. §. praec.) ROSE in not. ad th. 2. ad voc. ad tempus MATTH. DE AFFLICT. p. 70.

(h) BESOLDVS *Celeberrimus in thes. pract. pag. 402.* ubi ad vocem Handlohn dicit: quod a consuetudine tota fere laudemiorum materia dependeat. Cf. etiam LUDOVICI l. c. §. 8. An vero ob laudemium intra annum et diem non solum Emphyteuta cadat lure suo? est quaestio ad quam BESOLDVS l. c. negativae et quidem recte respondet: Nullibi enim haec poena priuationis lure aliquo est introducta.

(i) Pariter et quidem recte notandum putat D. DE GOEBEL in *Tract. de Iure et Iud. rustic. in for. Germ. c. 3. §. 28. p. 165.* non deberi laudemium in casu, quo dominus rem allodiam in emphyteusin concedit, sed tunc demum, si emphyteuta consulto domino alienet. I. H. SCHILL. *de Iuris laudemialis praescriptione*, et GAMBSIVS in *Diff. cit.* Nec debetur laudemium, si emphyteuta donat emphyteusin BESOLDVS l. c. pag. 403. aut si filiae in dotem dat, BESOLDVS l. c. p. 404.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XVII

p. 70. n. 32. Quarto loco refero, quod Canon firmus sit. *Quarto: quod canon firmus sit.*
 Diuerforum enim locorum consuetudo est, quod Canon quocunque anno a publicis aestimatoribus taxetur. Hoc quoque probat VALASCVS de I. E. qu. 11. n. 10. vbi inter alia haec reperi verba: *Crediderim etiam tunc valere, si statuto vel lege lata, aut praescripta consuetudine caueatur, ut pensiones emphyteuticationum a publicis aestimatoribus taxentur, vel sint certa statuta rerum pretia, videtur enim emphyteuticatio simpliciter facta, non determinata pensione, habere relationem tacitam ad id, quod lege vel statuto cauetur, hoc est ad pretium legis, vel a taxatoribus aestimandum.* Adde eundem locum n. 5.
 Quinto loco: quod canon fructibus sit inaequalis. Nam irregulariter etiam fructibus respondere potest pensio, LAV- *Quinto: quod in rem minima consistat.*
 TERBACH in compend. iuris p. 121. ROSE ad th. I. ad vocem in re immobili et in not. ad th. 3. ad vocem ad tempus etc. etc.
 H. COCC. c. 9. §. 4. IUL. CLARVS qu. 8. n. 4. et qu. 46. (k)
 Sexto et ultimo loco: quod canon consistat in pecunia numerata *Sexto: quod consistat in pecunia numerata.*
 L. penult. C. de diuers. praed. vbi imperator canonem emphyteuticum aerario inferri iubet; quod absque dubio de pecunia numerata tantum intelligendum erit. Irregulariter vero canonem etiam in fructibus consistere posse, inter maiorem DD. partem conuenit. LAVTERBACH in comp. I. p. 122. pr. G. OBRECHT th. 137. (1).

C

§. VI.

- (k) Lectione digna sunt verba D. DE GOEBEL c. 3. n. 37. not. b. Emphyteutici, inquit, quantitas conuenientibus Legibus aut moribus innititur, soletque esse maior cenſu, et minor pensione conductoris.
- (1) Et, vt opinor, L. penult. C. de diuers. praed. non prohibet, quominus alii redditus alibi deponendi consistant in fructibus aliisque quibuscunque rebus ac emolumentis,

§. VI.

De obiecto Emphyteuseos.

*In emphyteus.
dari possunt
omnes res
immobiles.*

*Hinc etiam
aedificia,*

In emphyteusin dari posse omnes res immobiles et praedia culta atque inculta. *Nou. 7. c. 3. Nou. 120. c. 1. BOCER §. 12. LAVTERBACH l. c. §. 8. TITIVS l. c. §. 8.* de eo vix vnus alterue DD. hodie dubitat (a). Quaeritur autem, quid sub praedio rebusque immobilibus de iure possit intelligi? et ego non video, quid obitet, quominus affirmem, sub rebus immobilibus non solum agros comprehendi (b), sed et omnia, quae solo cohaerent, rustica et urbana, imo etiam suburbana, *L. 115. 198. 211. D. de V. S. L. 15. D. de damno infect. L. 14. §. 5. C. de S. S. Eccles. Nou. 7. c. 3. GOTHOFRED. ad h. l. n. 31. BOCER thes. II. OBRECHT §. 49. LUDOVICI l. c. §. 3. in f. DE GOEBEL de iure et iudic. rusticor. in German. c. 2. §. 3. not. a.* Sic igitur obiectum emphyteuseos esse possunt 1) aedificia *L. 211. D. de V. S. Nou. 120. c. 1. §. 2. et c. 6. §. 2. Nou. 7. c. 3. §. 3. L. 15. §. 26. 27. D. de damno infect. L. 2. §. 17. D. nequid in loco publ. l. 71. in f. D. de legat. I. L. 14. C. de S. S. Eccles. L. 5. C. de diuers. praed. BERGER l. c. §. 28. HOFFMANN l. c. MATTH. DE AFFLICT. p. 51. n. II. DE HEISTER c. 3. §. 13. 14.*

CELE-

(a) *HOFFMANN. de emphyt. c. 2. §. 14. GERH. FELTMANN. in Diff. de accessionibus memorabilibus, ubi inter alia notatu digna scribit pag. 44. apud Frisios orientales agros plerumque non steriles, sed cultos, nec pro exiguo Canone emphyteuseos Jure, quod Bebeer-discheit appellatur, affici, et hanc ita potius oblatam quam constitutam esse.*

(b) *Vt nonnulli amore erga rubrum: si ager vectigalis etc. seducti contendere voluerunt.*

CELEBER. STRYK *in usu mod. ad Tit. si ager vectig. §. 3.* Sae-
pius enim accidit, ut ex aedificiis nullos plane capiamus
reditus, concessis autem iis in emphyteusin, annuam ali-
quam pensionem accipere queamus. *Nou. 120. c. 1. §. 2.*
et c. 6. §. 2. 2) mancipia rustica et annonae ciuiles *nou. 7. Mancipia*
in praef. Nou. 120. c. 1. L. 14. C. de S. S. Eccles. 3) quoque rustica et an-
iura (c). Exemplum habemus in iure uectigali *L. 4. et 13. nonae ciuiles.*
in f. C. de vect. et commiss. quod qui conduxerunt, Publica-
ni appellati sunt *L. 1. §. 1. L. 12. §. 3. D. de Publicanis:*
in iure uenandi, piscandi, sal coquendi *L. 17. D. de V. S.*
DE HEISTER *l. c. §. 14.* Nam haec et alia iura diuisionem
dominii directi et utilis admittere nullus DD. iure negare
poterit. Num uero Feudum etiam in emphyteusin con-
cedi possit, inter D. D. adhuc bellum est. Ego inter
emphyteusin perpetuam et eam, quae ad tempus concedi-
tur, item inter terras cultas et incultas distinguo. In
perpetua et culta nego. In inculta et ad tempus data,
affirmo. S. DE COCCEII *l. c. quaest. 12.* HARTVNG *in Iu-*
risprud. feud. Sect. 2. Membr. 2. Tit. 4. n. 29. et 30. LVDVVELL
p. 32. in f. et 363. in pr. ANDREAS DE IFERNIA super usibus
feudor. L. 3. p. 97. n. 3. 4. PRAEPOSITVS super feudis Tit. de
prohibita feudi alienat. p. 115. b. n. 8. DARPAEVS in praeiud.
1. Feudalis Tit. 19. p. 71. STRYK in Examine Iur. Feud. c. 19.
qu. 4. (d). Sunt uero multi, qui credunt, feudum abs-

*Num etiam
feudum?
Distinguen-
dum est, inter
emph. perpet.
et ad tempus,
item inter
terras cultas
et incultas.*

*Sunt tamen,
qui absque
ulla distin-
ctione affir-
mant.*

C 2

(c) Quatenus sc. per ea dominium utile in re aliqua fundo cohaeren-
te aut pro tali habenda alicui constitui potest.

(d) Nam ad terras incultas, et ad tempus datas non extendi posse
prohibitionem *LOTHARII* et *FRIDERICI* credo, quoniam
dominus nihil praepiudicii metuendum habet.

Sed errant.

1ma ratio.

2da ratio.

que vlla distinctione in emphyteusin dari posse. Sed falluntur DARPAEVS in *praeiud. I. Feud. Tit. XVII. p. 71.* SIEGEL in *princip. Iur. Feud. c. 9. §. 1.* In feudalibus enim quaelibet alienatio pro contemptu habetur, quoniam cum reuerentia et fidelitate domino iurato promissa et praestanda pugnat. S. DE COCC. l. c. qu. 7. in f. et ponderosus textus II. Feud. 55. quamlibet feudi alienationem et distractionem, siue pro parte fiat, siue in totum, prohibet. STRYK in *Exam. l. c.* SCHILTER in *comp. Iur. Feud. c. 6. §. 16.* LVDVVELL in *Syntagm. I. F. p. 32. et 379.* CLAR. qu. 5. CVRTIVS IVNIOR de *feudis p. 32. b. n. 82.* Iam vero, cum quaelibet alienatio feudi sit prohibita (e), sequitur, etiam prohibitam esse dationem in emphyteusin: quoniam in toto vt pars continetur. L. 113. D. de R. I. et emphyteuseos contractus alienationis species est. Arg. §. 3. I. de Locat. cond. L. 1. C. de I. E. BORCH. p. 486. n. 48. CORVINVS in I. F. Tit. II. p. 135. L. vlt. C. de rebus alien. et non alienandis, quae posterior lex inimicis sententiae meae durae admodum digestionis erit.

§. VII.

De Iuribus et obligationibus emphyteutae et Domini directi.

Duplicem hic contractus habet effectum. Producit enim obligationes mutuas iuraque reciproca. Sicuti domino directo respectu emphyteutae nonnulla iura competunt, ita etiam emphyteutae respectu domini directi. Et sic etiam duplici respectu eorum obligationes veniunt con-

(e) ITTERVS de *feudis Imp. c. 23. §. 5.*

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXI

considerandae. Vtrumque narrare operae pretium est, et instituti mei rationi respondet. Competit itaque domino directo, ut ab eo honoris gratia incipiam, vi domini sui directi 1) Ius, annuum et in domini recognitionem soluendum canonem exigendi, L. 3. C. de I. E. STRVV. *Dominus ius habet, annuum canonem poscendi.* in Iurisprud. Rom. Germ. forensi L. II. Tit. 12. §. 6. BECK c. 7. §. 1. H. COCCEII c. 9. §. 2. et 2) casu morae, emphyteutam auctoritate iudicis interueniente expellendi *Et casu morae emphyteutam expellendi.* L. 3. C. eod. BECK l. c. §. 4. SCHREIBER c. 6. §. 4. sqq. D. DE GOEBEL in diff. cit. §. 130. BORCH. c. 3. n. 30. E contrario vero domino incumbit obligatio, emphyteutae rem emphyteuticariam cum omni utili dominio omnibusque commodis tradendi (a) et nihil inde habendi, nisi quod per pacta ei conceditur, quae seruanda sunt L. 1. C. de I. E. 3) Ius protimiseos, seu προτιμῆσος das Vorkaufsrecht L. 3. C. de I. E. MATTH. DE AFFLICT. n. 10. p. 21. et n. *Et gaudet iure protimiseos.* II. p. 51. STRYK in V. m. Tit. de contrahend. emt. vend. §. 21. TITIVS l. c. §. 12. LAVTERBACH l. c. §. 17. BALDVS in Tract. de iure Protimiseos n. 3. p. 294. BECK c. 7. §. 3. RICHTERN l. c. §. 16. BORCH. C. 3. n. 37. Obligatur autem dominus e contrario, ut hoc ius intra duos menses exerceat, aut si eo uti nolit, venditionem permittat, aut si emphyteuta ob moram declarationis damnum passus est, hoc ei reficiat, et interesse vna cum euictione praestet. D. D. cit. HEISTER c. 5. §. 33. H. COCCEII c. 9. *Quod intra duos menses exercendum est.* C 3 §. 2.

(a) L. 1. pr. D. si ager vectig. TITIVS l. c. §. 11. STRVV. in Iurisprud. Rom. Germ. for. L. 3. Tit. 13. n. 4. HEISTER c. 5. §. 33. BECK c. 8. §. 1. et 4.

Et iure laudemium postulandi.

Ad quod consequendum ei competit actio hypothecaria.

Porro ius habet, apochas poscendi, Et dominium suum directum alienandi.

§. 2. (b). 4) Competit domino ius, laudemium postulandi, PERILL. GEBAVERVS *in ord. Inst. ad l. c. pos. 12.* H. COCCII c. 9. §. 2. L. 3. C. de I. E. PEGIVS l. c. p. 80. SCHILL *de Iur. Laudem. praescriptione.* STRVV. *in Iurisprud. Rom. Germ. for. L. 2. Tit. 12. §. 6.* BORCH. c. 3. n. 39. BECK c. 7. §. 1. c. 11. §. 1. 2. sqq. LVDOVICI l. c. §. 8. quod iure civili quinquagesima pars pretii est, D. D. cit. L. 3. C. de I. E. BESOLDVS *in Thes. pract. ad voc. Handlohn p. 402.* LAVTERBACH l. c. §. 17. TITIVS l. c. §. 13. (c) et ad hoc laudemium consequendum competit domino actio hypothecaria contra quemcunque praedii possessorem. FLOERKE *in annotat. ad STRVV. Syntagm. Iur. Ciu. ad Tit. si ager vectig. ad thes. 67. ad vocem laudemium etc. etc.* 5) Ius, apochas ab emphyteuta poscendi intuitu tributorum aliorumque onerum publicorum. L. 3. C. de I. E. BECK l. c. §. 3. (d). 6) Ius, dominium suum directum, absque aliqua emphyteutae facienda denunciatione, alienandi. BECK c. 7. §. 13. STRVV. *in iurispr. Rom. Germ. for. L. 2. Tit. 12. §. 6.* PHILIP. MATTHAEVS *ad Tit. D. de diuers. Reg. iur. ad L. 21. n. 15. L. 14. C. de*

(b) Ceterum cum BECK. l. c. opinor, dominum directum hoc ius aliis cedere posse, quoniam in eius fauorem introductum esse videtur, cuilibet autem licet iuri suo renunciare. TREVTLER *in Volum. Consil. Cons. 3. n. 23.*

(c) Hodierno autem iure multum variat, D. DE GOEBEL l. c. c. 3. §. 38. pag. 165. TITIVS l. c. interdum enim plus, interdum minus soluitur: multis autem in prouinciis vigesima aut decima pars aut quinque de centum solui solent. BERGER l. c. §. 28. p. 698. et STRYCK *in V. M. ad Tit. si ager vect. §. 12.*

(d) Quod vero hodie, vt TITIVS l. c. §. 11. docet, omni fere usu destituitur.

EMPHYTEUTICO GENERATIVUM. XXIII

de contrah. emt. uend. ET GOTHOFREDVS ad hunc locum, A
 MEDENS in diff. cit. thes. 58. FLOERKE in cit. annot. ad thes.
 67. ad vocem : consensu emphyteutae etc. etc. et si emphyteu-
 ta aut in commissum cadit, aut sine ullo herede decedit, ^{et in casu}
 dominium utile recipiendi, et cum directo consolidandi, ^{commissi do-}
 BECK. l. c. c. 7. §. 4. p. 97. Et denique actio emphy- ^{minium utile}
 teuticaria personalis contra emphyteutam ad promissi ^{recipiendi.}
 fidem seruandam. STRYK. in V. m. ad Tit. si ager vect. §. 2. ^{Porro ei com-}
 nec non dominium directum contra vnumquemque vin- ^{petunt diuer-}
 dicare et remediis possessoriiis vti potest, si in possessione ^{et remedia}
 domini turbatur, STRVV. in Iurisprud. Rom. Germ. L. 2. ^{possessoria.}
 Tit. 10. §. 7. Et haec principalia domini iura et obligationes.
 Iam ad ea progredimur, quae emphyteutae debentur, et ^{Emphyteuta}
 quae ipse debet. Gaudet autem 1) Iure, dominium utile ^{gaudet iure,}
 cum traditione rei emphyteuticae poscendi et omnibus ^{dominium}
 commodis ex re, vel eius occasione prouenientibus fruendi. ^{utile poscendi}
 L. 1. pr. si ager vectig. TITIVS l. c. BECK. c. 8. §. 1. H. COC-
 CEII c. 9. §. 3. BORCH. c. 3. n. 1. p. 101. LVDOVICI l.
 c. §. 8. HAISTEIN de I. E. thes. 6. STRVV. in Iurispr. Rom.
 Germ. for. L. 2. Tit. 12. §. 7. E contra emphyteuta domi-
 no apochas reddere, (e) eique canonem annuum, (f) et
 quidem integrum, vt mox probabo, (g) praestare, et si
 res inculta et sterilis ei sub lege meliorationis in emphy-
 teusin concessa est, eam meliorem reddere, cultam vero
 sub lege meliorationis non expresse datam, integram
 confer-

(e) LAUTERB. in Compend. Iuris pag. 123.

(f) STRVV. in Iurisprud. Rom. Germ. for. L. 3. T. 13. §. 4.

(g) H. COCCEII c. 9. §. 4. HAISTEIN thes. 10. S. DE
 COCCEII l. c. qu. 9.

conseruare, in guten wesentlichen Bau haben und erhalten, (h) denique omnia onera rei emphyteuticarum sustinere, et tributa et collectas ordinarias soluere debet. (i) **ARIUS PINELLVS** in *Comment. ad Const. Cod. de bonis maternis* P. 2. n. 71. p. 188. 190. **STRVBEN** in *Comment. de iure villicorum, vulgo vom Meyer-Rechte* c. 2. §. 3. p. 39. **BECK.** l. c. c. 10. arg. L. 52. D. de usufr. **LAVTERBACH.** L. 1. §. 18. L. 2. C. de I. E. L. 2. C. de annon. et tribut. L. 7. §. 2. D. de usufr. **TITIVS** l. c. §. II. **LVDOVICI** l. c. §. 9. **I. CLAR.** qu. 46. 2) Gaudet emphyteuta iure, facta domino denunciatione, emphyteusin alienandi, (k) et in ea absque consensu domini directi hypothecam constituendi. (1) **TITIVS** l. c. §. 13. L. 31. D. de Pign. **S. DE COCCEII** l. c. qu. 7. **NIC. EVERHARD.** A **MIDDELBURG** in *Vol. Conf. Conf.* 151. n. 1. et 5. **STRVV.** in *Iurisprud. Rom. Germ. for.* L. 2. T. 12. §. 9. 3) Vtili interdicto vti possidetis contra quemcunque possidet.

Et emphyt. alienandi.
et in ea hypothecam constituendi.
et gaudet diuersis remediis et actionibus.

(h) **TITIVS** l. c. §. 8.

(i) quoniam omne commodum cum suo onere pertransit arg. L. 9. D. de St. Silan. et omne commodum cum aliquo incommodo compensandum. L. 1. §. 23. D. de aqua et aquae pluui. arcend. Sed ob idem principium credo cum **I. CLAR.** qu. 46, quod si magna et fructibus correspondens praestetur pensio, dominum et emphyteutam pro sua quisque portione, fructuum ratione habita, ad onera sustinenda obligari. Nam sic aequitas suadet.

(k) L. 3. C. de I. E. **A MEDENS** th. 56. **BORCH.** c. 3. n. 36. **RICHTERN** de I. E. th. 15. **HAISTEIN** l. c. th. 8. *Uindicta de alienatione emphyteusos.* **HOFFMANN.** de emphyt. c. 2. §. 20. **BECK.** c. 9.

(1) quae tamen hypotheca finita emphyteusi soluitur, arg. L. 31. D. de pignor. et **GOTHOFR.** ad b. l.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXV

possessionis turbatorem. L. 1. §. 8. D. *uti possidetis*, BOCER. *th.* 59. TITIVS l. c. §. II. LAVTERBACH. l. c. Si vero vi deiectus est, adiuuat eum edictum, unde vi. L. 1. *et imprimis* §. 19. *hui. leg.* D. *de vi et vi armata*. Porro gaudet remedio petitorio, sc. utili rei vindicatione, siue reali actione emphyteuticaria (m): si ager vectigalis (n) ex dominio utili oriente, (o) qua contra quemcunque possessorem, iuris sui declarationem et ipsius rei restitutionem cum omni causa petit L. 1. *in f.* D. *si ager vect.* LAVTERBACH l. c. §. 19. H. COCCEN c. 9. §. 3. (p). Contra ipsum dominum directum vero, et vice versa, non praestantem, quod ex contractu debet, habet actionem emphyteuticariam, quae ex ipso contractu, seu vt rectius dicam, ex ipso consensu de praedii dominio utili pro certo canone transferendo, oritur, et vtrunque directa est. LAVTERBACH. *in Comp.* I. p. 121. STRYK *in V. m. Tit. si ager vect.* §. 2. BECK l. c. tot. cap. 17. STRVV. *in Iurispr. Rom. German. forens.* L. 3. Tit. 13. §. 5. Et denique 4) gaudet emphyteuta iure emphyteusini locandi (q), et in praedio emphyteutico ser-

D
uitutem
Et iure em-
phyt. locandi.
Et in praedio
emphyt. ser-
uitutem con-

(m) STRYCK. *in V. M. ad Tit. de R. Vind.* §. 9. TITIVS l. c. §. II.

(n) L. 74. 75. D. *de R. Vind.*

(o) FLOERKE *in cit. annot. ad thes.* 71. *ad vocem vindicat.*

(p) Arg. 11. Feud. 8. et 11. F. 43. Constat enim, a feudo ad emphyteusini suo modo valere argumentum. PRÆPOSITVS *in lektura super feudis, in praeludiis* n. 97. p. 6. b. BORCH. c. 3. n. 13. p. 102. et num. 26. p. 119.

(q) BECK. l. c. cap. 7. §. 7.

Quaeritur: utrum emphyteuta nolente domino emphyteus. refutare possit; et negatur.

uitutem constituendi (r) absque domini consensu. Superest adhuc alia non inconcinna quaestio, vtrum nimirum emphyteuta, nolente domino, refutare emphyteusim possit, nec ne? Et respondeo, eum non posse. *ARIVS PINELLVS in Commentat. ad Tit. C. de rescind. vendit. eiusque l. 2. p. 227. n. 2. BECK l. c. c. 14. §. 2. (s).* Nam à contractu vltro citroque obligatorio, qualis est noster contractus, (cf. §. 3.) absque alterius partis consensu recedere non licet. Et sic anno 1649. senatum imperii aulicum in causa *Turthlöfers auf Schlix contra Daniel Ernsten, Pfarrer zu Rehburg, censuisse dicit ILLVSTR. DE BERGER l. c. §. 29. p. 699. (t).*

§. VIII.

De modis emphyteusim amittendi.

Amittitur emphyteus. vel naturaliter.

Amittitur emphyteusis vel naturaliter ob consensum; vel ex LL. dispositione: quod iterum vel ob negligentiam,

(r) Quae tamen finita emphyteusi cessat. (Extincto enim iure dantis, extinguitur quoque ius accipientis, et nemo plus dare potest, quam ipse habet. *BORCH. c. 3. n. 43. I. CLAR, qu. 21. BECK. l. c. cap. 9. §. 22.*

(s) Quamuis aliter sentiat *SCHILTER. Exerc. ad D. XVII. §. 88.*

(t) Exceptionem autem ab hac regula esse puto in emphyteusi a privato concessa, si canon immodicus et enormis est. Aliud in emphyteusi, quae a fisco conceditur. *VOET. L. VI. T. 3. §. 17. et 18.* Quod vero ad derelictionem fundi emphyteutici attinet, eam fieri posse negare nequeo, ob *L. 48. et 64. D. de Vsufr. et quemadmodum etc.* Quae autem derelictio nullum alium effectum habet, nisi quod domino directo tribuat ius, fundum emphyteuticum recipiendi et consolidandi. Quod si vero dominus hoc iure uti nolit, actione emphyteutica emphyteutam ad implendum contractum cogere potest, cit. *L. 48. et 64. D. de Vsufr.*

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXVII

tiam, vel ob delictum fieri potest. Naturaliter amittitur, seu potius finitur 1) *temporis*, ad quod fuit contracta, lapsu *L. 3. D. si ager veſt. I. CLAR. qu. 43. n. 1. STRVV. in Iurispr. Rom. Germ. for. L. 2. T. 12. §. 12. BECK. l. c. c. 14. §. 6.* 2) per *cessionem* §. 3. *Inst. de usufr.* 3.) *morte emphyteutae*, si ad dies vitae tantum emphyteusis concessa est. *BECK c. 14. §. 7.* aut etiam 4) *finito iure concedentis* *BECK l. c. §. 9.* aut 5) si dominus proprietatem praedii emphyteutici e. g. per emtionem acquirit, ac ita *consolidatio* fit §. 3. *I. de usufr.* aut 6) ob *rei interitum totalem* §. 3. *Inst. de locat. conduct.* *L. 1. C. de I. E. PERILLVST. GEBAYER in ordine Instit. l. c. pos. 13. BECK l. c. §. 1. et 3. aut 7) ob successorum defectum, TITIVS l. c. §. 14. CLAR. l. c. HOFFMANN c. 2. §. 26. BECK c. 14. §. 6. STRVV. in Iurispr. Rom. Germ. for. L. II. Tit. 12. §. 11.* Ob negligentiam ex LL. dispositione amittitur per praescriptionem (cf. §. 4.) *BECK c. 14. §. 5. STRVV. in Iurispr. Rom. Germ. for. T. 12. §. 11. ROBERTVS MARANTA de iure protimiseos p. 357. n. 49. TITIVS §. 15.* ob delictum multis modis emphyteuta iure suo cadit. Et quidem 1) *ob magnam deteriorationem* (a) rei in emphyteusin datae, (b) non casu fortuito, sed dolo aut culpa lata et leui, non leuissima, factam, *PERILLVSTR. GEBAYERVS l. c. pos. 6.*

arg.

(a) Nam ob minimam non amittitur. *CLAR. qu. 26. in f.* Quando autem magna dici possit deterioratio, hoc iudicis arbitrio relinquendum. *BORCH. l. c. p. 132.*

(b) *Nov. 120. c. 8. auth. qui rem C. de SS. Eccles. I. CLAR. qu. 26. et qu. 43. n. 1. RICHTERN thes. 32. LVDOVICI l. c. §. 11. BECK. c. 15. §. 3. STRVV. in I. R. G. for. l. c. §. 12. PEGIVS de iure emph. pag. 43. sqq. A MEDENS tb. 54. BORCH. c. 3. n. 33. p. 132.*

arg. L. 5. §. 2. D. Commodati, BERGER l. c. §. 29. LAVTERBACH §. 21. L. 23. D. de R. I. SCHREIBER de commissio Emphyteuticariae irrequisito domino directo factam L. 3. C. de I. E. CLAR. qu. 13. n. 1. et qu. 24. BORCHOLT. c. 3. n. 35. p. 135. PEGIVS p. 76. *Undter de alienatione emphyteuseos*, tota disp. FLOERKE in cit. annot. ad th. 67. ad uoc. requirere debeat etc. BECK c. 15. §. 1. STRVV in Iurisprud. R. G. f. Lib. 2. Tit. 12. §. 13. LAVTERBACH l. c. §. 17. et 21. TITIVS §. 15. SCHREIBER c. 3. §. 15. (c). Ad alienationem autem non refertur, si donat, legat, in dotem dat, mutat, GOTHOF. ad L. 3. C. de I. E. L. 1. C. de fund. patrim. REINWALD. l. c. pos. 68. PEGIVS p. 85. BORCH. c. 3. n. 42. HAISTEIN de I. E. thes. 9. PHILIPP. MATTHAEVS in Comment. ad Tit. de diuersis reg. Iur. ad Leg. 21. n. 12. 13. 14. BORCHOLT c. 3. n. 34. sqq. p. 134. et n. 42. LVDWELL in synopsis. I. F. c. 2. p. 32. Andreas Perneder in den teutschen Institutionen, in den Anhang zum Tit. de loc. cond. Lit. B. in f. (d). 3) Ob alienationem personis prohibitis factam, BECK c. 15. §. 2. 4) Ob non solum canonem in ciuili per triennium L. 2. C. de I. E. BORCH. c. 3. n. 18. p. 108. PERILLVSTR. GEBAYER l. c. pos. 10. MATTH. DE AFFLICT. p. 70. n. 32. TITIVS l. c. §. 15. LAVTERBACH §. 22. RICHTERN th. 31. PEGIVS p. 17. 18. HAISTER th. 14. A MEDENS th. 31. DE GOEBEL de iure et iud. Rusticor. in for.

(c) SOCCINVS in reg. iuris, reg. 89. his verbis: Und ein solcher Erb und Stifterechter der mag auch sein Erbgerechtigkeit niemand verkauffen, es geschehe dann mit des Herrn wissen und zugeben oder sey also in Verding herkommen. IDEM in reg. 236.

(d) Licitam quoque esse puto subemphyteutationem legitime factam.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXIX

for. Germ. c. 2. §. 3. not. b. **LV DWBLE** in tractatibus feudal.
tribus p. 360. 361. **BECK** c. 15. §. 5. **STRVV.** in Iurispr. Rom.
G. f. L. 2. T. 12. §. 13. (e). In ecclesiastica vero per bien- *Differentia*
nium Nou. 7. c. 3. §. 2. Nou. 120. c. 8. auth. qui rem C. de S. S. *iur. eccl. et*
eccles. **BERGER** l. c. p. 699. **L. CLAR.** qu. 8. not. 1. sqq. *civilis.*
TIVS ET **LAVTERBACH** l. c. **MATTH.** DE AFFLICT. l. c. licet
nulla interuenerit interpellatio L. 12. C. de contr. stipul. arg.
L. 4. §. 4. D. de lege commiss. **FLOERKE** in cit. annot. ad th.
73. ad voc. intra trienium, dies enim interpellat pro homi-
ne. **BORCH.** n. 18. p. 109. **RICHTERN** th. 33. **A MEDENS** th.
38. **DE HEISTER** §. 36. **BOCER** th. 91. **CORAS.** n. 23. p.
248. (f). Nec sterilitas aut aliae calamitates eum à cadu- *A praestatio-*
cite liberant, nisi plane perierit res emphyteutica. *ne canonis*
Tunc enim communis D. D. sententia est eum liberari. *non liberat*
PERILL. **GEBAYER.** l. c. pos. 13. **HAISTEIN** in th. II. 12. *sterilitas.*
STRVV.

(e) **SOC CINKS** in reg. iuris reg. 88. ubi haec verba: Ain Baur
mann der ains Erb oder anderer Gerechtigkeit, ain Guth umb ain
nämliche Gült besitzt, mag von dem Herrn nit abgesetzt noch ausge-
stiftet werden, er hätte dann die Gült in den nächsten dreien Jahren
nach ainander versallen, nit geraicht noch gegeben. **Andreas Pernes**
der l. 9. Lit. D. in f.

(f) **SOC CINKS** l. c. reg. 59. ubi sic: Der bestimbt Tag ainer Bez-
ahlung vertritt alweg die stat des Creditors, ob der gleich nit for-
dert oder entgegen ist. Arg. L. 23. D. de act. et oblig. Nec suffi-
cit, ut plurimi putant, licet durum sit, emphyteutam partem ca-
nonis soluiffe, **SCHREIBER** c. 3. §. 33. **A MEDENS** th.
32. Non enim soluit, nisi qui totum soluit. L. 176. D. de V.
Signif. et hinc nec ante ab obligatione sua liberatur. **LAV-**
TERB. in Comp. I. pag. 641. **CLAR.** qu. 8. n. 4. **H. COC-**
CEII, c. 9. §. 4. **ILL. SAM. DE COCCEII** l. c. qu. 9.

XXX SECTION I. DE IVRE

*Nisi canon
correspondet
fructibus.*

*Mora in sol-
uendo canone
purgari po-
test.*

stus modus.

*Plures modi
statuuntur.*

STRVV. in *Iurispr. R. G. f. Lib. 2. Tit. 12. §. 7. et 12.* (g). Aliud dicendum puto, si canon forsan contra regulam et naturam emphyteuticam immodicus sit, et correspondens fructibus, ROSE ad *th. 1. ad voc. in re immobili* H. COCC. l. c. FLOERKE in *annotat. cit. ad th. 68. ad vocem particula-* re etc. etc. Interim tamen in casu morae purgatio per oblationem canonis admittitur. C. ult. X. de loc. cond. dummodo ante domini declarationem fiat, BECK c. 15. §. 7. STRVV. in *Iurisprud. Rom. Germ. for. Lib. 2. Tit. 12. §. 13.* GOTHOFRED. ad L. 4. D. de compensat. BERGER et LAVTERBACH l. c. A MEDENS *th. 43.* Potest etiam dominus ex post vel expresse, vel tacite accipiendo sc. vel petendo Canonem, emphyteutae remittere peccatum. Nou. 7. c. 3. Nou. 120. c. 8. arg. L. 4. D. de Leg. Commissor. LAVTERB. l. c. A MEDENS *th. 48.* (h). 5) Ob non traditas domino apochas L. 2. C. de I. E. PERILL. GEBAYER l. c. pos. 10. BORCH. c. 3. n. 18. p. 108. CORAS p. 228. n. 6. 7. LAVTERBACH l. c. TITIVS l. c. §. II. DE GOEBEL de iure et iud. rusticor. l. c. SCHREIBER c. 3. §. 34. BOCER *th. 89.* RICHTERN *th. 31.* A MEDENS *th. 37.* BECK c. 15. §. II. 12. Sunt, qui alias adhuc commissi causas in medium proferunt. Sic statuunt e. g. emphyteutam iure suo cadere, si pactis contractui adiectis non satisfecerit; si ingratum erga dominum se prae-

(g) I. CLAR. qu. 8. n. 8. qui iucundum allegat par versuum tunc temporis vſitatorum:

Si perit tota non dolet emphyteota:

Sed ſe pro parte; nulla ſe liberat arte.

(h) Quilibet enim iuri suo pro se introducto potest renunciare. L. 29. C. de pactis. SOCCINVS l. c. reg. 199.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXXI

buerit; si vnus ex heredibus Canonis portionem non soluerit etc. Sed cum Imperator, licet in *L. 2. C. de I. E.* pacta feruari et custodiri iubeat, eam tamen sub poena caducitatis non promulgauit, mihi autem principalium commissi causarum notitia hoc loco sufficit; has disceptationes intactas relinquo, praesertim cum res vt plurimum aut in pactis ipsis contrahentium BORCH. *c. 3. n. 18.* aut in statutis loci, aut in ordinationibus prouinciarum decisa deprehendatur; videri tamen potest SCHREIBER *l. c. §. 40. sqq.* Effectus commissi est, vt Emphyteuta ipso iure cadat iure suo. *L. 2. C. de S. S. Eccles.* Et quidem in plerisque commissi causis; BERGER. *l. c.* Propria tamen auctoritate nullo in casu dominus expellere potest emphyteutam, sed iudicis declaratoria sententia et auctoritate opus est. I. CLAR. *qu. 11. et qu. 25.* BORCH. *c. 3. n. 24. p. 117. et n. 25. p. 118. et n. 30. p. 123. 124. sqq.* IOH. BRUNNEMANN. *Cons. 157. n. 10. in Comment. ad l. 2. de I. E.* COCCII *qu. 8.* SCHREIBER *C. 6. §. 3. sqq.* DE GOEBEL *de iure et iud. rusticor. l. c. et c. 3. §. 37. n. b.* DE GOEBEL *in cit. diss. de loc. conduct. §. 130.* A MEDENS *th. 52.* DE HAISTEIN *th. 15.* FLOERKE *in annot. cit. ad th. 73. ad vocem: cognitione opus est* G. C. BECK. *l. c. c. 15. §. 15.* CARPZOV. *p. II. c. 38. def. I.* RICHTER. *Decis. 84. n. 9.* BERLICH. *P. II. Conclus. 46. n. 9.* DAVID MEVIUS *singular. Quaest. iur. in causis proprietarior. et pensionarior. controuersis Resolut. illustr. c. 5. n. 71. sqq. (i)*

*Sed nobis suffi-
ciunt prin-
cipales.*

*Effectus com-
missi est, vt
emphyteuta
ipso iure ca-
dat iure suo.
Sed ad expel-
lendum em-
phyteutam
iudicis sen-
tentia decla-
ratoria re-
quiritur.*

§. IX.

(i) SCHAVMBURG *in annot. ad STRVV. iurisprud. R. G. for. L. II. T. 12. aph. 13. ad verba: nec potest propria auctori-
tate expellere.*

§. IX.

*De differentia Emphyteuseos ab aliis Contractibus
similibus.*

*Differt em-
phyteusis 1) a
contractu
feudali.*

De qualitatibus contractus emphyteutici haecenus
egi. Nunc facile erit, eius differentias ab aliis similibus
atque affinibus contractibus disquirere. Differt autem
emphyteusis 1) a *contractu feudali*: cuius finis principalis
et forma substantialis est fidelitas, a vasallo praestanda.
II. F. 3. et sqq. (a). Aliud in emphyteusi, ubi regulariter
nihil, nisi canon praestatur. Ad naturalia feudi pertinet
requisita servitiorum praestatio, nihil horum in emphy-
teusi, STRYK in *Examine* c. 2. qu. 24. BORCH. c. 1. n. 24.
et c. 3. p. 146. LVDWELL l. c. Vasallus feudum tantum
ad descendentes vel agnatos masculos a primo acquirente
descendentes regulariter transmittit. BORCH. c. 1. n. 19.
LVDWELL l. c. STRYK l. c. qu. 25. BECK l. c. §. 8. Emphy-
teuta vero ad heredes quoscunque, etiam extraneos (cf.
supra §. 4.) I. CLAR. qu. 28. BORCH. l. c. p. 147. in f. Va-
sallus absque domini consensu feudum alienare nequit,
(conf. §. 6.) (b). Bene tamen Emphyteuta, si modo do-
mino directo alienationem denuntiet L. 3. C. de I. E. (cf.
cit. §. 6.) Heres Vasalli tenetur renouationem inuestitu-
rae legitimo tempore petere, BORCH. n. 44. p. 148. et p.
295. n. 30. et c. 7. n. 33. non vero heres emphyteutae
BORCH.

(a) STRYCK. in *Exam.* I. F. c. 2. qu. 21. et 22. et c. 18. qu. 7. et
8. et in *V. M.* ad Tit. si ager vectigalis, §. 4. et 5. BORCH.
l. c. cap. 1. n. 20. et n. 44. pag. 146. LVDWELL in *Synopsi.*
I. Feud. c. 2. p. 32. LAUTERB. l. c. §. 24. TITIVS l. c.
§. 25.

(b) 2. F. 55, LVDWELL l. c. BECK. l. c. BORCH. l. c. p. 149.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXXIII

BORCH. *l. c. n. 44.* Vasallo ob sterilitatem et alias calamitates remittitur seruitiorum praestatio. BORCH. *p. 148. l. c. emphyteutae non aequae canon.* Porro emphyteuta paucas ob causas iure suo cadit: Vasallus ob multas. BORCH. *l. c. 2)* Differt a contractu *cenfitico* seu censuali (c). quo plenum dominium in possessorem transfertur, ^{2) a contractu cenfitico.} sub lege annui census (d). LVDWELL *l. c. p. 35.* LAVTERBACH *l. c. §. 24.* TITIVS *l. c. §. 25.* BECK *c. I. §. 6.* In emphyteusi utile tantum, ut ex antecedentibus patet, dominium ad emphyteutam transit. Census soluitur de re propria; canon de re aliena. STRYK *in examine c. 2. qu. 27.* BECK *c. I. §. 6.* STRVV. *in Iurispr. R. G. f. Lib. 2. Tit. 12. §. 16.* Ob non solutum legitimo tempore canonem, emphyteuta ipso iure priuatur emphyteusi (cf. §. praec. 8.) aliud in censu non soluto. CLAR. *qu. I. n. 2.* LVDWELL *p. 35.* BERGER *§. 27. p. 696.* LVDOVICI *l. c. §. 12.* BECK *l. c. §. 6.* STRYK *in Exam. qu. 27. (e).* 3) Differt a contractu *libellario* (f), quo certo pretio numerato res immobilis iuratur ^{3) a contractu libellario.}

E
re

(c) MATTH. DE AFFLICTIS *p. 70. n. 32. et pag. 71. n. 36.* BENEDICTVS BONIVS *in Traët. de Censibus, art. 49.* CASPAR ZIEGLER *de praediis cenfiticis ruralibus.* STRVBEN *in traët. de I. villicorum, c. 2. §. 2.* STRVV. *in Iurisprud. R. G. for. L. 2. Tit. 12. §. 16.*

(d) Quamquam dissentiat STRVB. *in traët. de bonis villicibus c. 2. p. 37.*

(e) Adde A. BEIERI *Traët. de censibus promobilibus et ILL. APRER. de censibus mora crescentibus.*

(f) BORCH. *l. c. n. 45.* MATTH. DE AFFLICT. *l. c. pag. 70. n. 33.*

re venditionis (g), in aliquem transfertur ea lege, ut singulis annis pensio determinata solvatur et statuto tempore numerato rursus pretio vel certo vel arbitrario (h), contractus renouetur. GOTHOFRED *ad l. 24. §. 1. C. de S. S. Eccl. Nou. 7. in praef. et GOTHOFRED. in not. ad hunc loc. n. 2.* BERGER *l. c. §. 27. p. 695.* TITIVS §. 25. LAVTERBACH *l. c.* STRYK *in V. M. §. 8. et sqq.* BECK *c. i. §. 5.* LVDWELL *c. 2. p. 34.* Sunt quoque, quod miramur, qui contractum hunc ab emphyteusi differre negant. Sed simul ac horum contractuum definitiones et qualitates inter se conferuntur, eorum differentia luce, ut ita dicam, clarior apparebit; nam 1) Libellarius contractus constituitur per modum venditionis, in qua pro certo pretio numerato omne rei dominium transfertur ad emptorem, STRYK *in Examin. l. c.* Aliud in contractu emphyteuticario. 2) Libellarius contractus tempore praefinito et determinato, licet in possessore nulla facta sit mutatio (i), est renouandus; hoc non requiritur in emphyteusi, nisi mutato possessore, aut domino directo; BECK *loc. cit.* In contractu libellario non amittitur fundus seu res immobilis ob non solutam pensionem; bene tamen in emphyteusi. LVDWELL *l. c.* BECK *l. c. §. 5. p. 8. (cf. §. praec. 8.)* (k).
4) Dif-

(g) STRYCK *in Exam. I. F. c. 2. qu. 29.*

(h) STRYCK *l. c.*

(i) BECK. *l. c. cap. 1. §. 5.*

(k) Sunt plures adhuc differentiae, tam ratione formae, quam ratione effectus: quarum tamen enarratio in praef, diff, locum inuenire nequit.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXXV

4) Differt a contractu *precariae* (1), qui regulariter morte possessoris expirat. LUDOVICI in *Tit. de superficie* §. 4. <sup>4) a contra-
tu precariae.</sup> STRYK in *Exam. qu.* 31. Est autem contractus *precariae*, quo res immobilis vel ecclesiastica vel priuata alicui ad preces conceditur ad dies vitae, hac lege; vt quouis quinquennio renouatio concessionis petatur (m), et certus annuus redditus praestetur. MATTH. DE AFFLICT. l. c. n. 34. Puncta differentiae huius contractus a contractu emphyteutico ex ipsa definitione patent (n). 5) Differt a contractu *superficiario* (o), quo superficiei dominium vtile (das <sup>5) a contra-
tu superfici-
ciario.</sup> *Platz-Recht*, cui opponitur *das Grund-Recht*, BERGER l. c.) in aliquem transfertur, sub lege annui solarii (*Boden-Zinnß*) quod Graeci *τοπιωτικον* appellant, Nou. Leonis 56. ET GOTHOFRED ad h. l. n. 14. LUDOVICI l. c. *Tit. de superficie* §. 2. L. 15. D. qui potiores in pignore. LAVTERBACH l. c. §. 25. TITIVS §. 16. L. 1. D. de superf. L. 73. 74. D. de R. V. BECK c. l. §. 4. LAVTERBACH. in *Colleg. theor. pract. Tit. de superficie* §. 15. STRYK. in *usu mod. eod. tit.* §. 1. SLEVOGT de *solario ex superficie praestando*. Huius a contractu emphyteuseos differentias vide apud DD. cit. 6) Differt <sup>6) a contra-
tu super bo-
nis maiorati-
cis.</sup> a contractu *super bonis maioraticis* seu *villicibus*, Meyer-Gütern, cis.

E 2

(1) A quo bene distinguendum *precarium*, LAVTERB. l. c. §. 25. MATTH. DE AFFLICTIS p. 71. n. 35.

(m) Nou. 7. in praefat. GOTHOFRED, ad Nou. Leonis 13. STRYCK. in *Exam. I. F. c. 2. qu.* 31. L. 14. §. 5. C. de SS. Eccl. MATTH. DE AFFLICTIS l. c. n. 34. LAVTERB. l. c. §. 25. TITIVS l. c. §. 25.

(n) Cf. tamen BECK. l. c. §. 5. et alios supra allegatos.

(o) STRVV. in *Iurisprud. Rom. Germ. for.* L. 2. T. 12. §. 17. sqq.

Güter (q), quo Meiero seu villico praedium aliquod hereditario iure utendum fruendum conceditur, ut annuam pensionem seu mercedem et onera fundo imposita soluat, et à contrahentibus determinato tempore contractum soluto laudemio renouet, FLEISCHER in *Inst. Iur. feud.* c. 3. §. 17. Huius a contractu emphyteutico differentiarum maxima est, quod dominium plenum et totum apud concedentem remaneat, STRVBEN l. c. §. 3. DE GOEBEL in cit. diff. l. c. FLEISCHER l. c. §. 18. quod aliter in emphyteusi. 7) Differt a contractu *perpetuae Coloniae*: quo utile dominium praediorum non transfertur. BERGER l. c. pag. 694. quae contractus species à locatione conductione perpetua parum aut plane non differt. DE GOEBEL de *I. et I. rustic.* c. 2. §. 3. not. c. IDEM in diff. de locat. cond. §. 148. p. 90. STRYK in *Exam. I. F. c.* 2. qu. 30. Ceterum cum D. STRVBEN l. c. p. 36. opinor, colonos hereditarios et perpetuos actione utili in rem gaudere L. 1. §. 1. D. si ager vect. (r). 8) Differt ab *emtione venditione* §. 3. *Inst. loc. cond.* L. 1. C. de *I. E.* LAVTERBACH l. c. §. 23. Est autem ille contractus consensualis de merce cum pretio certo et iusto commutando. Hinc facili negotio a contractu emphyteutico poterit distingui. Et denique, 9) differt a contractu *Locatio-*

7) a contractu perpetuae Coloniae.

8) ab emtione venditione.

9) a contractu locat. cond.

(q) STRVBEN de iure Villicor. vulgo vom *Neyer Recht.* cap. 2. D. DE GOEBEL in cit. Diff. de loc. conduct. §. 132.

(r) Quo ipso tamen inferre nolo, quod per conductionem longissimi temporis acquiratur pars domini. D. STRVBEN l. c. pag. 54. L. 39. D. locat. STRYCK. in *V. M. Tit. locat.* §. 59. et 62. Non enim omnis, cui Lex beneficium actionis realis dat, etiam habet dominium utile: licet ex aduerso verum sit, omnem cum, qui dominio utili gaudet, etiam habere actionem realem.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXXVII

cationis Conductionis §. 3. *Inst. Loc. L. 1. C. de I. E.* Hunc tam quod ad substantiam, quam quod ad naturam et effectus, à contractu emphyteut. differre, paulo propius inspicere ob instituti mei rationem licebit. Diuiditur locatio conduct. in locat. cond. operarum, et in locat. cond. rerum, vel vsus rei alicuius. Vterque est contractus consensualis, prior de re aliqua pro certa mercede facienda, alter de re aliqua pro certa mercede fruenda. PERILL. GEBAYER. *in ord. Inst. ad Tit. de locat. conduct. posit. I.* DE GOEBEL *de locat. et cond. §. 2. et L. 1. D. locat.* WEGE *in Tract. de locat. cond. c. 1. §. 28.* FRANZKIVS *in Exercitatione XI. qu. 4.* SCHVLZ. *in Synopsi Inst. Imperial. Tit. de locat. cond.* Differt autem locatio conductio ab emphyteusi 1) in eo, quod nulla domini pars in conductorem transeat (s), et hanc ob causam conductor (saltem in sensu civili) possessor dici nequit, quia locator dicitur possidere per conductorem L. 25. L. 31. 32. *D. de acquir. vel amittend. possess.* HAISTEIN *de I. E. th. 4. L. 9. D. de Rei vind.*

*ima ratio
differentiae.*

E 3

(s) ILL. DE BERGER *in Resolut. LL. obstantium Tit. Locat. qu. 14.* STRICK *in V. M. eodem §. 58. et 59.* LAUTERB. *l. c. §. 9.* WEGE *in tract. cit. c. 13. §. 4.* Nec obstat verbum solet quod in L. 39 *D. loc.* occurrit; hoc enim in LL. necessitatem saepissime involuere, apparet ex L. 2. *C. de confirm. tutor.* cui accedit, quod ea, quae fieri solent, consuetudinem involuant: consuetudo autem vim legis habet, donec per legem contrariam tollatur. Nec obstat L. 31. *D. locat.* ibi enim casus specialis et mixtum negotium est, ita ut qua parte spectaueris operas, locatio, qua domini translationem, nulla locatio, sed alius contractus sit. In loc. cond. enim creditum ire nequit, cum nulla domini pars transferatur, per cit. L. 39. *D. locat.*

XXXVIII SECTIO I. DE IVRE

2da. ratio
differentiae

vind. 2) In eo, quod Locatio cond. fieri possit in re quacunque mobili atque immobili. BORCH. c. 3. n. II. p. 95. LAVTERBACH in Colleg. theor. pract. Tit. de Locat. cond. §. 19. DE PLOENIES de loc. cond. §. 2. WEGE l. c. HAISTEIN in cit. diff. de I. E. th. 4. CARANK de Locat. Conduct. th. 8. H. COCCII in diff. cit. de I. E. c. 3. §. 1.

3tia ratio
differentiae.

3) In eo, quod conductor praestet pensionem seu mercedem magnam, fructibus aequipollentem. BECK. c. 1. §. 7. VINCENTIVS CAROCIVS in Tract. de Locat. Cond. p. 8. n. 9. et hoc in solam compensationem fructuum vel vsus. DE PLOENIES l. c. §. 4. 5. BORCH. c. 3. n. II. pag. 96. in f. et 97. in pr. WEGE l. c. 4)

4ta ratio
differentiae.

4) In eo, quod finito tempore, ad quod contracta fuit locatio conductio, tacite renouari possit, L. 13. §. II. L. 14. D. Locat. L. 16. C. eod. STRVV. in Iurispr. R. G. f. Lib. 3. Tit. 12. §. 5. DE PLOENIES §. 31. von Lüttichau th. 8. CARANCK. de locat. lond. th. 4. (t) Emphyteuticus enim contractus tacite renouari nequit

5ta ratio
differentiae.

BECK. c. 14. §. 5. 5) In eo, quod Locatio conductio regulariter ad tempus tantum contrahatur, A YMO CRAVETTA in tract. de antiquitat. temporum part. IV. num. 110. LAVTERBACH l. c. §. II. WEGE l. c. c. 13. §. 4. (u) Hinc nonnulli (v) locationem conductionem perpetuam emphyteusin

(t) D. WINCKLER de reloc. tacita. I. A. CANZ de relocatione tacita. PHILIPPVS de relocatione et reconductione tacita.

(u) Licet veteres Germani, prouti PERILL. L. B. A SENCKENBERG. in prolegom. ad I. Feud. primas lineas §. 43. obseruat, praedia etiam ad tempus solummodo conducta, heredibus conductoris non facile auferre soliti fuerint.

(v) c. gr. D. DE GOEBEL in Diff. cit. de loc. cond. §. 112.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XXXIX

teusin vocari, afferunt. *ARIVS PINELLVS in cit. comment. ad L. 2. C. de rescind. vend. n. 8. fol. 318. DE GOEBEL l. c. §. 148. p. 90. CARANCK. de locat. cond. th. 3. Sed hoc falsum esse ostendit BRUMMER in diss. de Locat. cond. §. 10. in Exercitationibus, Exercit. II. qu. 5. contractus enim non temporis adiectione distinguuntur, sed ex propria conventionis forma eorumque initio et contrahentium intentione aestimantur. L. 8. pr. D. mandati, FLOERKE in annot. ad STRUVII Syntagm. Iur. Ciu. ad Tit. si ager vectig. etc. ad thes. 55. ad vocem per locationem et L. 12. D. de Scto Maced.*

6) In eo, quod conductori remittatur merces ob sterilitatem aliosque calamitatis casus. *LAVTERBACH. l. c. §. 13. TITIVS l. c. §. 10. DE GOEBEL §. 145. et 157. 158. A MEDENS de I. E. thes. 25. sqq. CARANK. th. 19. BORCH. c. 3. n. II. p. 96. et n. 12. c. 97. FRANZKIVS in Exercit. cit.*

7) In eo, quod finiatur, quando necessitas habitandi in ipsa domo locatorem vrget *L. 3. C. de loc. cond. G. A. STRUV. in Iurispr. Rom. Germ. for. Lib. 3. Tit. 12. §. II. von Lüttichau l. c. th. II. BERGER. l. c. §. 25. vel res locata conductae venditur L. 25. §. 1. eod. vbi valet brocardicon: Kauf geht vor Miethe, STRUV. in der Iurispr. §. 12. DE GOEBEL §. 149. CARANCK. th. 23. DE PLOENIES §. 82. von Lüttichau th. II. n. 5. (x) 8.) in eo, quod locator tributum et collectas et reliqua onera nomine rei conductae soluta conductori restituere debeat; *arg. L. 4. C. de agric. et censit. von Lüttichau th. 7. n. 7. DE GOEBEL §. 79. 148.**

*6ta ratio
differentiae*

*7ma ratio
differentiae*

*8ua ratio
differentiae*

(x) I. G. STOER, de iustis expellendi conductorem causis intra tempora locationis conductionis locatori competentibus, ad L. 3.

148. 193. *WEGE loc. c.* vna cum omnibus expensis in rem locatam factis, nisi modicae sint. *WEGE l. c.* 9) In eo, quod per modum vltimae voluntatis e. g. legati, locatio conductio constitui nequeat, nam consensus in contractum satis onerosum praesumi nequit. 10) In eo, quod non realem, sed personalem tantum producat actionem, (y) sc. actionem locati conducti, *STRVV. in Iurispr. Rom. Germ. f. Lib. 3. Tit. 12. §. 14.* 11) In eo, quod res non locetur sub lege meliorationis, sed sufficiat, si integra conseruetur. *BORCH. c. 3. n. II. p. 96. LAVTERBACH. §. 12. 13.* 12) quod merces regulariter in pecunia numerata consistat, *G. A. STRVV. in Iurispr. Rom. G. f. Lib. 3. Tit. 12. §. 4. pr. Inst. Locat. conduct.* 13) Quod conducere locare in vernacula exprimatur per verba: miethen, vermietzen, pachten, verpachten, heuren, verheuren, dingen, verdingen, einnehmen, austhun. (z) quamvis subinde voces Pacht et Heuer pro emphyteusi sumantur. Vid. *COTHMANNVS Vol. I. Rsp. 40. n. 2. sqq. et 112. sqq.* et conductores vocentur Miethsmänner, Pächter, Bestander, Heurlinge. Quae omnia in emphyteusi aliter se habent; vt haftenus ostendere nifus sum. Dantur in Germania infinitae fere adhuc contractuum species, quae vel secundum contrahentium arbitrium, vel secundum localia statuta et ordinationes prouinciales, mox ad emphyteusin, mox ad locationem Conductionem referendae sunt. Ad has vero omnes enarrandas,

(y) *BERGER. l. c. §. 23. 26. et 28. LAVTERBACH. in Coll. Th. pr. §. 12. et 14. et in Comp. I. pag. 121.*

(z) *CHRISTIAN THVM. in Diss. de locat. cond. in Prooemio num. 15.*

randas, nec vires mihi sufficiunt, nec instituti mei ratio permittit. (aa)

§. X.

Vtrum in dubio magis pro emphyteusi, an pro locatione conductione sit praesumendum?

Vidimus Spho praecedente differentias, quae contractum emphyteuticum et alias contractuum species intercedunt, inprimis locationem conductionem. Iam iuvat disquirere, vtrum, filis de qualitate contractus oriatur, in dubio magis pro emphyteusi, an pro locatione conductione sit praesumendum? Et probabo, pro emphyteusi, sub certa restrictione, in dubio esse iudicium ferendum (a). Apertissimi enim iuris est, quamlibet rem in dubio libera-

*Pro emphy-
teusi in dubio
praesumen-
dum.*

F

Quoniam

(aa) Haud raro quoque contingit, vt in contractibus meiericis et emphyteuticis vocabula *Hener* et *Zinnß*, *Heuerlinge* et *Meyer*, *Leuthe* promiscue usurpentur. Inde tamen non semper validum ad contractum locati conducti argumentum duci potest. Quamuis enim verba valeant sicut nummi, tamen, cum, recte monente *TYBERONE* contra *SERVIVM* in *L. 7. §. 2. D. de supellect. leg.* nomina non alium in finem inuenta sint, quam ad demonstrandam voluntatem dicentis, et vocis ministerio vnice ad animi sensa exprimenda vtamur; semper ad mentem contrahentium potissimum respici debet, quippe quae subinde potentior est voce loquentis.

(a) Quam iuris praesumptionem et proprio Responso et auctoritate *ICTORVM Wittebergenßium* in suis decisionibus p. 1. c. 3. p. 112. *COTHMANNVS* Vol. 1. Resp. 40. n. 12. confirmat, et in tantum probat *FERD. CHRIST. HARPRECHT.* Vol. nou. P. 1. conf. 3. n. 211. vt in dubio emphyteuticum potius, quam omnem alium contractum celebratum fuisse contendat.

omnia libera
praesumun-
tur.

Et in dubio
benigniora
praeferun-
tur.

Et aequitas
suadet.

Et quod ve-
rosimilius est
inspiciendum.
Nulla prae-
sumtio pro
locatione con-
ductione per-
petua.

ram praesumi (b), et quaelibet praedia libera. ANTON. MATTH. l. c. c. 2. p. 79. n. 6. BECK in Tr. de I. E. vom Erbs. zinsß, Recht c. 18. §. 8. p. 529. VVLTEIVS de Feudis Lib. 2. c. 3. n. 21. p. 889. Iubet porro L. 56. D. de R. I. et c. estote X. de reg. Iur. vt in dubiis benigniora semper praeferantur. Et docet L. 192. §. 1. D. eodem in re dubia benigniorem interpretationem sequi, non minus iustius esse, quam tutius. GOTHOFR. ad L. 9. D. de R. I. Aequitas autem, quae in omnibus, maxime tamen in iure spectanda est (c), parit fortiorem praesumptionem. Quid vero, quaeso, iustius, quid aequius, quid benignius est, quam vt contractus, adhibita distinctione inter locationem ad tempus, et eam, quae in perpetuum fit, in dubio emphyteuticarius magis praesumatur, quam locationis conductionis? Nam citra illum libertatis respectum atque fauorem, quo omnes res (d), et inter eas etiam praedia gaudent, venit adhuc considerandum, id quod L. 114. D. de R. I. expressis verbis iubet. Cum enim secundum eam in obscuris semper inspicere debeamus, quod verisimilius est, aut quod plerumque fieri solet (e), sequitur, neminem in dubio praesumi posse, conduxisse fundum in perpetuum. Omnis hic abest verisimilitudo. Talis conductio multum oneris habet

(b) LVDOVICI l. c. §. 11.

(c) L. 90. D. de R. iuris L. 183. D. eod.

(d) L. 20. et 122. D. de Reg. Iur.

(e) L. 3. et 9; D. de prob. et praes. et GOTHOFRED. ad b. l. BOEHMER l. c. §. 11. LVDOVICI l. c. §. 10. NIC. EVERHARD IVNIOR. Cons. 57. p. 754. n. 44. ATMO CRAVETTA l. c. P. 4. n. 112, 118.

EMPHYTEUTICO GENERATIM. XLIII

bet et rarius accidit. In materia autem praesumptionum et coniecturarum validum est argumentum a communiter accidentibus. *AYMO CRAVETTA l. c. n. 118.* Quis vero absque iniustitia poterit praesumi, onus sibi voluisse acquirere, mediante contractu? Nonne Lex expresse dicit, ea tantum in dubio praesumi debere, quae plerumque fiunt? Vbi maneret haec, quam leges volunt, benignitas; si pro locat. conduct. vellemus praesumere? Vbi legalis iste libertatis fauor, qui vult, ut quantum fieri potest, praedia in dubio libera praesumantur (f), ubi aequitas ista, quae allodialia potius, quam feudalia (g), et censitica magis, quam emphyteutica? imo pro rei circumstantiis et personarum qualitate, quae hic praecipue attendenda est, emphyteutica magis, quam feudalia (h), praesumit. *STRYK l. c. qu. 28. (i).* Aliud sane dicendum erit in emphyteusi temporaria. Haec rarius accidit. Hanc esse contractam, verosimile non est, et hinc ea praesumi nequit. Dicit *ILL. D. STRYK l. c. contractum praesumi emphyteuticum, non censiticum*, quoties in translatione rei suae dominus sibi reseruat dominium directum: non existente autem hac reservatione, pro

F 2

censi-

(f) *L. 122. D. de R. I. ANTON. MATTHAEVS l. c. cap. 2. p. 79. n. 6. MATTH. WESSENB. Conf. 4. p. 187. n. 3.*

(g) *VVLTEIVS de Feud. L. 2. c. 3. n. 10. p. 844. sqq. et n. 11. STRYCK. in Exam. I. F. c. 2. qu. 7. THOMASIVS de praesumptione allodialitatis.*

(h) *BECK in Tr. de I. E. vom Erbzinns-Recht c. 18. §. 12.*

(i) *HARPRECHT l. c. n. 177. inter nobiles et rusticos distinguit. Illorumque praedia pro feudalibus, horum contra pro emphyteuticis magis in dubio habenda esse censet.*

*Casus, in quo
pro loc. cond.
praesumen-
dum.*

*Fortissima
praesumptio
pro emphy-
teusi in terris
incultis,
Aut aliis in-
stitutis modo
inchoatis.*

*Quaeritur,
vtrum ex
praesumptio-
nibus quis
possit condem-
nari? et affir-
matur adhi-
bita causa-
rum distin-
ctione.*

cenfitico contractu militare praesumptionem. Hinc puto, pro locatione conduct. praesumi debere, vbi dominus in translatione rei suae sibi reservat dominium plenum; vbi autem hoc factum esse non constat, pro emphyteusi praesumendum esse, opinor. Fortissima fit haec praesumptio, si fundi, de quorum qualitate lis oritur, inculti fuerunt (k), aut si alia instituta, modo inchoata, et tempore concessionis ad certum perfectionis gradum nondum perducta, in alterum ope contractus translata sunt. Nemo enim, cui sanum est sinciput, poterit praesumere conductionem praedii inculti. Haec enim sola primis temporibus in emphyteusin data sunt, et ad introducendum negotium emphyteuticum ansam vnice praebuerunt, licet, vt alio loco monstraui, exposit etiam praedia culta, et alia instituta iam ad certum perfectionis gradum perducta, per contractum emphyteuticum aliis concedi coeperint. Si itaque de praedio, de cuius qualitate vera partes non conueniunt, constat, illud ab initio, scil. tempore translationis, incultum et in perpetuum concessum fuisse, certissima quoque res est, sanum et aequa amantem iudicem, tam diu pro emphyteutico fundo praesumere debere, quamdiu contrarium ab aduersario per apertissimas probationes non fuerit euictum (l). His pertractatis, vnica adhuc mihi restat quaestio: vtrum sc. ex praesumptione quis possit condemnari, nec ne? ad hanc ego

(k) BECK. in Tr. de I. E. c. 18. §. II. p. 535. sqq.

(l) Deuoluit enim fortior praesumptio onus probandi in aduersarium. MATTH. de probat. c. 2. n. 5. pag. 79. L. 257. D. de prob. et praesumpt.

ego, quod ad causas civiles attinet cum ILL. BRUNNE-
MANN. l. c. qu. 35. affirmatiue, et vt ex L. 17. D. de prob. et
praesumt. colligo, recte quidem respondeo sc. quod con-
demnari possit is, contra quem militat praesumptio iuris
(m). Quod vero ad criminalia attinet, adhuc sub iudice
lis est, an condemnatio ex praesumptionibus procedat,
vel minus? Et hisce me immiscere, loci non est (n).

§. XI.

*De constitutionibus prouincialibus, emphyteuseos trans-
mutationem in locationem conduct. expresse pro-
hibentibus.*

Ad praesumptionem pro emphyteusi multum etiam Ad praesum-
tionem pro
emphyteusi
facit etiam
dominorum
improbilas,
quos non pu-
det bona
emph. in alia
detorquere.
facit dominorum quorundam turpis improbitas, quos
fraude pariter ac vi aperta rationem qualemcunque inire
non pudet, quo bonorum emphyteuticorum naturam in
bona maioratica, imo etiam in conducta detorquerant.
Hunc, vt obtineant finem, plus vno artificio vtuntur.
Inprimis id agunt, vt emphyteutam à domino bona quae-
uis

F 3

(m) Non sufficit autem sola praesumptio hominis, nisi tot concurrant
praesumptiones, vt plenam efficiant probationem, vel solae, vel
iuncto iuramento suppletorio. Nam auctore non probante, absol-
uitur reus, non probat autem, qui tantum quasdam pro se alle-
gat praesumptiones. ILL. S. DE COCCEII in I. C. ad Tit.
de prob. et praes. qu. 10.

(n) Satisfaciet huius controuersiae fundamenta cognoscere cupienti
B. REINHARTH in Diff. de eo quod iustum est circa reum
ex praesumptionibus conuincendum et condemnandum.

*Et hunc in
finem vario
praetextu
canonem au-
gere et aliis
artificiis uti.*

uis cogitantem securum reddant et insidiis opportunum. Ab initio in minutis et exiguis momentis iura emphyteutae infringunt. Vbi vero eum vigilantem, omnis etiam leuiusculi accepti detrimenti animaduersorem, eiusque profligandi cupidum inueniunt, omnem, quam possunt, operam dant, ut adhibitis, quibus abundant, artibus, metusque causis ostensis, metum iniiciant feroci, eoque ipso silentium quietemque ei imponant (a), aut cum facta ei fide de nunquam ei inferenda iniuria, dataque sancta promissione, de damno, si quid illatum putet, oblata comoda occasione abunde resarciendo, suauiloquiis pascunt: mox non difficile est, emphyteutam his artibus demulsum, et instar infantis somno traditum, deludere suisque eum iuribus commodisque exuere. Canon v. g. vario praetextu augetur. Quem auctum ut emphyteuta soluat, vel precibus sollicitant, vel minis imperant. Sunt isti homines plerumque tam simplices, et parum multiplices, tantumque in modum erga dominos pii ergaque potentiores verecundi, ut recusare si vel auderent, tamen religionis falsa notione seducti, nolint. Exhibent, quod exigitur. Damnum periculumque imminens et liberalitatis suae poenam non circumspicientes; operae pretium non putant, auxilium iudicis implorare. Mox pergit dominus in incepto et in usum suum trahit emphyteutae boni simplicitatem. Succedunt noui canones, nouo praetextu aucti. Et hanc iniustam molem tolerat emphyteuta, spem ex promissis animo concipiens, sublati causis, ipsam quoque

(a) Id quod potentioribus, quales domini directi plerumque sunt, haud difficile est.

que deminutum iri canonis magnitudinem. Qua vero spe
 frustratur, domino pro iure venditante id, quod vi, clam
 vel precario obtinuit, et tam multa in dies noua iura sibi *Quibus eff-*
 fumente, vt progressu temporis tam valde attritus et con- *ciunt, vt pro-*
 cussus iste contractus emphyteuticarius sibi ipsi dissimilis *gressu tempo-*
 factus, nouam plane speciem induat. Tum vero fit, vt *ris Contract-*
 dominus, postquam viam sibi hisce illegitimis conatibus *emph. sibi dis-*
 paulatim muniuit, operi suo coronidem impositurus, ipsum *similis fiat.*
 adoriatur contractum. Hunc in finem negat, contractum
 cum emphyteuta initum esse emphyteuticarium, sed po-
 tius maioraticum aut locationis conductionis. Hac fraude
 efficit, vt non nisi in aequitate iudicis spem recuperandi
 iuris atque felicitatis habeant plerique emphyteutae, qui
 plerumque non habent, vnde ingentem, quam patiuntur,
 reficiant iacturam. Quare eiusmodi abusibus prudenti con- *Hos et alios*
 filio legislatores subinde obicem ponunt. Eminent hac in *similes abusus*
 re, singularis prudentia Serenissimi ducis Brunsvico Lune- *prudens legis-*
 burgenfis, cuius inter sapientissimas leges, haec, quam *latur tollere*
 exhibeo constitutio de anno 1737. habetur digna, quae *debet ad*
 ab omnibus a capite ad calcem legatur: Von Gottes *Exemplum*
 Gnaden, Wir, Carl, Herzog zu Braunschweig und Lüne- *Ser. Ducis*
 burg &c. uhrkunden und fügen hiemit zu wissen, wesgestalt Wir *Brunsvico*
 misfällig vernehmen müssen, was vor vielfältige Beschwerden von *Luneburg.*
 theils unsern Unterthanen darüber eingelauffen, daß nicht allein
 ihre Erben-Zins oder Guths-Herren, in denen der Verordnung
 nach zu lösenden neuen Erb-Zins oder Meyer-Briefen ihnen al-
 lerley neuerliche und beschwerliche conditiones aufbürden und
 den Zins erhöhen, oder das Praestandum an Gelde auf Korn
 setzen, sondern auch, daß sie wohl gar die Qualität der Länd-
 rey

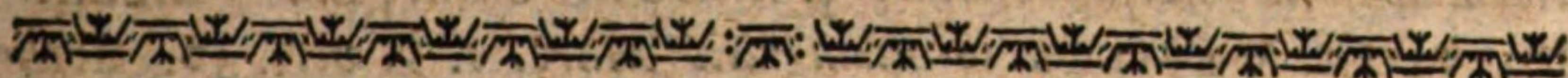
rey verändern, aus Erben-Zins-Land, Meyerland und aus
 Meyerland Pachtland machen wollen. Ob nun zwar, so oft
 von einem oder dem andern unserer Unterthanen darüber insbe-
 sondere Beschwerde geführt worden; solches hinwiederum abge-
 stellet werden müssen. Wenn wir aber berichtet worden, daß
 dennoch einige eigennützige und Gewin-süchtige Leute sich daran
 nicht gekehret, ihren Erb-Zins und Meyers-Leuten auf diese oder
 jene Weise beschwerlich gefallen, und die Qualität derer Länd-
 reyen verändert: Wir aber solchen Lands verderblichen Unwe-
 sen, wodurch so wohl unsern Cassen groser Schade zugefüget, als
 auch viele von unsern Unterthanen zu Bettlern gemacht worden,
 nachzusehen nicht gemeinet sind; So setzen und verodnen Wir
 hiemit gnädigst, jedoch ernstlich, daß hinführo Niemand sich
 mehr unterstehen solle, in denen seinen Erbzinß oder Meyer-Leuten
 zu ertheilenden Erben-Zins oder Meyer-Briefen, neuerliche condi-
 tiones einzurücken; den Zins zu erhöhen, oder aus Geld-Zinse,
 Korn-Zinse, oder vice versa aus Korn-Zinsen Geld-Zinsen zu
 machen; vielweniger aber das Erben Zins-Land in Meyerland,
 oder das Meyer-Land in Pacht-Land zu verwandeln, sondern
 daß es in einem oder den andern Stücke, wie es von Alters her
 darunter gewesen, in alle Wege unveränderlich gelassen werden
 solle. Immassen unsere Vice-Canzler und Räte, Vice-Hof-
 richter und Assessores; ingleichen auch die sämtliche Unterge-
 richte in unsern gesammten Landen hiemit gnädigst befehliget wer-
 den, denen klagenden Unterthanen in ihren sowohl künftigen als
 itzigen Processen nach dieser Verordnung Recht zu sprechen. Wir
 befehlen auch unserm Land-Fiscali, darauf ein wachsames Auge
 zu haben, daß dieser Verordnung von denen Guths-Herren nach-
 gelebet werden müsse, und wider diejenigen, so derselben zuwider
 han-

handeln werden, sein fiscalisches Amt ohne Nachsehen zu beobachten. Und damit Niemand mit der Unwissenheit sich entschuldigen könne, sondern diese Verordnung zu jedermanns Wissenschaft gelangen möge; so haben wir dieselbe durch öffentlichen Druck zu publiciren auch gewöhnlichen Orten zu affigiren, gnädigst befohlen. Urfundlich unserer eigenhändigen Unterschrift und beygedruckten Fürstl. Geheimden-Canzley Secrets. Geben in unserer Stadt Braunschweig den 9ten März 1737.

Carl S. zu B. u. L.

(L. S.)

H. von Münchhausen.

SECTIO II.

DE IVRE EMPHYTEVTICO CIRCA SALINAS.

§. I.

De origine vocis : Sal.

Sicuti pauca sunt, in quibus non dissentiant DD. ita etiam non conueniunt de origine salis, in qua indaganda multi multum operae posuere. Discordant inter se qua vocis, discrepant qua ipsius rei originem. Tam scopus huius secundae Sectionis, quam metus, ne nauseam lectori crearem, iubent, vt varias variorum hac de re opiniones silentio transeam. Sufficere reor, me non errare, sequendo celeberrimorum virorum sententias. Luce meridiana clarius ostendunt, AHAS-VERVS FRITSCH. in tract. de Regali Salinarum iure, P. I. cap. I. §. I. IOHANN. HENR. IVNG. in elegantissimo tract. de iure Salinar.

*Sal venit a
Graeco.*

*Origo vocis
Salz a Go-
this petenda
est.*

linar. tum veteri tum hodierno, cap. I. §. I. et GEORG. ENGELBRECHT. in Comment. de iure Salinarum, Sect. I. §. 2. quod vox Romana, *sal*, veniat ἀπὸ τῆς ἁλς et hoc ἀπὸ τῆς ἁλὸς, cum *sal* plerumque fiat, ex aquis marinis, tam vi naturae, quam arte, et procul dubio *sal* marinum diu ante ceteras *salis* species apud gentes in usu fuerit. Teutonicam vero vocem *Salz*, nec à Graecis, nec a Romanis, sed a Gothis antiquissimis petendam esse, non sine ratione contendit D. KIRCHMAYER. in ornatissima Dissertatione, cui Titulus: *Bellum proeliumque de Salinis Cattos inter et Hermunduros susceptum olim, §. I.* Gothi enim, *Salt*, dicunt. Ita vertit VLFILAS in *Euangelis Marc. c. 9. vers. 50.* *Goth salt ith iabai salt vnsaltan vairthith hue supuda: habaith in izvis salt: Bonum est sal; quo si sal insulsum fuerit in quo illud condietis.* Cf. STIERNHIELM in *Glossario Ulphila Gothico, voce: Salt.* et FRANCISCUS IVNIVS in *Gothico Glossario dicta voce.* De origine ipsius *Salis*, de praestantia huius divini condimenti (a), eiusdemque variis speciebus videri possunt celeberrimi scriptores et antiqui et recentiores, v. gr. PLINIVS in *Historia naturali*, BERNHARDVS VARENIUS in *Geographia generali*, FRITSCH. in *tract. de regali Salin.*

(a) Si omnibus aliis *salis* laudibus omissis, hoc solum modo consideramus, quantum *sal* faciat ad salutem Reipublicae, quantorumque reddituum causae esse soleant *salinae* mirum nobis non videbitur, *salinarum* gratia tam vehemens Cattos inter et Hermunduros ortum esse bellum, TACITVS in *annal. XIII. 57.* et KIRCHMAYER. in *laudata Diss. ad hunc TACITI loc.* tantasque adhuc hodie ea de causa oriri lites,

EMPHYTEUTICO CIRCA SALINAS. LI

lin. iure. IVNG. de iure Salinarum. Aliique his non minores (b).

§. II.

Salinae quid? et an ad Regalia pertineant? disquiritur.

Salinae, Germanice Salzwerke, mox salis fodinas, Salzgruben, mox fontes salis, Salzquellen, Sülzen, denotant. Hinc concludo salinas in genere esse omnia ista loca, ubi fit sal: quod etiam apparet ex L. 6. D. de capt. ^{Salinarum et definitio.} post lim (a). Ius vero salinarum in sensu stricto est ius salinas sibi habendi in fundo suo repertas. Hinc quam maxi- ^{Iuris salinarum definitio.} me errat D. BERNH. GOTHOFR. HEZEL, in Diss. inau- ^{Refutatur D. Hezel.} gurali, de salinis earumque inspectione Magistratui ciuitatum imperialium competente: ubi cap. I. §. 7. contendit: Facile definiri posse ius salinarum, per illud regale, aut partem superioritatis territorialis, quo status, superioritate hacce gaudens omnes in territorio suo inuentas sibi vindicat salinas. Facile definiuit, sed minus recte. Mox enim monstrabo, thesin illam, quod sc. salinae ad regalia indistincte pertineant, falsissimam et simul iniquissimam esse. Hoc quo melius procedat, pauca de regalibus praemittenda

G 2

(b) Elegantissimum Carmen de Sale scripsit ILLVSTRIS dum viveret VIR. P. DAN. HVETIVS, cuius opera poetica, quinta et, ni fallor, nouissima vice Parisiis ao. 1709. in 12. edita sunt.

(a) Et eandem definitionem dedit quoque GOTHOFREDVS ad L. 8. §. 8. D. de poenis.

Regalia quid? da puto. Regalia (b) nimirum distinguuntur in essentialia et accidentalia, i. e. in maiora et minora (c): ita, vt per illa intelligantur, quae sua natura vi iuris publici vniuersalis vnoquoque imperio ciuili continentur; per haec vero, quae lege demum positiua naturam regalium adipiscuntur, ita vt sine ista lege libertatis naturalis sint (d): Ad hanc vltimam speciem sc. ad regalia minora referunt salinas, qui studio principibus adulandi trahuntur. Verum enim vero, cum causa impulsiva constituendarum ciuitatum fuerit, vt praesidia sibi circumponerent homines, contra mala homini ab homine imminencia, ILL. PUFFEND. *de off. hom. et ciu. Lib. 2. c. 5. §. 7.* cum spe custodiae rerum suarum primi homines vrbium praesidia quaesierint, CICERO *de Officiis Lib. 2. c. 21.* cum ad hunc finem eo melius obtinendum superiorem sibi elegerint, cui salus populi suprema lex sit, PUFFEND. *l. c. L. 2. c. II. §. 3.* cum hic finis frustretur, si princeps ipse facit, quod alii ne faciant curare debet, i. e. si princeps ipse subditos iuribus bonisque exuit; cum porro salinae accessiones fundorum naturales imo pars et portio fundi sint, et hinc ei

*Ad regalia
minora refe-
runt nonnulli
salinas.
Sed falso.*

(b) Siue singula Superioritatis territorialis iura; MOSER *im Grundriß der heutigen Staats-Verfassung des teutschen Reichs, Lib. 4. cap. 18. §. 12.*

(c) BORCH. *ad c. un. quae sunt Regalia, n. 3.* Cuius tamen definitio, quam tradit de Regalibus, omnino reiicienda est

(d) Et sic definiuit VIR profundae eruditionis, I. STEPH. PVTTER, *in Elem. Iur. Publ. Germ. Lib. 4. c. 1. §. 440.* cf. etiam ILL. BESOLDI *Dissert. de Regalibus.*

EMPHYTEUTICO CIRCA SALINAS. LIII

ei cedant, cuius est fundus (e). cum princeps ad tuendam maiestatem suam salinis non indigeat (f). cum salus publica non laedatur, si salinae a priuatis possidentur (g). cum neque lex imperii, neque consuetudo adsit, quibus distinctio inter salinas in publico repertas loco, et inter eas, quae in fundis priuatorum exstant, sit sublata, D. IVNG. l. c. cap. 1. §. 10. (h). haec omnia cum ita sint; sequitur, eos qui omnes indistincte salinas principi adiudicant, aut omnis tam naturalis quam diuini et humani iuris imperitos, aut, quod magis credo, iurium quidem valde peritos, nihilominus tamen, quod peius est, iniustitiae deuotissimos esse. Iam autem aduersariorum (i) argumenta dispicere, eaque quantum in me est, et in

*Argumenta
aduersario-
rum refutan-
tur.*

G 3

quan-

(e) L. 32. §. 1. D. de Vusufr. CELEBERR. IVNG. de I. Salin. c. 1. §. 8. in f. et c. 3. §. 14. EINSIEDEL de regalibus c. 3. §. 13. n. 330. in f.

(f) IVNG. l. c. c. 1. §. 9.

(g) IDEM l. c. c. 3. §. 14.

(h) Magni adhuc ponderis argumentum est praeceptum DEI T. O. M. apud EZECHIEL. c. 46. v. 18. Es soll auch der Fürst dem Volk nichts nehmen von seinem Erbtheil, noch sie aus ihren eigenen Gütern stossen; sondern soll sein eigen Gut auf seine Kinder erben, auf daß meines Volks nicht jemand von seinem Eigenthum zerstreuet werde.

(i) Inter quos primum locum obtinet Ill. de Ludewig. In der Erläuterung der goldenen Bulle. Tit. 9. §. 1. Lit. u. vbi refutare nititur distinctionem inter salinas publicas et priuatas, quam adhibuit D. Tabor. in Diss. de metat. p. 3. c. 3. art. 2. p. 252. Rationes autem, quas hunc in finem profert cum reliquorum aduersariorum argumentis eandem habent infirmitatem. Falsissimum quoque

imum argu-
mentum.

quantum per dissertationis meae scopum fieri licet, refutare iuuabit, ne amplius habeant, quod aequissimae opponant sententiae. Primum quod afferunt aduersae opinionis fundamentum, est obligatio subditorum principem alendi et omnia adhibendi, vt imperantis dignitas queat sustineri. D. HEZEL in cit. Diff. c. 1. §. 3. Quasi vero praeter Salinas non esset, vnde et princeps ali, et eius autoritas sustineri posset. Nimis parum salis habent, qui autumant, Maiestatem principis, qui, exceptis salinis, variis iurium et praerogatiuarum generibus abundat, integra feruari non posse, nisi salinas quoque ei attribuant. Magna fane principi in subditos eorumque bona competunt iura (k). Haec vero quousque se extendant, ostendit par maximorum virorum, GROTIUS de I. B. et P. L. 2. c. 14. §. 7. et PUFFEND. de off. hom. et ciuis L. 2. c. 15. Habeant principes ius LL. ferendarum, habeant ius vectigal, decimas, censum canonemue ex salinis priuatorum percipiendi, gaudeant iure supremae salinarum inspectionis; sed intacta quoque ciuibus relinquant quae ciuium sunt. Moderanda est omnia habendi cupido (l).
Alte-

quoque est D. Textoris argumentum, quo vtitur contra thesin nostram, in iure publico Caesareo Tit. X. n. 101. Non enim valet conclusio: Salinas possideri plerumque videmus a fisco vel dominis, quorum territoria sunt, in quibus salinae repertae: Ergo: omnes salinae absque distinctione pertinent ad Regalia.

(k) CELEBERR. PUTTER in Elem. I. Publ. Germ. L. 4. c. 1. §. 444. ILL. MOSER im Grundriß der heutigen Staats-Verfassung des teutschen Reichs, L. 4. c. 19. et 20.

(l) Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

EMPHYTEVTICO CIRCA SALINAS. LV

Alterum, quod proferunt argumentum : quod sc. princeps *Alterum ar-
gumentum.*
vnus omnium salinis optime vti possit, quoniam sine ma-
gnis sumtibus sal confici nequit, satis rediculum est;
cum, si vnus alteriusue subditi diuitiae non sufficiant,
societatem cum aliis inire possit, de suppeditandis sumti-
bus, et communicando lucro. Idem plures efficere pos-
sunt, quod princeps solus; qui etiam subditos saepe in
partes vocat. *IVNG de I. S. c. 1. §. 12.* Tertium aduersa-
riorum argumentum est, concessio OTTONIS I. qui sa-*Tertium ar-
gumentum.*
linas Hallenses Archiepiscopo Magdeburgensi attri-
buit (m). Nam si salinae eo tempore regale non fuissent,
infert iniquae sectae cohors, concedere illas Archiepi-
scopo Magdeburgensi non potuisset Imperator. Quae,
qualis, quanta! Quis, quaeso, vnquam defendere cona-
bitur, omnia illa pro regalibus habenda esse, quae ab
Imperatoribus donantur, vel in feuda dantur? Quis vn-
quam, si vel ipse Caesar sit, in praeiudicium tertii pri-
uilegium dare potest, saluis legibus (n). Ab Ottonibus,
inquit IVNG. de I. S. c. 3. §. 9. vsque ad. Henricum IV.
Imperatorum dominatu cum omnia fere tenerentur, iidem-
que, in toto propemodum imperio, palatia, villas, quae
dicebantur regiae, nec non fundos dominicos possiderent,
in quae illis liberrima potestas competebat; quid mirum,
si vni alteriue salinas fundis suis cohaerentes, siue lege
feodali, siue dono concefferint? Ex publicis salinis prin-

(m) *D. HEZEL. l. c. cap. 1. §. 4. D. ENGELBRECHT, Sect.*
1. §. 4.

(n) *C. 29. et 30. X. de priuileg. EISENHARD, de regali metalli-
fod. Iur. tb. 52.*

Quantum ar-
gumentum.

Quintum ar-
gumentum.

principes omnes redditus percipiebant, ex priuatis vecti-
gal tantum decimasque (o). Nonne has Imperatores aliis
concedere potuerunt? Quartum argumentum petunt ex II.
F. 56. Sed hunc textum de publicis salinis tantum intel-
ligendum esse, ipse strenuus regalitatis patronus FRITSCH.
l. c. cap. 2. §. 2. et cum eo IVNG. *l. c. cap. 3. §. II.* affir-
mat (p). Ceterum ego non video, quid lex, quae tan-
tum iura Imperatoris, de quibus in Italia lis mota est, re-
censet, ad oppugnandam thesin meam facere possit; cum
ius Longobardicum non nisi in subsidium, i. e. eatenus tan-
tum in Germania introductum sit, quatenus ex iure pa-
trio lites feudales decidi nequeunt; minime vero, ut ex eo
petatur decisio quaestionis, quid ad principum Germaniae
regalia pertineat, quid vero minus? Haec enim ex legi-
bus imperii decidenda est. Et hunc in finem ad A. B. re-
fugiunt (q), ubi Imperator, *Tit. 9. §. un.* ita loquitur:
„Praesenti constitutione in perpetuum valitura statuimus,
„ac de certa scientia declaramus, quod successores no-
„stri *Bohemiae Reges*, nec non vniuersi et singuli Principes
„Electores, Ecclesiastici et Seculares, qui perpetuo
„fuerint, vniuersas auri et argenti fodinas atque mine-
„ras stanni, cupri, ferri, plumbi, et alterius cuiuscun-
„que generis metalli, ac etiam *salis*, tam inuentas, quam
„inue-

(o) KLOCK. *de aerariis L. 2. c. 9. n. 18.* FRANC. MARCVS.
Decis. 39. p. 2. SINOLD. *de stat. rei Rom. Vol. 1. Diff. 6. tb. 9.*
lit. h. FRITSCH. *l. c. c. 2. §. 1. num. 4. in f.*

(p) Adde quae dicit EINSIEDEL, *de Regalibus c. 3. §. 13. n. 329.*

(q) HEZEL *l. c. cap. 1. §. 6.* ENGELBRECHT, *l. c. Sect. 1.*
§. 4.

EMPHYTEUTICO CIRCA SALINAS. LVII

„inueniendas in posterum quibuscunque temporibus in
 „regno praedicto, ac terris et pertinentiis eidem regno
 „subiectis: nec non supra dicti principes *in principatibus,*
 „*terris, dominiis ac pertinentiis suis* tenere iuste possint, et
 „legitime possidere, cum omnibus Iuribus, nullo prorsus
 „excepto, *prout possunt, seu consueuerunt talia possideri.* Ego, si
 centies etiam hoc A. B. caput perlegerim, nihil aliud ex *Sensus A. B.*
 eo colligere possum, quam quod sit priuilegium, per *explicatur.*
 quod Imperator Electorum iura salinas in terris do-
 minicis ac pertinentiis *suis*, (ergo non in alienis)
 repertas sine decimarum onere possidendi, et ex sali-
 nis priuatorum vectigal censumque percipiendi, tueri
 voluit. Nam ante A. B. Imperatores decimas ex omni-
 bus Germaniae salinis sibi vindicabant. IVNG. c. 3. §. 13.
 FRITSCH. c. 3. I. n. 3. non vero ipfas salinas (r). Aurea
 sunt LYNCKERI, Illustris regalitatis defensoris verba,
 quae reperi in eius dissertatione *de Iur. miner. Cum defen-*
dimus, inquit, *mineras indistinctim competere statibus, non ex-*
cludimus ideo Ius tertii. Eo enim respicere clausulam A. B.
prout possunt vel consueuerunt talia possidere; tacitamque quan-
dam restrictionem habere puto: quo Imperator in suo vigore con-
seruaret consuetudines et obseruantiam cuiusque principatus aut
prouinciae, ne sc. Ius tertii laederet. Hinc si iam alius in
 terris illis fodinas habuerit, per A. B. ademptae esse non
 censentur. Addere adhuc possem A. B. de falisfodinis
 tantum loqui, et hinc ad fontes falis extendi non posse,
 H cum

(r) Et quid apud Romanos circa Salinas consuetudinis fuerit, hoc
 inter alios optime docuit IVNG. in secundo capite tractatus de
 Iure Salinarum. addatur LIVIUS L. 2. et 29. PLINIUS
 L. 31. c. 7. de Gallia vero legi meretur ALTESERRA de ducibus
 et comitibus Galliae L. II. c. II. pag. 185. Editionis Estorianae.

cum privilegia in praeiudicium tertii nec dari nec extensive explicari possint. Superfluum autem foret, si plura ad defendendum priuatorum ius, salinas in propriis fundis repertas possidendi, in medium proferre vellem, cum quae haecenus dixi iam sufficiant. Vnum tamen, quo magnifice se efferunt, qui aduersae parti adhaerent, intactum relinquere nequeo: praeiudicium sc. ICTorum Lipsiensium, qui ao. 1614. in causa Theodorici a Burckersrode Electori Saxoniae adiudicarunt salinas. Verum enim vero, si etiam omnia concedere possem, quae Lipsienses ICTi afferunt, (quod tamen non possum); attamen exinde nondum sequitur, quod aduersarii euincere student: a consuetudine enim Saxoniae valet consequentia ad reliquas consuetudines prouinciales tam parum, atque a possessione regalis vnus ad ius possidendi alterius necessario nexu cum priori non iuncti, vel maioris, vel minoris, vel aequalis, argumentum. ILL. MOSER. in *Grundriß der heutigen Staats-Versassung des teutschen Reichs*, L. 4. c. 18. §. 13. (s). Maneat itaque priuato ius suum in salinas, donec vel lex ostendatur, vi cuius salinae indistincte omnes ad fiscum Imperatoris, siue territorii principis, peruenerint, vel vim legis habens consuetudo. In omnibus enim, et praesertim in hac materia, consuetudo suprema lex est. EINSIEDEL in tract. de Regal.

c. 3.

(s) Et idem saepe laudatus D. PUTTER in *Elem. Iur. Publ. Germ.* L. 4 c. 1. §. 442. attestatur. Fieri enim posse, ait, ut quod hodie saltem certo respectu alicubi regale est, alibi priuatis, vel certo subditorum generi, ex pristina libertate naturali conseruatum sit.

EMPHYTEVTICO CIRCA SALINAS. LIX

e. 3. §. 12. num. 327. in f. FRITSCH. c. 3. §. 2. n. 8. ILL. DE BERGER in animaduers. ad EXCELL. D. H. DE COCCEII iur. publ. prudentiam, ad cap. 23. eiusque §. 46. ad verb. Diss. Sprenger.

§. III.

De variis salinas acquirendi et concedendi modis.

Modos acquirendi omnium rerum dominium, vel naturales, vel civiles esse, docet summus IMPERATOR §. II. *I. de rerum diuisione et acquirendo earum dominio*: et CAIVS in *L. 1. D. h. t.* *Modi acquirendi varii sunt.* Ad modos acquirendi naturales pertinet occupatio (a), qui modus originarius est (b), et omnem actum denotat, quo quis rem proprio facto in potestatem suam redigit, siue ea nullius sit, siue minus (c). Qui per occupationem iustam rem acquirit, eius dominus fit. Sic dominus salinarum fit, qui eas, aut si nullius sunt, aut si in fundo suo reperit, occupat: et hinc ab ipsius voluntate (d), vnice dependet, in quem, et quomodo dominium aut ius quoddam transferre velit, vtrum cum, an sine exclusione sui, an reuocabiliter, an irreuocabiliter, vtrum absolute, an sub quacunque conditione, vtrum in perpetuum, an ad certum tempus, vtrum gratis, an vt vicissim

H 2

(a) ILL. GEBAVERVS in *Ord. Inst. ad Tit. de rer. diuis. et acquir. rer. dominio pos. 19.*

(b) WOLFF. in *Inst. I. N. et G. Part. 2. c. 2. §. 210.*

(c) *L. 26. D. quibus modis vsusfr. L. 55. D. de acquir. rer. domin. L. 7. C. vnde ui.*

(d) Nisi aliunde obligatio ad concedendum alteri dominium probari queat.

LX **SECTIO II. DE IVRE**

*Alii proprio
iure salinas
possident.*

sim aliquid praestetur, quae verba sunt, ILL. DE WOLFF
l. c. c. 5. §. 314. Hinc varii modi sunt, quibus in alium
transferri potest dominium, aut pars eius : hinc etiam ex
altera parte, varii modi acquirendi sunt, qui omnes de-
riuvatiui vocantur. WOLFF. l. c. §. 313. et quibus acquiritur
dominium rerum in dominio iam existentium. Iam vero
ad rem ipsam redeundum et dicendum, quibus modis ac-
quirantur et concedantur salinae. Sicut in omnibus, ita
etiam hac in re, mira consuetudinum varietas est (e). Alii
proprio iure et tanquam allodium possident salinas, ut
ciues Franckohufanos salinas suas possidere dicit FRITSCH,
l. c. num. 15. Sic, testante IVNGIO, l. c. cap. 3. §. 15. sa-
linarii hereditarii Saffendorffienfes ex immemoriali tem-
pore salinas tanquam allodium possederunt, easque titulo
hereditatis, dotis dationis, donationis, emtionis vendi-
tionis in alios transtulerunt. Sic Halae Sueuorum ciues
et sartaginum domini, vulgo Pfannerherrn, proprio iure
possident salinas; sic, nisi consuetudo aut lex in contra-
rium adfit, omnes pleno dominio possident salinas, qui
eas in fundis suis reperiunt, aut qui salinas a vero do-
mino emunt (f), aut qui iure successionis eas acquirunt,
aut quibus donantur, aut dotis loco dantur, aut qui
prae-

(e) Cf. ILL. A SECKENDORFF *deutscher Fürsten Staat*,
P. 3. cap. 3. vom Berg-Salz, num. 11. pag. 376. Et EN-
GELBRECHT l. c. Sect. 1. §. 1.

(f) Cuius exemplum, teste IVNGIO, tradit MEIBOMIUS in
Chronico coenobii Mariaebergensis prope Helmstadium, p. 63.
edit, Leukfeld.

EMPHYTEUTICO CIRCA SALINAS. LXI

praescribunt Cf. quae supra Sect. I. §. 4. monui (g). Alibi salinas sub specie feudi improprii concessas fuisse, *Alii nexu feudali eas possident.* variis exemplis illustrat FRITSCH, l. c. n. 12. sqq. DN. A SECKENDORFF teutscher Fürsten-Staat, et testante IVNGIO, FABER in Comment. ad Tit. C. de metatis et epidemeticis, part. 3. c. 3. art. 2. §. II. pag. 252. et 253. et ENGELBRECHT, l. c. Sect. 3. §. I. Alibi contractu emphyteuticario concessae reperiuntur salinae. Sic ciues illi Sueuo Hallenses, qui proprio iure olim possidebant salinas, quique coniunctim das Lehenherrliche Collegium nunc constituunt, aliis conciuibus iure emphyteutico concesserunt salinas, de quo plura in sequenti sectione. Ab aliis etiam alienae salinae vfusfructus aut conductionis iure tenentur: et quomodo hoc fiat tradit DN. DE LYNCKER in Diff. de iure miner. thes. 52. Notatu digna sunt verba, quae de salinis Luneburgensibus allegat IVNG, l. c. cap. 3. §. 15. Es ist von den Lüneburgischen Salzwerken eine bekannte Sache, welchergestalt selbige von den Prälaten und denen Lüneburgischen Salzjunker, und zwar von diesen letztern non vno titulo besitzen und genüzet werden. Denn einige haben Erbeigene Pfannengüter, andere haben nur allein Prälaten oder gemiethete Pfannen in Besiedung, einige haben sie Pfandsweise ein: andere

H 3

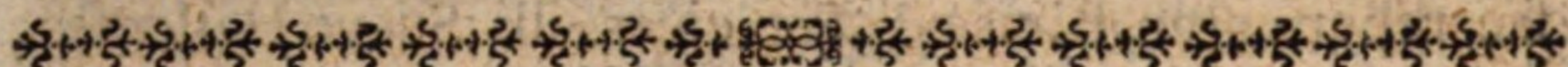
dere

(g) Salinas enim praescribi posse, non erit qui neget. FRITSCH. l. c. num. 17. Quantum autem temporis ad praescribendas salinas requiratur, subtilis quaestio est. Ego 10. annos inter praesentes et 20. inter absentes sufficere opinor, si de praescriptione contra priuatos sermo est. Contra principem vero requirit HERTIVS in Diff. de superioritate territoriali, §. 62. tempus immemorabile; cui opinioni et ego assentior.

LXII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

*Antiquitus
autem per
modum priui-
legii concessae
sunt.*

dere haben theils eigene, theils gemiethete, theils pfandbare Pfannen in Besiedung. Antiquitus autem plerumque per modum priuilegii aliis concessas fuisse salinas obseruat. Idem l. c. cap. 3. §. 18. (h). Tale priuilegium Archiepiscopo Magdeburgensi circa salinas Hallenses concessit Otto. I. Imperator. Plura de hac materia inueniuntur apud DD. cit.

SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS.

§. I.

De origine salinarum Halensium.

Vrbs *Halae Sueuorum*, quam patriam habeo longe charissimam, in qua et iure ciuitatis fruor et rei salinariae particeps sum, inter S. R. I. Sueuici circuli liberas ciuitates, et opibus conspicua est, et viribus polens. Praetermitto situs loci descriptionem, et quidquid facere potest, ad externam faciem tam celebris vrbs cognoscendam; nec mihi id sumo, vt pro mea tenui parte formam reipublicae intrinsecam adumbrem. Fecerunt id alii: hucque operam suam conferant, qui largiore huius scientiae copia et facultate instruuntur. Fuit patria mea eruditorum virorum, ingenii sale doctrinaeque copia praedictorum felix mater. Certe iucundum pariter, atque

(h) ENGELBRECHT, l. c. Sect. 3. §. 1. FRITSCH. l. c. num. 16.

IN SALINIS ITALAE SVEVORVM CONDITIS. LXIII

atque vtile est, quibus sapientibus legibus, quibus praeclaris institutis urbium incrementa promoueantur, noscere. Magnam vero, ut inter omnes constat, et nominis famam conciliauit et utilitatem attulit, salis vberissima ^{Halae Sueuorum prae-} scaturigo. Fons hicce tam praestantissimus, cuius pro-^{stantissimus} uentus per multos tractus Germaniae vehitur, quemad-^{fons salina-} modum in ficcis quoque tempestatibus deprehensum est, perpetuo scatet, cursuque nunquam intercepto et abrupto, grato id nobis erga Deum animo agnoscentibus, perennem magna abundantia fructum praebet. Medicam salis naturam alii declarant (a). Sunt qui fontem nostrum tam vetustum perhibent, ut iam antiquis cognitus fuerit. Ptolemaeus, graecus, quem saeculum post Christum natum secundum vidit, qui, ut erat insignis mathematicus, locorum etiam Germaniae nostrae situm definiuit, mentionem iniicit Alisi urbis. Hanc pro nostra sumunt. At infelix haec est coniectura. Nam Halae nostrae longe alia longitudo et latitudo adsignatur atque Aliso isti Ptolemaei. Tempus, quo hic fons ^{Eius autem} repertus sit, antiquitatis tenebris tegitur. Segnes ^{origo incerta.} sunt priscorum temporum calami. Vel hoc credamus, si qua in describendis hisce euentibus diligentia vti sunt, casus aduersos longinquitatemque aevi fructum industriae eorum abstulisse. Anno 1376. graue incendium urbem vastauit:

(a) Variis tentaminibus et experimentis hoc munere functus est Praestantissimus nostrae urbis ciuis D. HEFFELMAIER. in Dissert. inaugurali medica, Historiam salis quod Halae Sueuorum coquitur sistente, Altorf. Noric. 40. 1731. pro licentia publice defensa.

LXIV SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

stauit, sine dubio in hac calamitate, quae priscis aetatibus lucem affundere possent, perierunt. Narratur feris prius quam hominibus fontem innotuisse. Allexit falceruos. Horum circa fontem frequens confluxus, nouae rei suspicionem iniiciebat, et quidem prorsus felici successu. Haec narratio, cum fabulae similior sit, parum fidem inuenit. Scimus tamen, hac vel simili ratione et alios fontes repertos esse, cuius rei exemplum praebet clarissimus IVNG. *de I. S. cap. 3. §. 16. not. (b)*. Esto itaque eius rei fides penes auctorem, donec opinioni huic verosimilior opponatur, et certi quid hac de re doceatur.

§. II.

De propria qualitate iuris salinarum Sueuo Halensis.

Primos fontis repertores etiam primos plenosque salinarum dominos fuisse, dubitari non potest. Hoc dominium plenum deinceps separari cepit. Et quomodo hoc factum sit, infra pluribus dicemus. Haec itaque dominiorum separatio causa est, cur iura coquendi in plures species abierint. Liceat mihi haec varia genera et propriam indolem paucis tantum verbis delineare (a). *Ius salinarum* itaque in sartaginibus

(a) Ratio principalis, siue primum fundamentum praesentis qualitatis iuris salinarum, situm est in perantiqua, et iam, ut ex actis patet, ante annum 1306. facta arithmetica diuisione eiusdem in CXI. sartagines, quae ut totidem partes totius considerandae sunt,

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXV

nibus Sueuo Halensibus est ius a maioribus quibusdam priuatis, in parte CXI. totius rei salinariae competens, certis tamen legibus et regulis communionis, quae per introductam *Haals-Recht und Gewohnheit*, exprimuntur, determinatum. Consistit autem talis pars, in proprietate, et vsu vnius sartaginis, einer *Salz-Pfanne*, consequenter tam fundi ipsius, super quo sartago, et ipsa casa salinaria aedificata est, quam etiam ipsius iuris, sartagini adhaerentis, partem CXI. aquae salinariae des *Salzflusses*, nach *Haals-Recht und Gewohnheit* coquendi, sibi que omne deductis expensis damnisque, proueniens lucrum indistincte et priuatiue vindicandi: quod ius coniunctum vocatur, DOMINIVM PLENVM, (b) *Erb und Aigen*. De quo iure proprietarius, in quantum legibus societatis non deuiet, libere disponere et aquam salinariam nach *Haals-Recht und Gewohnheit* vel ipse coquere, vel tertio conciuui, sub restrictione praestandi exinde sibi canonis pro singulis annis (vt vocant um einen Jahr Kauff-Schilling)

I ven-

sunt. Politica huius diuisionis ratio est, vt bene conueniat inter socios; quod fieri nequit, nisi omnia partibus aequentur iustis, et cuique sua portio assignetur. Salus commercii salinarii, quae simul salus Reipublicae est, maiorem sartaginum numerum non admittit, qua occasione adhuc notari potest, quod propter eandem salutem publicam constitutum est, sc. vt nemo coctorum plus duabus sartaginibus possidere vid. *ord. Salin. Sueuo Halensf. de anno 1608. art. 8.* et nullus, nisi ciuis, salinarum possessor fieri et ad coctionem sartaginum admitti queat. *Ord. cit. de ao. 1608. art. 6. et de ao. 1683. art. 13.*

(b) quod in Catastro pro Summa 1500. florenorum aestimatur.

LXVI SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

vendere potest et solet. Talis ergo dominus plenus vel proprietarius gaudet facultate, ius suum pro se percipiendi vel in totum idem cuicunque alii (c) alienandi vel saltem vtile dominium sub conditionibus Halae consuetis (auf Haals-Recht und Gewohnheit) in alios transferendi, reseruato sibi dominio directo. Comprehendit ergo hoc dominium sub se tam dominium vtile, quam directum. Dominium vtile consistit in possessione et vsu sartaginis vna cum fundo, in quo sartago cum casis sibi adiunctis salinariis aedificata est, nec non sartagini adhaerente iure falsilaginis CXI. partem coquendi, sibi que duas partes lucri habendi: quod vocatur: *Erbe*. Dominium directum autem consistit in iure de proprietate sibi competente disponendi et praecipue quotannis in proportionem totius prouentus et lucri annui, mediante desuper in specie constituto collegio, quod vocatur *das Lehenherrliche Collegium*, et conuocata ad hoc negotium communitate, dicta: *die Erbbestands Gemeinde*, inquirendi, et relictis domino utili duabus partibus lucri, tertiam eiusdem, canonis loco, sibi reseruandi et iusto tempore exigendi. Et hoc vocatur *das Eigenthum*. Et est omni tempore liberae dispositionis et alienationis. Istud autem nempe dominium vtile a domino pleno vel proprietario transfertur in alium α.) Vel cum liberrima iterum alii concedendi facultate, ita vt dominus utilis hoc possit iterum vendere, aut quocunque alio modo, per quem iura et re-

gu-

(c) sc. Conciuem, per expressum textum *Ord. Jalin, de ao. 1608. art. 6.*

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XVII

gulae vniuersitatis non violantur, in quemcunque tertium conciuem sine vllius contradictione transmittere; et tunc haec concessa facultas vocatur *das Erb Aigen oder Frey Aigen Erb Sieden* (d), quod consideratur tanquam aliud bonum immobile, ad patrimonium possidentis pertinens, et transfertur ad quoscunque heredes indistincte siue ab intestato, siue testamentarios, cuiuscunque etiam sint lineae. *ord. sal. de ao. 1683. art. II. (e) β.*) Vel hoc dominium vtile a proprietario conceditur alii conciuui sub expresso vinculo fidei commissi perpetui, ita vt ipsi tanquam primo acquirenti soli eius descendentes, qui nominatenus in *denen Erbbriefen*, sub ipso expressi sunt, vel videntur, in infinitum, quam diu descendens ex familia super est, succedere possint; quod vocatur: *Erbfließendes Sieden.* (f) Quo in casu tale acquisitum vtile dominium extra familiam alienari amplius non potest (g): quia saltem omni-

(d) Hanc Iuris salinarum speciem ignorare videtur D. conterraneus noster Schragmuller, in supra citata collatione I. C. Rom. cum statut. Sueuo Hallensi. Duarum enim specierum tantum mentionem facit sc. *Defienigen Siedens*, das wir Erb und Aigen nennen, et deinde alterius, quod mox vocabimus *das Erbfließendes Sieden*. Silentio autem transit *das Erb aigen*, oder quod idem est *das Freys aigen Erb Sieden*.

(e) Hinc inscribitur, in dem *Theilungs-Libell* bey Erb-Vertheilungen, inter reliqua bona immobilia.

(f) Siue: vt in *ordin. salin.* passim nominatur: *Verliehenes Erbsieden*.

(g) Cf. *ord. sal. de ao. 1608. art. 3.*

LXVIII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

bus heredibus et membris eiusdem familiae ius est ex pacto et prouidentia primi acquirentis quaesitum (h). Consequitur exinde 1.) quod pater filio (i) eiusmodi beneficium non amplius adimere, nec successionem in filium deuolutam prohibere possit. 2.) Quod eiusmodi Erbfließendes Sieden (k) non annumeretur bonis immobilibus huius vel illius priuati, wie ein freyes Erb Sieden, nec inferatur in die Erbvertheilungs Inuentaria. Nam morte cuiuslibet membri ius eius personale finitur et immediate ad descendentes deuoluitur. Et tale Erbfließendes Sieden possidetur in infinitum, et transit ab vna linea ad alteram proximam, vsque dum nullus amplius ex familia primi acquirentis, eiusque de lineis et ramis, tam masculinis quam femininis supersit; tunc enim tale ius familiae plane extinctum consolidatur cum dominio directo (l). In casu autem, si emphyteuta, aut etiam is, qui fidei commissi-

(h) Cf. D. Arnold. Diff. de Emphyt. inprimis quod ad bona salinaria Sueuo Halensia: eiusdemque cap. 4. §. 11. et 12.

(i) Quia hic in isto iure et beneficio non tam qua filius, quam potius qua membrum familiae, et descendens a primo acquirente, succedit.

(k) Quoniam non in dominio singulorum vel ex vna linea descendentium, sed omnium linearum totius familiae est.

(l) Huiusmodi vero consolidationis exemplum ex omni historia vrbis et re isalinariae plane exulat. Vtrum autem hoc non factum, ob solum defectum occasionis, ius hocce consolidationis exercendi; an vero oblata etiam occasione hoc ius exercere insuper habitum sit, id est quod nescimus.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXIX

missario iure ius salinarum (m) possidet, domino directo canonem annuum praestare, aut propter insolentiam non possit aut studio recuset, (n) vel das Sieden nicht in weesentlichen Bau erhält, reuertitur dominium vtile ad dominum directum, vbi tamen, quod das Erbsliessende Sieden attinet, probe notandum, dominium vtile in casu commissi, ea sub restrictione ad dominum directum reuerti, vt hic illud alii ex familia (o) conferat, nec non isti membro familiae, quod ius suum ex insolentia relinquere antea cogebatur, quam primum ad meliorem fortunam redit, restituat. Ord. salin. Sueu. Hall. de ao. 1608. artic. 5. Haec praecipua sunt, quae ad informandum lectorem de vera negotii salinarii Sueuo-Hallensis qualitate ex actis mecum communicatis deduxi, atque dicenda putavi (p).

(m) Quod, in quantum Halae Sueuorum ab vno ciue possit possideri, supra diximus.

(n) Aut, vti in ord. sal. verba sonant: wann der Erb-Sieder das verliene Erb-Sieden nicht vergelten kan.

(o) Der etwas, vti verba sonant, besser vergelten kan.

(p) Mantissae loco adhuc moneri debet, quod vtraque species, sc. das frey eigen Erb-Sieden et das Erbsliessende Sieden, omni remoto discrimine, quod ad modum et facultatem participandi, coquendi, et quod ad ipsum commercium attinet, vno eodemque iure, vsu, consuetudine, ordinationibus, legibusque gaudeat, et vinculo sibi iungatur communionis indiuiso.

LXX SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEUTICO

§. III.

De duobus collegiis salinariis, quorum unum das Lehenherrliche collegium, alterum die Erbbestands Gemeinde nominatur.

*Origo Collegii
dominorum
directorum.*

Vtres ipsa secum trahit, postquam dominiorum et iurium facta est separatio, in duo corpora et communitates abierunt homines, qui in hoc negotio versantur: quorum alterum ex dominis conflatum directis, nomine: die Lehenherrn, splendet, alterum vero dominos utiles complectens vocabulo: die Erbsiederschafft insignitur. Vtraque communitas ex membris suis collegium elegit. Hinc enatum est, (a) das Lehenherrliche collegium, nec tamen per statuta, nec per legem aut priuilegium aliquod expresse confirmatum. Ingrediuntur hoc collegium pro diuersitate temporum (b) 10. 15. - 20. quod ad maximam partem senatoriae dignitatis membra (c), qui tamen senatores, non qua tales, sed qua

(a) Et quidem longe post initia contractuum salinariorum emphyteuticariorum, et paulo ante annum 1575. ab hoc enim demum anno, protocolla huius collegii, quae extant, incipiunt.

(b) Numerus enim certus non est, omnes enim, qui totum quoddam dominium directum in sartagine habent, et simul ciues sunt, in collegio feudali sessionem et votum habent. Prout itaque dominia directa vel a suis diuisionibus cohaerere incipiunt, vel per hereditatum occasiones, inter multos, eiusdem iuris participes, tanquam rei omnibus communis, distribuuntur: sic quoque membrorum huius collegii numerus, mox crescit, mox minuitur.

(c) Horum Senatorum numerus pariter incertus est. Est vel amplus, vel exiguus, prouti eorum stirpes liberorum numero vel incrementa

IN SALINIS HALAE SERVORVM CONDITIS. LXXI

qua domini directi, siue possessores eines Eigenthums tanquam reliqui priuati, qui ein Eigenthum possident, in isto collegio sunt. Ab altera vero parte proficiscitur vetustissimum illud collegium, quod promiscue appellationibus *Origo Collegii dominorum utilium.* die Erb-Herrn, Erb-Beständer, Siedens-Gemeinde, Erb-Siederschafft, saepe solo nomine der Siederschafft, semper tamen in vno eodemque significato notatur. Iam ab anno 1398. viguisse constat. Habet duos curatores, alteum qui- *Qui suos magistros habent.* dem interioris, alterum exterioris senatus membrum. Habet suos magistros (d) atque delectos, (Meister und Ausschusser): Reliqui sub nomine der Gemeinde veniunt.

cura-

menta capiunt, vel minuuntur. Interdum pars salinariorum alteram partem numero superauit. Nunc temporis res aliter se habet. Quae cum ita sint, quaestioni locus datus est, quatenus Magistratui ius competat, controuersias, quae inter dominos directos et salinarios mouentur, dirimendi, quum fieri nequeat, quin vel ab hac, vel illa parte membra iudicium in propria caussa ferant.

- (d) Magistri et delecti per se plus in potestate non habent, quam vt, quae per ordinationes iam constituta sunt, valida et facta teneantur, disponant et exequantur. Noua suscipere et introducere nequeunt. Tunc enim requiritur, vt communitate conuocata, maiora vota colligant. Haec uero communitas, id minime est, quod vocabulo: der Erbsiederschafft insignitur. Communitas enim die Siederschafft, oder Siedersgemeinde, ex illis efficitur, qui tum temporis, de quo quaeritur, sartaginum illarum CXI, praesentem et actualem vsum exercent: proinde sub illa partim ii comprehenduntur, qui inito contractu cum dominis plenis, eorum sartagines, isto anno coquendas, emerunt; partim

LXXII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

Atque cura- Curatores ob sartagines communi civitati proprias col-
tores. locantur, idque regulariter negotii per naturam officii
Amberum of- iis datum, vt vices des frey aigenen Erbs in communibus ex-
ficiunt descri- pleant deliberationibus, et in genere ad omnia attendant,
bitur. quae bonum et salutem negotii salinarii concernunt: vt
hoc ex eorum antiquissima et anno 1665. ratificata formula
iurandi, quae hodie adhuc verbotenus in vfu est, perspicui li-
cet. Magistri vero et delecti vna cum communibus iura de-
fendunt des fließenden Erbs eiusque agenda agunt. Ambo col-
legia, tanquam collegia (e) priuatorum, sunt sub inspectione
ma-

ii ex familiis dominio vtili gaudentibus, quibus, iactis coram iu-
dicio sortibus et ad acta relatis, coquendi locus obtigit. Hi
omnes, quamdiu coquendi vsum habent, (qui tamen vsum anni
vnius spatio circumscriptus est) repraesentant, et quasi imaginem
exprimunt totius societatis salinae, der Erbsiederschafft. Ne-
gotia sua tractant nemine interpellante. Si vero in legibus fun-
damentalibus aliquid emendari aut addi aut rescari commodum
putatur, omnes omnino conuocari fas est. Complectitur itaque
quod nomine der Erbsiederschafft venit, non solum communita-
tem quae dato tempore, in praesenti vfu sartaginum est: sed etiam
omnes ceteros salinarii iuris participes, qui suis quique tempori-
bus, sorte designatis, vsum sartaginum pariter habituri sunt, et
apud quos proinde, nullo habito respectu, vel maioris, vel mi-
noris, quam habent portionis, ius suum in re salinaria perpetuo
manet. Ex his conici potest, ingentem eorum numerum esse.
Paucas inuenies stirpes, quae eius rei participes non sint. Quare
haec tam numerosa societas non nisi in praecipuis admodum et
grauissimis momentis conuocari solet: nec id quidem vno omnium
confuxu, sed distinctis diebus per curias.

(e) In quibus extranei, licet iuris salinarii participes sint, ad votum
et sessionem non admittuntur.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXIII

magistratus qua imperantis. Habet vnumquodque suum ex magistratu directorem. Collegio dominorum directorum praeest, et iam ao. 1575. (f) praefuit, primus ex senatu, ein zeitlicher Stadtmeister, cum praedicato eines Directoris des Lehenherrlichen collegii: collegio salinariorum vero praeest vnus ex reliquo corpore senatus, sub nomine eines Haal Hauptmanns (g). Haec duo collegia quotannis in curia ciuitatis conueniunt, antequam initium coctionis capitur: consilia agunt, de numero hebdomadarum coquendarum et de annui canonis, in recognitionem domini directi soluendi, quantitate deliberant: quod vocant, Rechnung pflegen; ipse vero canon (h) ante initium coctionis, vt iam monui, et consequenter non fructuum perceptorum, sed vigentis salinarii commercii, pretiique salium ex coniecturis aestimati, mensura definitur (i). Est aedificium, quam nouam domum, das neue Haus
K appel-

(f) Vt hoc probat collegii protocollum ab eodem anno inceptum.

(g) Qui, vt sal rite praeparetur, et bene excoquatur, iustitia vero in causis salinariis bene administretur, et nihil contra bonum publicum in negotio salinario committatur, attendere debet, quod docet formula iurisiurandi eines Haal-Hauptmanns, anno 1665. ratificata.

(h) Siue: die Rechnung. Quae expressio, licet antiqua sit, et vsitata, tamen in litteris inuestiturae de ao. 1372. antiquissimis quae extant, nondum adhibita fuit.

(i) Vbi, ad facilitandam conuentionem collegiorum, sic dicti proxenetae, siue Unterhändler adhibentur.

LXXIV SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEUTICO

appellant (k), quod vero vetustissimum, et, vt extractus libri manuscripti, quem das Registratur-Buch vocant, me docuit, propriis communitalis sumtibus exstructum est. Hic certis temporibus, curatores, magistri et delecti congregantur. Solent in his congressibus de omni re prospicere, qua totius societatis salinariae salus et commodum continetur; leges condunt, quibus auctoritate sua magistratus robur addit; prouident, vt rei suae salinariae iura facta tectaue maneant; et ne incuria vel malignitate suorum detrimento inuoluantur, curant: de delictis, contra LL. salinarias commissis, aequae, ac de litibus, quae inter coctores circa res salinarias oriuntur, cognoscunt (l), et in transgressores animaduertunt. Cum ipsius magistratus approbatione totam rem salinariam dirigunt, sortes definiunt, sortiumque libros, die Loos-Bücher, et indices familiarum, die Geschlechts-Register, describi, et integros per scribas suos (m) continuari curant. Multam colligunt, cuius altera dimidia pars societati cedit, in signum iuris quaesiti, pacta et leges priuatas etiam poenales circa negotia communitalis condendi, a magistratu iam olim concessi, et haftenus confirmati: altera vero pars reipublicae ciuitatis, in recognitionem iurisdictionis territorialis et summi imperii tribuitur. *Ordin. sal. sueuo Hall.*

(k) In hac domo societas salinariorum proprium archiuum, propriamque registraturam habet repositam.

(l) *Vid. ord. sal. Sueuo Halens. de ao. 1608. art. 142. et 143.*

(m) Qui communitali sacramento obligati sunt, et ab ea salarium accipiunt, et hinc non immediate magistratui subsunt.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXV

Hall. de ao. 1608. art. 134. Intactam relinquere nequeo, dominorum directorum non ab omni iniquitate, immunem ausum, quo ius determinandi canonem annum sibi priuatiue, et contra omnem LL. naturalium aequitatem, conuentionum naturam, et consuetudines salinarias loci, vindicant: cum tamen neminem fugiat, in omni pacto et conuentione duorum pluriumue in idem placitum consensum adesse debere. *ILL. DE WOLFF. in Instit. I. N. et G. P. 2. c. 7. §. 438. v. Compend. Iurisprud. Vniuers. ex CLARISS. PVFFENDORFF. Praecellenti opere de I. N. et G. excerptum, L. 3. c. 4. quæst. 1. cf. etiam L. 1. §. 2. et 3. D. de pactis.* Et licet in nonnullis (etsi paucissimis) litteris inuestiturae reperiantur verba: Wie sie (sc. die Rechnung) von den Lehen Herrn der Sieden jährlich gemacht wird &c. tamen eadem minime facere possunt pro defendenda falsissima thesi, argumentum, cum 1) hae litterae inuestiturae cum ceteris eiusdem naturae et essentiae documentis (n), conformiter, et quod probe notandum nach des Haals, Recht und Gewohnheit (o), minime vero secundum propriam vocabulorum significationem explicandae sint; ita, vt das Setzen und Machen der Lehenherrs, nullum beneplacitum absolutum, nullum sic volo, sic iubeo, dominorum directorum inuoluere queat, sed solummodo in honorem

domi-

(n) Quae in verbis: wie sie (sc. die Rechnung) gesetzt und gemacht wird, &c. in generalioribus terminis tantum canonis annui mentionem faciunt.

(o) Quae docet, dominos utiles cum dominis directis, antiquissimis iam temporibus quantitatem annui canonis, s. der Rechnung, coniunctim et per modum pacti determinasse.

LXXVI SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

dominorum directorum, tanquam partis contrahentium nobilioris appositum intelligi debeat. Cum 2) nemo, cui sanum est sinciput, sibi vnquam persuadere poterit, eiusmodi verba in aliquibus paucis litteris inuestiturae obuenientia, et aliis facultatem (posita etiam validitate interpretationis litteralis, sed non concessa) adiudicantia, nocere posse iuri aliorum quaesito: quum certo certius sit, ea vel, infcitia, vel, ex caliditate auctoris seu concipientis vnus l. alterius supra dictarum litterarum inuestiturae, promanasse.

§. IV.

De magistratus circa rem salinariam auctoritate.

Imperans salutem publicam promovere debet.

Quem in finem diuersis iuribus gaudet.

Ex haftenus dictis facile, vt arbitror, apparet, quae iura magistratui tanquam domino territoriali, seu potius tanquam perpetuo superioritatis administratore, competant, et quousque haec circa res salinarias Sueuo Halenses sese extendant. Vnusquisque imperans ad promouendam publicam salutem obligatus est (a). (cf. Sect. praeced. §. 2.) Vt huic officio suo eo melius satisfacere, et finem ciuitatis eo certius faciliusque consequi possit, DD. tam naturalis quam publici iuris ei tribuunt quaedam iura, quae regalium nomine veniunt, et quorum iam in antecedente sectione mentionem fecimus. Gaudet imperans (vt exemplis rem illustrem) potestate legislatoria, potestate poenas sumendi, potestate iudiciaria,

(a) PUFFEND. de I. N. et G. L. 7. c. 9. §. 3. Item de officio hominis et ciuis, L. 2. c. 11. §. 13. ILL. DE WOLFF. in Inst. I. N. et G. Part. 3. S. 2. c. 1. §. 976.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXVII

ciaria, iure constituendi munera publica, iure tributa indicendi, et, vt plura omittam, iure supremæ inspectionis, in omnibus collegiis et societatibus priuatis, ne quidquam in iis in detrimentum reipublicae concludatur (b). Probe autem notandum, imperium ciuile ex fine ciuitatis mensurandum, et hinc non extendendum esse vltra eas ciuium actiones, quae ad bonum publicum obtinendum pertinent, ILL. DE WOLFF. l. c. §. 980. ne imperans similis fiat regi illi, cuius iura, iubente DEO, recensuit SAMUEL populo Israëlitico 1. Sam. 8. Requiritur autem finis ciuitatis et publica salus, vt magistratus fruatur iure supremæ inspectionis circa salinas, quae iam ab antiquissimis temporibus a collegiis spha praecedente depictis, diriguntur. Omnes ordinationes salinae et LL. societatis, Pfänder, seu potius Pfänner-Ordnungen, Haals-Ordnungen, partim a magistratu conficiuntur, partim a collegio salinatorum confectae, a magistratu rite examinantur et ab eius confirmatione robur accipiunt. Ne in collegiis, de quibus in §. praeced. egimus, quicquam contra bonum publicum concludatur, magistratus ius habet, iis directores praeponendi, qui omnem rationem et curam ad defendendum et conseruandum bonum publicum adhibere tenentur. Et, si lites grauiiores tam inter indiuidua cuiusque collegii, quam inter ipsa

Iura magistratus circa rem salinariam recensentur.

K 3 colle-

(b) PUFFEND. de I. N. et G. L. 7, c. 4. et 9. Idem de officio hom. et ciu. L. 2, c. 7. DE WOLFF. l. c. P. 3. S. 2. c. 1. §. 978. ILL. PUTTER. in Elem. F. Publ. Germ. L. 4. c. 1. IUNG. l. saepe cit. c. 1. §. 9. BOEHMER. in introd. in I. Publ. Vniu. P. sp. L. 2, c. 4. §. 11. et 12. not. d. et e.

LXXVIII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

collegia oriantur, magistratus tanquam iudicis competentis est, de iis cognoscere, easque iusto et legitimo modo componere (c), nisi suspecti iudicis allegari potest exceptio. In omnibus autem magistratus ad id animum aduertere tenetur, ne quid, in quantum sc. salus publica hoc permittit, ab eo vnquam fiat in praeiudicium iuris quaesiti ciuium, et contra LL. fundamentales, collegiorumque legitimorum consuetudines, interueniente magistratus auctoritate, confirmatas et introductas (d): pacta enim magistratum pariter ac ciues tenent. PVFFEND. *de I. N. G. L. 7. c. 8. §. 4.* GROTIUS *Enucleatus L. 2. c. 14.* Competit porro magistratui ius vectigal salis fumendi atque tributa indicendi, in quantum sc. necessitas aut utilitas reipublicae hoc requirit. IVNG. *l. saepe cit. cap. 1. §. 13.* Nam ciues ad tributa et alia onera ferenda nullo alio nomine tenentur, quam quatenus ista necessaria sunt ad sumtus ciuitatis belli pacisque tempore ferendos. PVFFEND. *de I. N. G. Lib. 7. c. 8. §. 4. cap. 9. §. 10. et Lib. 8. c. 5. §. 5. et 6.* Et cum salus publica iubeat commerciorum conseruationem, necesse etiam est, vt magistratus omnia adhibeat, quae huc facere possunt. Et ex hoc fundamen-
to

(c) Reipublicae enim interest, vt ciuium controuersiae dirimantur, et pax inter collegia conseruetur.

(d) Sicut et principi liberum non est, contra eiusmodi statuta a se confirmata pro lubitu dispensare: cum primis, si dispensatio vergat in salinatorum praeiudicium. FRITSCH. *cap. 7. num. 5.*

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXIX

to (e) magistratus gaudet facultate, pretium, mensuram, et pondus salis determinandi, atque salutare LL. de sale bene excoquendo, et extraneo sale non inuehendo, rogandi. Optime, licet paucissimis verbis, iura principum circa salinas, enarrauit ILL. DE SECKENDORFF. *teutscher Fürsten Staat, P. 3. c. 3. n. II. pag. 186. vbi sic loqui-*

(e) Aliam adhuc maximi momenti quaestionem, commoda hac occasione, intactam relinquere nequeo. Vtrum sc. ex eodem fundamento, i. e. exigente hoc bono publico, magistratui ius competat, modum sal coquendi hactenus vsitatum inuitis emphyteutis mutandi, et alium praecipendi meliorem, an vero minus? Et ego respondeo: competere omnino magistratui, ius talia faciendi; eo sc. in casu, vbi indubitate constat, reipublicae prodesse antiquioris modi mutationem. Simul autem sibi caueat magistratus, ne iura ciuium quaesita extra huiusmodi necessitatis casum laedat, aut sub nefando praetextu salutis publicae emphyteutas iuribus exuat. Magna super hac re inter magistratum Sueuo-Halensem, et dominos vtilis salinarios lis orta est. Controversiae huius originem ex eo ducere, studet magistratus, quod salinatores nouum institutum salis purificandi, quod das *Gradierweesen* vocant, admittere recusarent; quamuis illud institutum, vt inuitis quoque emphyteutis inualescat et perficiatur, utilitas publica requirat. Ast sine omni specie. Nam rem ipsam nunquam repudiarunt, sed modum solummodo, quo ipsae LL. fundamentales et antiquae consuetudines, valde adfliguntur. Apud proceres salinatorum eorumque collegium ab omni tempore stetit aedificationis et meliorationis cura. Regabant, moderabantur omnia. Sumtus ex facultatibus societatis trahebant. Tam prudenti vero opes consilio dispensabant, vt exiguis sumtibus plurimum efficerent, nec quotannis superdatis et acceptis societati rationes reddere dubitarent. Quum

LXXX SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

loquitur: Bey diesem Salzwerk hat der Landsherr, wie sonst in andern Sachen, die hohe obrigkeitliche Aufsicht, Bestetigung und nußbarliche Einrichtung der Pfänner-Ordnung und die höchste Gerichtbarkeit in streitigen Fällen. Cf. etiam, quae dicit FRITSCH. c. 7. num. 3. Et haec omnia magistratui competunt, quatenus gaudet superioritate territoriali, i. e. salva thesi nostra in Sect. 2. §. 2. defensa.

20. 1728. graui incendio casae salinae funditus delerentur, viginti et aliquot millibus florenis omnia restaurarunt, publice rationibus redditis. Inuento vero purificationis, Gradienwees n, in medium adducto, aliter se habere res cepit. Collegium salis-coctorum, vt peritorum in arte, remouebatur. Imperiti negotium tractare incipiebant. Ad aerarium publicum magistratus rem trahebat. Sumtus amplius non profluebant ex facultatibus societatis: sed ingens pecuniae vis ab aliis mutuo accipiebatur, id quod coquendi ius graui aere alieno oneravit. In rem, quam periti decem millibus floren. gerere potuissent, plus quam quadraginta millia infumta sunt; opificibus in vtilitatem vertentibus imperitiam eorum, quibuscum res erat. Quod nunc magna ab ipsis pecunia aedificatum erat, mox demoliebantur et diruebant. Epulae, quibus excipiebantur ii, quibus magistratus huius rei curam tradiderat, non parum deuorarunt. Praeter necessitatem opera et constructiones multiplicabantur. De mutuo acceptis pecuniis rationes non redditae sunt. Has tegunt graui silentio, quorum in manibus gubernaculum erat. Coctoribus salis, ad quos priuatiue aqua fontis pertinet, certa tantum mensura assignabatur, iis interim, quos magistratus ad haec gerenda ablegauerat, omne reliquum sine mensura aerario tribuentibus. Quo factum est, vt ipsi quidem ex prouentu salis, de quo societati rationes non reddebant, magnam pecuniae vim conflarent, ob abundantiam vero salis creati, eius pretium statim ita minuerent, vt salis coctorum commercium, vtpote, qui pristinum coquendi modum retinerent, grauissimam iacturam pateretur.

§. V.

*Coctores iure emphyteuseos vtut irregularis vtut, non
contractu locationis conductionis ostenditur.*

Iam, omnibus praemittendis praemissis, ad maximi momenti quaestionem peruenio: Vtrum sc. coctores iure emphyteutico vtantur, an vero in contractu locationis conductionis? ad hanc eo melius decidendam necessarium esse putauimus, de origine contractus salinarii quaedam enarrare, vt ex intentione primorum acquirentium et contrahentium possit colligi qualitas huius contractus. Haud dubium est, primos fontis repertores etiam primos plenosque salinarum dominos fuisse. Suis sumtibus constructa mole scaturiginem muniebant, casas-^{Origo contractus emphyteutici salinarii,} que aedificabant, in quibus ope artis peritorum mercede conductionum falsilago coquebatur. Quum vero hi ministri vel difficiliores, vt fit, inuenirentur, maiorem indies mercedem flagitantes, vel aliae caussae (a) accederent, quibus fastidium crearetur dominis plenariis, modum quaerebant, dominium vtile, et cum eo per consequentiam omnia onera sumtusque, in rem concessam faciendos, transferendi in alios. Quo fiebat, vt forte circa annum 1372. (b) multis dominis in mentem veniret,

L ius

(a) v. gr. grauis ipsius negotii salinarii cura, vendendique prouentus sollicitudo.

(b) Cum vetustissimae, quae existunt litterae inuestiturae ab eodem anno sint,

LXXXII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEUTICO

ius hocce coquendi mercenariis suis aliisque conciuibus, qui in hoc negotio meliori felicitate versari possent, omnibusque horum heredibus, posterisque, in perpetuum, ea solummodo lege, concedere, ut annum canonem, in duobus terminis soluant, et quidem sub illa, in contractibus emphyteuticis consueta conditione, meliorationis, et conseruationis aedificiorum salinariorum, adiecta simul in litteris inuestiturae nota illa clausula priuationis, in casum negligentiae, in soluendo canone et deteriorationis rei concessae. Hanc veram esse negotii rationem, perspicuum fit ex ipsis litteris inuestiturae, quas operae pretium duximus, huic scripto in fine sectionis subnectere. Maximae parti dominorum hic modus salinarum dominium utile transferendi placuit. Cedit enim in eorum utilitatem; cum onera non dominos amplius sed solum emphyteutam premant (c). Sunt tamen adhuc quaedam partes iuris coquendi, ubi hic contractus obuiam non est, sed quae plene penes earum dominos permanferunt, cum vel ad maxime locupletes ciues per-

(c) Ratio autem ob quam primi acquirentes tantum onus sibi contraxerunt, tantosque sub quotidiano vitae periculo sumtus in meliorandis rebus salinariis impenderunt, manifesta est. Pendebat ab hac onerum patientia victus peritorum in arte: cuius emolumenti spes, praesertim cum non in vnus tantum hominis vitae angustiis consistere, sed ad posteros quoque deriuari deberet, sensum praesentis fastidii mitigabat. Sine hac intrepida emphyteutae virtute, nostri artis coquendi periti vix haberent, unde et ipsi et eorum familia possint sustentari.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXXIII

pertinuerint, vel reipublicae propriae sint, ad quam per varios contractus paulatim peruenerunt, quibus autem non iure regalium, sed tanquam priuatus potitur; quaeque ipsi prae aliis ciuibus collegiorumque salinariorum membris nihil noui iuris et ornamenti hac in re conciliant. Et tantum de origine contractus salinarii Sueuo-Hallenensis. Ad quasnam vero contractuum species hic noster sit referendus, id est, quod nunc erit inquirendum. Iam ex haecenus dictis patet, dominos plenos modum quaesiuisse, quo a quotidiano periculo et oneribus cum dominio vtili connexis sese liberarent. Hinc causa transmutationis prioris contractus in alium fuit onerum grauitas. Exinde autem per necessariam consequentiam et per rerum naturam fuit: contractum nostrum salinarium non esse locationem conductionem, nec temporalem, nec perpetuam, cum finis transmutationis neque per hanc neque per illam poterat obtineri. Neminem enim latet, et supra Sect. I. §. 9. iam pluribus demonstraui-mus, per locationem conductionem, licet perpetua sit, nullum transferri dominium vtile, cum quo inseparabili nexu onera cohaerent. Non potest itaque dubitari, quin hic contractus noster salinarius sit vera emphyteusis. Nam adsunt in eo omnia essentialia siue substantialia emphyteuseos. Adest mutuus partium consensus. Adest translatio domini vtilis, retento dominio directo. Vide: litter. inuestit. Adest res immobilis sub lege meliorationis (d). Aut cum res concessa melioratione non adeo

Ex intentione contrahentium diiudicatur qualitas nostri contractus.

(d) Vide litteras inuestiturae de ao. 1372. dissertationi adiunctas. ibique verba: *bessern und machen.*

LXXXIV SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

indigeat, plerumque sub lege conseruationis et annui in recognitionem dominii directi praestandi canonis in emphyteutam translata. Quod vero ad indolem et naturam emphyteuseos romanae attinet, abnuere non possum, contractum nostrum esse emphyteusin irregularem. Quam irregularitatem in §pho sequenti explicare, e re nostra esse putauimus.

§. VI.

Haec irregularitas explicatur.

Priusquam ad ipsam hanc irregularitatem euolendam nos accingimus, monere debemus, emphyteuseos nostrae salinae duas esse species (a), quarum una considera-

-
- (a) Discrimen, quod inter vtramque intercedit, a diuerso modo constituendi oritur. Coctiones, quae *fließende Erb Sieden* appellantur, emphyteutis ex benignitate, gratis, et sub vinculo fidei commissi perpetui, concessae sunt. Aliter res se habet cum illis, quas *frey eigen Erb Sieden* nominamus. De his, quantum scio, eius generis non exstant litterae inuestiturae, atque de illis inueniuntur. Ducunt ex aliis causis originem. V. gr. reliquit pater duobus liberis suis dominium plenum sartaginis. Poterant hi hereditatem suam aequis portionibus secundum arithmetici inter se diuidere. At placuit, dominia separare; altero sibi sumente directum, altero vtile: et quod differebat, ex reliquis bonis, quemadmodum in diuisionibus hereditatum fieri solet, compensabatur. Eodem modo, quum quis filiam elocaret, dotis loco, vel dominium directum, vel vtile dabat. Pari ratione, si ne-

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXXV

sideratur tanquam aliud bonum immobile, ad patrimonium possidentis pertinens, et emphyteutae tribuit facultatem alienandi et in extraneos pro lubitu transferendi, altera vero sub expresso vinculo fidei commissi perpetui concessa est. Illa vocatur das Erbaigen oder freyaigen Erbsieden: haec vero ein Erbsfließendes Sieden. Cf. §. 2. h. S. Haec posterior species ab emphyteusi romana recedit 1) in eo, quod ad huius exemplum non possit extra familiam valide alienari. Cf. ord. Sal. de ao. 1608. vbi art. 3. haec verba: Wir ordnen auch zum dritten, daß die einen ganzen Stamm verliehene Erbsieden, nicht sollen verkaufft, noch alieniret werden, sondern bey dem Geschlecht, wie es von dem ersten acquirente erlangt worden, erhalten, und von einem auf dem andern transferiret, und nach dem Loos ordentlich gebraucht und gesotten werden. Quod confirmatur in ord. Salin. renouata de ao. 1683. art. 1. et 5. Quodsi vero de facto huiusmodi alienatio facta sit, a membris familiae omni tempore potest reuocari. 2) Recedit in eo, quod non transeat ad heredes extraneos, sed in solos primi acquirentis descendentes, quibus ius ex pacto et prouidentia maiorum quaesitum est, deuoluatur. Nam cum hoc

L 3
ius

si necesse erat partem facultatum in nummos conuertere, diuidebat dominia: alterum vendebat; alterum retinebat. In hoc modo constituendi autem, licet ab arbitrio paciscentium penderet, quales condiciones adicere vellent, visum est, (si libertatem alienandi excipimus) ad qualitatem, naturam et formam der Erbsfließenden Sieden se componere, quoniam possessores der freyaigenen Erb Sieden per LL. fundamentales tenentur, vt ratione modi vtendi fruendi sese accomodent legibus societatis et consuetudini salinae sueuo Halensi.

LXXXVI SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

ius primo acquirenti sub perpetuo vinculo fideicommissi concessum sit, necesse etiam est, vt apud familiam permaneat ; nec potest pater in praeiudicium liberorum, etiam consentiente domino, de emphyteusi huiusmodi antiqua pro lubitu disponere (b). Et hinc etiam eiusmodi ius emphyteuticum, nec subinfeudari, nec ad exsolutionem debitorum, sub hypotheca illius contractuum, vtile dominium a iudice capi, subhastari, aut distrahi potest, in praeiudicium descendentium successorumue. D. SCHRAGMÜLLER *in cit. coll. l. c. §. 6.* nisi totius familiae consensu hoc factum sit. Vtraque autem species, sc. tam das frey eigene Erbsieden, quam das Erbsfließende Sieden, differunt ab emphyteusi romana, *primo* in eo, quod in illis *secundum ord. Sal. de ao. 1514.* scriptura sit de contractus essentia : non idem in hac. *Cf. Sect. I. §. 5.* ita, vt quod in emphyteusi romana est requisitum accidentale, aut plane nullum requisitum, in nostro contractu sit essentiale. Secundo differt vtraque species emphyteuseos salinariae a romana, ratione laudemii, domino directo ab vnoquoque nouo possessore praestandi secundum *L. 3. C. de I. E.* Sed hanc differentiam, saltem quod ad emphyteusin nostram fideicommissariam attinet, naturalem et necessariam consequentiam, seu potius effectum prohibitae alienationis et translationis in extraneos esse, mox demonstrabimus. Tertia denique vtriusque speciei ab emphyteusi romana differentia, est quaerenda in eo, quod

3ta differen-
tia.

4ta differen-
tia.

5ta differen-
tia.

(b) VALASCVS *quaest. 49. n. 9.* D. SCHRAGMÜLLER *in Collat. I. Rom. cum statut. Iueuo Halensi circa mater. emph. in salinis, c. 1. §. 4.*

quod canonis annui quantitas non omni respectu (c) certa et firma sit, sed quouis anno ante initium coctionis publicis aestimatoribus, et proxenetis intervenientibus determinetur; licet litterarum inuestiturae verba: *die gewöhnliche Rechnung*, canonem certum et determinatum inuoluere videantur. Et haec sunt principalia differentiae nostri contractus et emphyteuseos romanae momenta. Iam instituti mei ratio suadet, vt regulam illam iuris antiquissimam sequamur: *Audiatur et altera pars.*

§. VII.

Argumenta dominorum directorum pro locatione condutione excutiuntur.

Vt huic satisfaciamus iuris regulae, necesse puto, vt enarrentur argumenta dominorum directorum pro locatione

(c) Dictum est aliquoties, in tertia lueri parte consistere annum canonem. Ne vero quis putet, eam rationem solemnia pacta stabiluisse; adiciendum existimo, quod ad hanc thesin delatus sim, non nisi argumentis a posteriori deductis. Quando enim multorum annorum canonem, cum lucro domini vtilis iisdem quam plurimis annis percepto contuleris: hanc, quam indicaui-
mus proportionem, animaduertes. Nolo id nunc plenius euoluere: sed vberiore causae meae explanationem alii tempori reseruo, quum plura, vt mihi a reu. Patre spes facta est, adeptus fuero documenta. Id tantum addo: propositionem nostram, quod canon in tertia parte prouentuum consistat, ex eo quoque confirmari, quod in der Hallschen Beeth und Steuer Ordnung de ao. 1712. et 1739. dominium plenum pro 4500. directum pro 1500. dominium vtile vero pro 3000. flor. aestimatum est: ex quo videre licet, dominium vtile duas tertias partes, directum vero vnam tertiam totius efficere.

LXXXVIII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

catione conductione. Quae sicuti quod ad quantitatem pauca, ita etiam ratione qualitatis tenuia videntur. Primum quod obiiciunt argumentum sumunt ex origine contractus nostri salinarii. Fingunt enim, plenos dominos tempore initi contractus nihil aliud in mente habuisse, quam ut coctores salis, quos mercede haecenus conductos habebant, una cum posteris et heredibus ipsorum, perpetuo in salinis adstrictos sibi vinculo retinerent. Voluisse quidem, ut ex infinitis laboribus, sumtibus et periculis tantum utilitatis haurirent, quantum necesse est, ut honesto quidem, non abundanti tamen, et lauto victu vita sustentetur; praecipuum vero ex prouentibus lucrum sibi reservatum fuisse. Sed hac fictione nihil audentius: et quomodo a se impetrare potuerint, tam alienam mentem maioribus tribuere, perspectu difficile, simulque incredibile est, tam infusos fuisse, ut aduersarii volunt, primos acquirentes, ut contractum pepigerint, ex quo omne lucrum ad alios redundaret, ipsis vero praeter summa pericula et onera nihil praeter modicum victum relinqueretur: id quod facere non nisi ultimae fortis homines coguntur. Ipsum vero negotium salinarium eius naturae est, ut tractari nequeat, nisi a locupletibus et opibus instructis ciuib. Et quid mirabilius existere potest, quam quod descendisse in hunc contractum putentur, qui omnes posteros quoque tantis oneribus involuit. Certe eiusmodi inaduertentiae vix aliud reperietur exemplum. Is qui hoc modo in perpetuum suam et heredum operam locaret, luculentius dare non posset indicium, se de tuenda et alenda vita se desperare. Tantum abest itaque

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. LXXXIX

que vt rectam intentionem maiorum aduersarii assequantur, vt potius eam euertant. Maiores maxime liberales esse voluerunt erga coctores. Ipsi vero omnem mouent lapidem, vt praeclara signa benignitatis deleantur, et qui abundantissimam nobis praestare vtilitatem debebat contractus, oneris et molestiae plenus euadat. At in hoc argumento amplius non moramur. Progredimur ad ^{2da aduersa-} obiectionem secundam. Hanc inde struunt, quod canon ^{riorum obie-} ad exemplum emphyteuseos certus et vniformis non sit, ^{ctio.} sed talis, qui pro temporis ratione mutatur et variat. Prouti ligna, obsonia, magis vel minus cara emuntur, et ipsum salis vendendi pretium crescit, vel diminuitur, vel varii noui casus oriuntur, canon quotannis vel maior, vel minor ante initium coctionis definitur. Sed ad hanc obiectionem respondemus, quod, si vel largiremur canonis incertitudinem, ab ea tamen ad non existentiam contractus emphyteutici non procedat argumentum: multo minus vero ad existentiam locationis conductionis perpetuae; cum Sect. I. §. 5. ostensum sit, certitudinem et vniformitatem canonis accidentale quoddam requisitum esse, *quantitatemque canonis emphyteutici a tertio quoque, lege vel statuto ad id vocato aestimari determinarique posse, salua emphyteuseos substantia.* VALASCVS. de I. E. quaest. II. n. 10. At obseruandum est, esse omnino aliquid certi in annuo canone, si proportionem cum prouentibus et fructibus spectamus. Iam enim monuimus, consuetudine factum esse, vt tertia pars lucri dominis canonis loco cedat. Cf. notam ultimam ad §. praeced. Id itaque reliquum est, vt coniecturis prouentuum sperandorum quantitas definia-

M

tur;

XC SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

3tia obiectio.

tur ; qua tota definita, difficile amplius non est, quantita-
tem canonis eruere. Certe non defuisse causas creda-
mus, cur maiores hanc rationem inierint. Non prospicie-
bant vero, illud materiam praebiturum esse sophismatibus.
Putabant, vtrique parti consultum esse, si quantitas lu-
cri suas vicissitudines subiret, si aequis consultationibus
definitionem canonis permetterent. Tertium, quod ad-
uersarii nobis opponunt, argumentum est, quod coctores
laudemium non praestant, in casu alienationis a nouo pos-
sessore soluendum. *L. 3. C. de I. E.* Ad hoc autem, et
quantum ad primam emphyteuseos speciem attinet, quae
frey eigen Erbsieden vocatur, respondemus : *facile vel pa-
cto vel consuetudine fieri posse, quod in casu alienationis bonorum
emphyteuticariorum laudemium praestari non debeat, cum laude-
miorum praestatio non sit de emphyteuseos essentia, sed naturale
saltem eius consecutium ; et inter melioris notae DD. con-
stet, a consuetudine totam fere laudemiorum materiam dependere.*
BESOLD. in thes. pract. ad vocem Sandlohn. Et magnum
sane ignorantiae exemplum praeberet, qui a defectu lau-
demii non solum ad defectum emphyteuseos, sed et ad
ipsam actualem existentiam contractus locationis cond.
operarum perpetuae esset illaturus. Quod vero ad alte-
ram emphyteuseos salinariae speciem attinet, quae *ein
Erbsießendes Sieden* vocatur, et sub vinculo fidei commissi
conceditur, res ipsa vnumquemque, cui sana stat ratio,
docet, laudemium in ea domino non deberi, et locum
inuenire eam ob causam non posse, quod secundum
L. 3. C. de I. E. in illo solummodo casu praestandum est,
si nouus intruditur emphyteuta, qui titulo singulari
tan-

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XCI

tantum succedit (a) ; non vero , si emphyteusis deuoluitur in eum, qui iam in prima inuestitura comprehensus fuit, aut fictione iuris cum acquirente pro vna eademque persona habetur. Iam autem emphyteusis nostra fideicommissaria ita est comparata, vt, sicut in reliquis fideicommissis, ita in ea nullus succedat, qui extra familiam est. Iubent enim et litterae inuestiturae, et ordinationes salinae (b), vt huiusmodi emphyteusis maneat penes familiam (beym Stamm) et posteros primi acquirentis, ita vt tam masculi, quam feminae, exclusis solum extraneis, ad successionem vocentur. Vtut enim vocabulum germanicum, Stamm, regulariter comprehendat masculos, saltem exclusis feminis, cum per has familia non conseruetur (c); attamen hoc vniuersaliter verum non est, sed fallit, si materia subiecta talis sit, vt aequae sexui feminino competere possit. WEHNER in obs. pract. ad voc. Stamm. MENOCH. 4. praef. 88. n. 3. Hinc si emphyteusis constituta fuit, pro se et liberis suis, vocari non solum masculos, sed et feminas, certum est, vel ex eo, quod naturae emphyteuseos non repugnet, imo consentaneum sit, et ad has transire. arg. L. 16. D. de testam. tut. Nou. 7. c. 3. pr. BORCH. c. 3. n. 17. Quarto denique obiiciunt, huiusmodi vtile dominium nec alienari, 4ta obiectio.

M 2 nec

(a) WEHNER in obs. pract. ad voc. Handlohn, BESOLD in thes. pract. ad eand. voc.

(b) Cf. Ord. Salin. de ao. 1608. art. 3.

(c) L. 196. §. f. D. de V. S. COTHMANNVS Vol. 5. Resp. 12. n. 137. BESOLD in thes. pract. cont. aduoc. Stamm.

XCII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

nec praescribi posse, et hinc pro sua sententia conclusionem faciunt. Sed, quod ad prohibitam emphyteuseos salinariae alienationem attinet, respondeo: verum quidem esse, quod nostro contractui desit ordinaria emphyteuseos natura; nondum autem exinde sequi, nostrum contractum, in quo omnia essentialia requisita adsunt, non esse veram emphyteusin. Valent enim omnia pacta contractui emphyteutico adiecta, eidemque insunt, modo non eius substantiam perimant. Hinc sine dubio valet statutum vel pactum, ne emphyteusis alienetur vnquam, cum hoc ipsum pactum saltem afficiat effectum iuris quaesiti, eius vero substantiam non tollat. CELEBERR. LAVTERB. *ad Tit. D. si ager vect. §. II.* Quod vero ob prohibitam hanc alienationem emphyteusis nostra non possit praescribi, de eo tam diu dubitare licebit, quamdiu aduersarii huius asserti veritatem non probauerint: quod ipsis difficile factu erit, cum explorati iuris sit, a prohibita alienatione non inferri posse ad prohibitam praescriptionem. AR. PINELLVS. *ad auth. nisi tricennalis c. de bonis maternis. num. 28.* Quot autem anni ad praescribendum hocce ius salinarum requirantur, optime decedit D. SCHRAGMÜLLER *l. c. §. 3.* dicens: *in re alienari prohibita non admitti longi temporis praescriptionem, sed 30. annis opus esse.* Dreyßig Jahr macht alles gut, sunt verba, quae ab ore viri cuiusdam profundae eruditionis profecta excepi.

§. VIII.

Argumenta contraria pro emphyteusi adstruuntur.

Audit in §. praecedente, et refutatis in quantum per temporis angustiam fieri potuit, aduersariorum obiectio-

ctio-

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XCIII

Etionibus, necessarium etiam puto, argumenta quaedam pro tuenda thesi nostra proferre. Iam in §. huius sectionis 5to primum et magni momenti argumentum attulimus, ex origine ipsius contractus salinarii desumptum. Alterum petimus ex ipsis litteris inuestiturae antiquissimis de 40. 1372. ubi haec verba occurrunt: *Wus sonderer Gnade und Gunst, so lange er und seine Erben das vergelten und verdienen mögen.* Apparet ex hisce verbis, voluntatem et mentem dominorum plenariorum, nunc directorum, minime talem fuisse, ut crederent, necessitate cogi coctores ad tale onus suscipiendum, vel nollent, maxime proficuum existere et utilem contractum coctoribus et posteris, sed potius admodum fauentem et benignam, et talem, ut sibi laudi ducerent, eos ciues, qui bene de se meriti fuerint, hoc pacto quasi remunerari, et beneficii vinculo obstringere, sicque commodiorem vitae rationem iis reddere, quantum per ipsum beneficium DEI, qui vrbi nostrae fontem utilissimum largitus est, fieri potest. Luce meridiana clarius itaque patet, primos concedentes coctoribus beneficium, (re ipsa vero maximis oneribus mixtum) per concessionem iuris coquendi conferre voluisse. Nemo vero asserere poterit, locationem conductionem ex parte locatoris vocari posse beneficium; cum locatio conductio, in primis perpetua, contractus ex vtraque parte maxime onerosus sit. Hinc haec verba minime ad locationem conductionem, sed potius ad alium contractum beneficii speciem habentem, applicari debere, jure meo contendo. *Tertio* ex litteris inuestiturae patet, onus meliorandi rem concessam, eamque conseruandi translatum esse

Primum ar-

gumentum

pro thesi no-
stra.

Alterum ar-

gumentum.

Quartum ar-
gumentum.

Quintum ar-
gumentum.

Tertium ar-
gumentum.

XCIV SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

esse in emphyteutam, ita vt hic sumtus meliorationis et conseruationis repetere, vel canonis quantitati detrahere nequeat, per verba: *Alle Jahr beßern und machen wenn ihm deß Noth geschiehet, oder wenn es sein bedarff, es sey innwendig oder auswendig, es sey an Mägen oder Büten, oder wo es sein bedarf, ohne unser und unser Nachkommen Schaden, ungefährlich.* Quem vero onera premunt, iste etiam grudere debet dominio vtili rei onera causantis. Non autem gaudet hoc dominio conductor, nec temporarius nec perpetuus, qui, vt in *Señ. i. §. 9.* ostendimus, sumtus et meliorationes vel a locatore repetere, vel pensioni detrahere potest. Cui accedit, quod conductor non teneatur ad meliorandam rem conductam, et hinc contractui loc. cond. non inferi soleant verba: *beßern und machen* &c. *Quarto*, reperitur in litteris inuestiturae *clausula priuationis* in casum deteriorationis rei emphyteuticæ, et canonis iusto tempore non soluti. Haec vero in contractu emphyteutico magis in usu esse solet, quam in loc. cond. *Quinto*, concedentes actum concessionis expriment in litteris inuestiturae per vocabulum *Verleyhen*. Hoc, cum vtplurimum in contractibus feudalibus, emphyteuticariis, aliisque similibus occurrat, et adhiberi soleat, minime, dummodo quis vsui loquendi conuenienter loqui vult, ad significandum actum contractæ locat. conductionis aptum est. Cui accedit, quod ipsi domini directi, in scriptis suis sese *Lehenherrn* nominent; vnde etiam horum dominorum collegium *das Lehenherrliche collegium* vocatur. Fieri autem saluo vsu loquendi nequit, vt locatores appellentur *Lehenherrn*. His argumentis ex
ipsis

Quartum argumentum.

Quintum argumentum.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XCV

ipsis litteris inuestiturae defumtis alia addo. Sic mul-
 tum pro nostra sententia facit, quod domini directi in
 litibus inter ipsos et salinatores ortis, prouocent ad iu-
 ra feudalia et censitica. Quis vero quaeso, cui est mens
 sana in corpore sano, in materia loc. cond. allegabit
 huiusmodi iura, et ex iis litis decisionem petet? Porro
 pro nostra militat sententia, quod docente experien-
 tia, et probantibus actis, canon a pensione a conductore
 soluenda plane abhorreat. *Primo* enim non correspon-
 det fructibus, cum, ut plus vna vice diximus, in ter-
 tia tantum parte lucri consistat canon. In locat. cond.
 autem pensio fructibus correspondere debet, secundum
 ea, quae *Señ. 1. §. 2.* diximus. Deinceps soluitur canon
 in recognitionem domini directi, et hinc non remittitur,
 ob defectum lucri ex sale prouenientis, etiamsi, ut sae-
 pe tentatum est, per omnes Deos rogentur domini:
 quod tamen aliter se habet in locatione conductione,
 ubi pensio in compensationem fructuum soluitur, et
 hinc pro sterilitatis qualitate et quantitate vel in totum,
 vel in tantum remittitur: nisi expresse aliud stipulati sint
 contrahentes. Praeter haec argumenta aliud adhuc for-
 tissimum in promptu est, sc. DD. virorum auctoritas.
 Omnes enim qui de rebus salinariis Sueuo-Halensibus scri-
 pserunt, et contractus nostri mentionem fecerunt, e. gr.
 D. ARNOLD in *Coll. 1. Nat. Rom. et Can. circa doctrinam de*
Emph. D. SCHRAGMÜLLER in *Collat. Iur. ciuil. Rom. cum sta-*
tutario Sueuo-Halens. circa materiam emphyt. in Salinis. D. HE-
 ZEL, in *Diss. de salinis earumque inspect. magistratui ciuitatum*
Imper. competent., et ipsae inclytæ facultates iuridicae

*Sextum ar-
gumentum.*

*Septimum ar-
gumentum.*

*Octauum ar-
gumentum.*

Tubin-

XCVI **SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO**

Tubingensis et *Ingolstadiensis* hunc nostrum contractum salinarium pro contractu emphyteutico, licet irregulari, declararunt. Denique, (d) ponamus etiam ex ipsis litteris instituturæ et ordin. salin. non posse decidi quaestionem: vtrum hic contractus sit emphyteusis, an vero locat. conductio perpetua? semper pro nostra sententia militabit et iuris et hominis praesumptio, vi eorum, quae in *Sect. I. §. 10.* late a me dicta sunt, praesertim cum hic bene applicari possint, quae occasione §. ult. eiusd. *Sect.* protulimus.

§. IX.

Controuersia nouissima propter coctiones extraordinarias inter collegium dominorum directorum et societatem coctorum exorta enarratur.

Quum, quod tueri pro virium ratione, et in quantum per temporis spatium fieri poterat, institueram, peractum sit, ostensumque, contractum salinarium veram esse, licet irregularem emphyteusin; iam finem labori imponere possem. Attamen cum nouissimis temporibus collegium

(d) Ceterum, si omnia me fallunt, tamen hoc extra omnem dubitationis aleam positum est, emphyteutas nostros salinarios, *exceptione praescriptionis* sese et iura sua contra quosuis turbatores tueri posse. Nam per 100. annos ante litem, super thescos nostrae veritate motam, salinatores omnibus domini vtilis effectibus gauisi sunt. Nec non post litem motam, cum domini directi in contradictorio iterum acquiescerent, salinatores tanquam emphyteutae per longissimi temporis spatium et vsque ad hodiernum diem omnibus iis in pace fruuntur, quae dominis vtilibus competunt.

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XCVII

gium dominorum directorum inter, et coctores graues lites motae sint, non a re plane alienum fore duxi, si saltem paucissimis verbis de hac controuersia, potioribusque, quibus vterque nititur argumentis, quaedam commemorem. Concernit haec lis ius hebdomadibus extraordinariis coquendi, quod sibi priuatiue domini directi sumunt. Ita vero res se habet. Iam a multis annis coctores salinarii, ad quos per litteras inuestiturae dominium vtile iuris coquendi pertinere constat, ob difficultatem sumptuum, Dominorum directorum collegio, ad impensas, quas fontis, ad ipsos dominos directos quod ad proprietatem pertinentis, aedificatio et resectio (der Suhlén oder Bronnen Bau) requirit, sustentandas, quoties id necessitas postulat, hebdomadibus extraordinariis (Extra Haalwochen) coquendi, et cum coquere ipsi ob defectum casarum salinariarum ad dominos vtilis pertinentium, non possent, aliis coctoribus pro certo conuento pretio vendendi, ius concesserunt: hac, quod probe notandum, addita clausula, quod ad reparandam structuram fontis aliosque sustinendos sumtus necessarios pecunia adhiberi debeat; id quod *ordinationes salinar. de ao. 1608. art. 133. et de ao. 1683. art. 103.* sanciunt. Sic *ao. 1717.* tres hebdomades extraordinariae concessae sunt, vt inde sumtus, quos *ao. 1716.* structura fontis requisierat, sumi possent. Id vero expressis verbis pacti sunt salis coctores, et in omnem euentum protestando se tuiti sunt, quum hebdomades annis praeteritis coctae ad aedificia salinaria adhibitae non essent, quumque nunc tantus numerus nouarum concedendus sit, ex quo magnam in commerciis suis paterentur

N

iactu.

XCVIII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

iaeturam, velle se, vt ab hoc tempore nullae extraordinariae hebdomades amplius coquerentur. In hac protestatione ipso facto domini directi acquieuerunt, *ao.* 1719. nullis hebdomadibus coquentes velius eiusmodi vendentes. Sed *ao.* 1720. accidit, vt domini directi denuo duas hebdomades decernerent, et vtramque pro 42. florenis venderent. Quo cognito, coctores, ob magnum inde ipsis proueniens praeiudicium, contra eunt, negantque dominis directis ius competere hebdomades extraordinarias, pro lubitu, et extra necessitatis casum, concedendi: nec non a magistratu petunt, vt eiusmodi abusus tolli curaret, contraque conatus collegii dominorum directorum, iura sua quassantis, auxilium ferret. Hi vero possessionis vel quasi titulo se tuentur et id agunt, vt in possessorio momentaneo praetento se conferuent: coctores vero ad possessorium ordinarium et petitorium reiiciant, negentque propiorem disceptationem nunc quidem se passuros esse.

§. X.

*Potiora partis utriusque momenta afferuntur, et pro co-
toribus iudicium fertur.*

Quod vero domini directi in possessione momentanea, coctiones extraordinarias, pro lubitu, et extra casum necessitatis decernendi, minime sint, ex hisce rationibus patet. 1.) quia *ao.* 1718. die 13. Maii inter vtrumque collegium conuenit, quod ad reficienda aedificia fontis, non vero ad alios priuatos vsus hebdom. extraord. adhi-
beri

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. XCIX

beri deberent. 2.) quia *ao. sequenti* hebdomades istae negatae fuerunt. Dd. vero virorum sententia vnanimis est, in iudicio possessorio momentaneo et respectiue instituto interdicto *vti possidetis*, illum praeualere, qui postremis annis possessionem etiam imperfecte et minus clare probauerit. GAILIVS *Lib. I. obs. 7. num. 7.* ROB. MARANTA *de ord. iud. par. 4. dist. 9. n. 12. et 13.* 3.) In litteris inuestiturae nec vola, nec vestigium apparet, quod dominis directis eiusmodi ius retentum et reseruatum sit. Notissimi autem iuris est, possessionem et conditionem et modum possidendi probari ex litteris inuestiturae, ita, vt quod ea instrumenta cantant, etiam possessores cantent; et si dominus directus contra litteras emphyteuticas quid praetenderet, et emphyteutam turbet, possessio ex litteris probetur contra turbantem, vt optime deducit MENOCH. *remed. 3. retin. poss. n. 511. 4.* vtraque ordinatio salinaria de *ao. 1608. et 1683.* manifestum facit, quod coctores in antiquiore possessione versentur: cum in iis prohibitum sit, sine praeuia cognitione, et nulla cogente necessitate, hebdomades coquere. Iam vero si duo praetendant se possidere, vt in casu nostro videtur, obtinet ille qui probat de antiqua possessione: quia possessio iunior praesumitur vitiosa. ROB. MARANTA *part. 4. dist. 7. n. 19. c. 9. X. de prob.* Haec vero omnia licet firmissima argumenta impedire nequeunt, quominus D. directi asserant, in possessione vel quasi se versari, proindeque, donec domini vtilis in petitorio aliud obtinuerint ius extra ordinem coquendi pro lubitu, priuatiue sibi vindicent; et id quidem his nixi rationibus.

C **SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO**

1.) Perhibent, a multo tempore sese in exercitio huius iuris fuisse: in possessorio vero momentaneo ac summario nihil aliud requiri, nisi ut, etiamsi per femiplenas et minus perfectas probationes, probetur, esse aliquem in possessione de facto. *L. 8. C. unde vi. L. 14. c. de agric. et censit. GAILIVS Lib. I. obs. 6. n. 8. sqq.*

2.) Coctores ipsos inficias ire non posse, quod ab *ao. 1699.* et quod excurrit, saepius extra ordinem coctum fuerit: Notati iuris autem esse per rei confessionem quam maxime colorari et iustificari possessionem, ita, ut ad eam retinendam plurimum contribuat, ut docet *MENOCCH. remed. 3. retin. poss. n. 596.*

3.) Habere se hanc potestatem vi *ord. sal. de ao. 1608. et 1683.* Satis autem probatam et coloratam esse possessionem, quando ostenditur titulus prima facie apparens, legitimus iustus et sufficiens. ut tradit *MENOCCH. l. c. n. 594. seqq.*

Haec vero argumenta, licet praeclare niteant, facile dissipantur, et in fumum abeunt. Quod ad primum attinet, inest ipsi aliquid ponderis, cum per illud facultas quidem in casu necessitatis concedendi et decernendi coctiones extraordinarias probata sit, minime vero exinde potestas pro lubitu, et extra casum necessitatis, super qua cognitio instituenda, hoc faciendi sit evicta: in quo tamen totius negotii quaestio versatur. Oppositum 2. quod concernit, verum quidem est, coctores factum non negare; non minus tamen certum et hoc est, quod acerbis querelas de hoc in ore habeant, quod tot hebdomades

IN SALINS HALAE SVEVORVM CONDITIS. CI

des sub specie et praetextu publici vsus vendantur. Qua propter, quum nulla alia caussa concessionis detur, quam vt habeant de quo sumtus maxime necessarios faciant, apparet, aliam quam possessionem conditionatam ipsis tribui non posse: qua autem confessione notorie sibi non praeiudicarunt. Maxime vero infirmum est obiectum vltimum. Illae enim ordin. quas citant, legem ferunt, quod sibi sumere collegium D. directorum non debeat, extra casum necessitatis pro lubitu coquere. Ex quibus omnibus elucet non D. directos, sed vtilis in possessione vel quasi esse fundatos, in eaque tamdiu tuendos, donec Dom. directi in petitorio et possessorio ordinario plura in medium pro sua sententia proferant, et probent.

Copia

(L. 2)

Copia Erb-Verleihungs-Brieffes. Im ersten Behälter, Archivi 17. Caps. Sig. r. r. r. in Originali befindlich).

Wir Bruder Johannis Juncfherr, Gardian, und der Convent Gemeinlichen des Hauses zu Halle Baarfusser Ordens, thun kund und verleihen öffentlichen an diesem Brief allen denen, die ihn lesen oder hören lesen, daß wir mit wohlbedachtem Muth einmüthiglichen, für uns und alle unsere Nachkommen verliehen haben, und verleihen auch mit diesen gegenwertigen Brief zu einen rechten Erb, Cunzen Vogelmann dem Sieder, Burger zu Halle, und seinen Erben, unsere zwey Sieden, die da gelegen seyn zu Hall in dem Haal in einem Haal-Hauß, das da gelegen ist bey dem Steg, Thürken am Suhlforth, mit allem dem, das darzu gehört, gesucht und ungesucht, also, daß er und seine Erben uns und unsern Nachkommen alle Jahre davon geben sollen, wie hoch die Burger zu Halle andere Sieden verliehen, zu Halle ungefährlichen. Darzu sollen sie uns geben von den vorgeschriebenen zweyen Sieden, alle Jahr einen Scheffel Salz für die Hoffschilpen, auch soll Conrad Vogelmann der ehgenannt und seine Erben das vorgenannt Haal-Hauß alle Jahr bessern und machen, wenn ihm des noch geschiehet, oder wenn es sein bedarf, es sey inwendig oder auswendig, es sey an Mägen oder Bünnen, oder wo es sein bedarf, zu bauen, ohn unser und unser Nachkommen Schaden ungefährlich. Und des guten Urkund und Sicherheit aller vorgeschriebenen Red, haben wir ihm diesen Brief geben, besiegelt mit unserm eignen Innsiegel des Guardians und des Convents der obgenannten, der geben ward, da man zehlt von Christi Geburt, Dreyzehnhundert Jahr, und darnach in dem Zwey und Siebenzigsten, an dem nechsten Dienstag vor Sct. Peters Tag Cathedrae.

(L. S)

Co-

Copia Erb = Verleihungs = Briefs aus dem
Registratur-Buch, N. 209. Fol. 196.

Wir Margaretha von Setten Aebtissin, und der Convent gemeinlich des Gottes-Hauses zu Gnadenhal, bekennen und thun kund öffentlich mit diesem Brieffe vor allermänniglich, daß wir einmüthiglich mit gutem Rath, den wir darüber gehabt haben, und mit wohlbedachtem Muth, durch unsers und des ehgenannten unsers Closters besserem Nutzen und frommen Willen, für uns und alle unsere Nachkommen, recht und redlich verliehen und vererbt haben, verleihen und vererben auch mit diesem Brieff dem Hannß Blinzig, Burger zu Halle, und seinen Erben, zu einem rechten Erb unsern und unsers ehgenannten Gotteshauses, zwey Sieden und Haal-Haus mit ihr zugehört, gelegen zu Halle in dem Haal an dem Sulpher-Thor, zwischen dem Sieden das an Sct. Ottilien-Altar, und Pfründe in dem Sieden-Spithal zu Halle gehöret, und der Stadt zu Hall Sieden gelegen, also, und mit der Bescheidenheit, daß derselbe Hannß Blinzig und alle seine Erben, dieselben zwey Sieden, und Haalhauf mit ihren Zugehörten, nun führohin allwegen in rechtem Bau haben und bauen sollen, als dick ihn des noch ist oder wird, ohne unsern Schaden ohngefährlich, und sollen auch er und seine Erben uns und unsern Nachkommen von denselben Sieden, alle Jahr Jährlich die Rechnung geben, alsdann jedes Jahrs die gemeine Rechnung von dem Sieden zu Halle gemacht wird, ungefährlich, und sie sollen uns auch nun führohin alljährlichen geben, zween Schöffel Salz für die Hoffschilpen, und sie sollens uns von dem Sieden auch führohin alljährlichs auf Rechnung reichen und geben, einen Viertel auf Pfingsten, ein Viertel auf Sct. Jacobs-Tag, ein Viertel auf Martins-Tag, und ein Viertel in den Weyhnachts-Ferien, und welches Jahrs er oder seine Erben uns oder unsern Nachkommen von den

CIV SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

den Sieden die Rechnung jedes vergangenen Jahres in den Heil. Weyhnachts, Ferien, nicht gänzlich entrichten und bezahlen, so wären uns dieselbe unsere zwey Sieden und Haal-Hauß mit ihren Zugehörten von ihm und seinen Erben wieder ledig und loos worden, gänzlich und gar, daß wir oder unser Nachkommen, daran leyhen möchten, wenn wir wollten, und dannoch sollten sie uns die vergangene Rechnung ausrichten ohn Gefehrdte. Und des alles zu wahren Urkund und Sicherheit geben wir für uns und unser Nachkommen, dem obgenanten Hannß Blinzig und allen seinen Erben diesen Brief besiegelt, mit unser der vorgenannten Aebtissin und Convents beeden anhangenden Innsiegeln, der geben ist auf Samstag nach Sct. Martins-Tag, des Jahrs da man zehlt nach Christi unsers Herrn Geburt, vierzehnhundert, und darnach in dem acht und dreysigsten Jahr.

(L.S.) (L.S.)

Copia Verlenhungs-Brieffs über ein ganzes
eigen Sieden.

Ich Heinrich Berler und Caspar Eberhardt, beyde zu Schwäb. Hall, und zu den Zeiten von Schickung und Ordnung wegen des Raths zu Schwäb. Hall, Pflegere, und Lienhardt Rüppmeister des Sieden-Spithals daselbst zu Hall am Bach gelegen, bekennen öffentlich und thun kund allermänniglich mit diesem Brieffe, daß wir mit gutem vereintem Willen, wohlbedachten Sinnen und Muthen, und mit gemeiner That und Handlung, und sonderlich mit Wissen und Willen auch zugeben des vermeldten Raths, für uns und alle unsere Nachkommen, Pfleger und Meistere Hannß Boken dem Sieder, Burger zu Schw. Hall und allen seinen Erben

zu einem rechten ewigen Erbe verliehen und vererbt haben, des genannten Spithals eigen Sieden allhier zu Hall, im Haal am Bürden-marck, zwischen Barbara von Rinderbach Hannßens Sieders seel. ehlicher verlassener Wittw. Biermanns, und Lorenz Vogelmanns Sieden gelegen, mit allen Zugehörten und Rechten, so lang er und seine Erben das vergelten und verdienen mögen, und auch also bescheidlich, daß der ehegenannte Hannß Bos und seine Erben das vorgeschriebene Sieden mit allen Zugehörten und Rechten in gutem wesentlichen Bau haben, und dem vermeldten Spithal alle Jahr davon reichen und geben sollen, die gewöhnliche Rechnung zu zwey Ziehlen des Jahrs, nemlich halb auf Sct. Jacobs des Heil. zwölff Botten Tag, und den andern halb Theil, auf das Heil. Hochzeitliche Fest Weihnachten, alles nach des Saals-Recht und Gewohnheit daselbst, ohne Fürzug, Wiederred und auch gar und gänzlich ohne allen des Spithals Kosten und Schaden. Wo sie aber an Bezahlung vorgemeldter gewöhnlicher Rechnung auf einig oder mehr Frist, oder an Bauhaltung säumig, und die nicht thun würden, wie vor beredt, so haben alsdann wir oder unser Nachkommen, Pfleger und Meistere, vollen Gewalt und gut Recht, Ihnen das vorgemelte Sieden aufzusagen, und zu des mehrgenannten Spithals Händen zu nehmen, und fürter zu verleihen, wem oder wohin wir wollen, und doch darauf zu pfänden und zu verbiethen, so lang und viel, bis dem Spithal und sein ausständige Rechnung vollkommene Ausrichtung und Vergnügung beschehen ist, ohne allen seinen Kosten und Schäden, alles nach des Saals-Recht und Gewohnheit ungefährlich.

Des zu wahren Urkund so geben wir mehrgenannte Pfleger und Meistere für uns und alle unsere Nachkommen dem gedachten Hannß Boken diesen Brief, besiegelt mit des ehegenannten Spithals Innsiegel, daß der Rath hie zu Hall, der das inne hat, hieran thue hengen, der geben ist am Donnerstag nach Sct. Kilians = Tag nach Christi unsers lieben Herrn Geburt, 1498.

(L. S.)

Copia Erb-Briefs über ein ganzes Boken Sieden.

Wir Leonhardt von Gottes Verhängniß, Abt des Gottes-Hausß Adelberg Præmonstratenser-Ordens, Costanzer Bistthums 2c. bekennen öffentlich und thun kund allermänniglich mit diesem Brief, für uns und alle unsere Nachkommen, daß wir aus sonder Gnaden und Gunst zu einem rechten stetigen und ewigen Erbe verliehen und vererbt haben, dem ehrsammen Heinrich Boken, Burgern zu S. Hall und allen seinen Erben, ein, unsers Gottes-Hausß Sieden daselbsten zu Schw. Hall, im Haal am Block, zwischen Hannß Wehels Haus, und Hannß Büchsenmeisters Haal-Haus gelegen, und stosset hinten an Caspar Gräters des ältern Haus, dergestalten, und weilen er und seine Erben solches Sieden vergelten und vermögen können, doch also, daß er und alle seine Erben das vorgeschriebene Sieden, mit allen seinen Zugehörden und Rechten, hinführo allwegen in gutem wesentlichen Bau halten und haben,
an

IN SALINIS HALAE SVEVORVM CONDITIS. CVII

an allen Orten ohne unserer und unsers Gottes-Hauses Kosten und Schaden, und was vorgenannten Abts unsers Gottes-Haus und Nachkommen Innhabern, das Sieden jährlich, und eines jeden Jahrs besonders, davon reichen und geben sollen, die gewöhnliche Rechnung, als sich dann zu jederzeit von solchen Sieden gebühret, nemlich auf Ect. Jacobi des Heil. zwölf Botten-Tage, und das andere auf Weyhenachten, allwegen in denen nechsten 14. Tagen vor oder darnach, ohne alle Verhinderung, auch ohne alle Kosten und Schaden, nach des Haals der Stadt Schw. Hall Gewohnheit und Recht richten, antworten und bezahlen, wo aber der vorermeldt Heinrich Bock oder seine Erben an wesentlicher Bauhaltung und Bezahlung ehegerührter Rechnung, auf ein oder mehr Bohl säumig, und die in massen alles vorstehet, nicht thun würden; so haben wir obgedachter Abt, und unsers Gottes-Haus und alle unsere Nachkommen Macht und Gewalt, vielgemeldten Heinrich Bocken oder seinen Erben, solches Sieden aufzusagen, unterzugießen und deren mit allen zu gefährnen, nach des Haals der Stadt Hall Gewohnheit und Recht; Es soll auch gedachter Heinrich Bock und alle seine Erben obbeschriebene Sieden ohne unsern, unsers Gottes-Hauses Wissen, Willen und Verhängniß zu ewigen Tagen nimmer verändern, verwechseln oder vertheilen, wie das immer beschehen möchte fürbaß möglich, doch so, haben wir Catharina Bockin seine Heinrich Bockens Mutter die Lehen-schaft obgemeldten Siedens ihr Lebenlang, inmassen wir ihr das hiervor auf sondere Günst verleyhen, und mit Brieflicher Urkund vorgeschrieben haben, vorbehalten, alles treulich und ungefährlich, und des alles zu wahren und vöstem Urkund, so haben wir Ehegenannter Abt unser eigen Abtey-Innsiegel of-

CVIII SECTIO III. DE IVRE EMPHYTEVTICO

fentlich thun und hengen laßen an diesen Brief, für uns und unser Gottes-Hauß und Nachkommen, der geben ist am Mittwoch den Confessionis Pauli, als man zehlt von Christi unsers lieben Herren Geburt 1528. Jahr.

(L. S.)

Copia Erb-Brieffen über zwey ganze Adelbergische Sieden, womit Peter Wezel belehnet worden.

Wir Leonhardt, von Gottes Verhängnuß, Abt des Gottes-Hauses zu Adelberg, Præmonstratenser-Ordens, Constanzener Bischoffs, bekennen öffentlich und thun kund allermänniglich mit diesem Brief, für uns, und alle unsere Nachkommen, daß wir aus sonderer Gnade und Gunst, zu einem rechten steten und ewigen Erbe verliehen und vererbt haben, dem ehrsamem Peter Wezel, Burger zu Schwäb. Hall, und allen seinen Erben, die zwey Sieden daselbst zu Schwäb. Halle im Haal, zwischen Seiß Blancken Eigen, und Hannß Wezels Erb-Sieden gelegen, dergestalten, dieweilen er und seine Erben, solche zwey Sieden vermögen könnten, doch also, daß er und seine Erben, die vorgeschrieben zwey Sieden, mit allen seinen Zugehörden und Rechten, hinfüro allwegen in gutem wesentlichen Bau halten und haben, an allen Orten, ohne unser und unsers Gottes-Hauß Kosten und Schaden, uns und vorgenannten Abts, unsers Gottes-Hauß und Nachkommen, hinfüro aber dieser zweyen Sieden Jährlich, und eines jeden Jahrs besonder davon soll reichen und geben, bemeldter Wezel oder seine Erben, die gewöhn-

gewöhnliche Rechnung, als sich dann zu jederzeit von solchen zweyen Sieden gebührt, nemlich auf Sct. Jacob, des Heil. zwölf Botten = Tag, das andere halbe Theil auf Weyhenachten, allweg in den nechsten 14. Tagen vor und darnach, ohne alle Verhinderung, auch ohne alle Kosten und Schaden, nach des Haals, der Stadt S. Hall Gewonheit und Recht, richten und bezahlen, wo aber der vermeldte Peter Wezel, oder seine Erben an wesentlichem Bauhaltung und Bezahlung, ehegerührter Rechnung auf ein oder mehr Ziel säumig, und dis, immassen als vorstehet, nicht thun würden; so haben wir obgedachter Abt, und unser Gottes-Haus und alle unsere Nachkommen, Macht und Gewalt vielgemeltem Peter Wezel oder seinen Erben, solche zwey Sieden aufzusagen, unterzugießen, und damit zugefahren, nach des Haals der Stadt Hall Recht und Gewonheit; es soll auch gedachter Peter Wezel, und alle seine Erben, vorgeschriebene zwey Sieden ohne unser und unsers Gottes-Hauses Wissen und Willen, und Verhängnuß zu ewigen Tagen nimmer verändern, verwechseln oder zertheilen, wie das immer beschehen möchte, fürbas ewiglich, alles getreulich und ohne Gefährte; Und des alles zu wahrem Urkund, so haben wir ehgenannter unser Abtey = Insiegel öffentlich thun und lassen hängen an diesen Brief, für uns und unser Gottes-Haus und Nachkommen, der geben ist am Montag, nechst nach dem Sonntag Quasimodogeniti, als man zehlt von Christi unsers lieben Herrn Geburt, funffzehnhundert, zwanzig und sechs Jahr.

(L. S.)

XIX §. I. §. II. §. III.

CONSPECTVS.

SECTIO I.

DE

Iure emphyteutico generatim.

§. I.

De origine vocis emphyteuseos.

§. II.

De origine ipsius negotii Emphyteutici.

§. III.

De triplici emphyteuseos acceptione eiusque definitione.

§. IV.

De modis emphyteusin acquirendi et constituendi.

§. V.

De forma contractus emphyteutici.

§. VI.

De obiecto emphyteuseos.

§. VII.

De iuribus et obligationibus tum domini emphyteuseos tum emphyteutae.

§. VIII.

De modis emphyteusin amittendi.

§. IX.

De differentia emphyteuseos ab aliis contractibus similibus.

§. X.

CONSPECTVS.

§. X.

Disquiritur utrum in dubio magis pro emphyteusi, an pro locatione conductione sit praesumentum.

§. XI.

De Constitutionibus provincialibus, emphyteuseos transmutationem in locationem conductionem expresse prohibentibus.

SECTIO II.

DE

Iure emphyteutico circa salinas.

§. I.

De origine vocis sal: et Salz.

§. II.

Salinae quid, et an ad regalia pertineant, disquiritur?

§. III.

De variis salinas concedendi et acquirendi modis.

SECTIO III.

DE

Iure emphyteutico in salinis Halae Sueuorum conditis.

§. I.

De origine salinarum Hallensium.

§. II.

De propria qualitate iuris salinarum Sueuo-Halensis.

§. III.

CONSPECTVS.

§. III.

De duobus collegiis salinariis, quorum vnum das Lehen herrliche Collegium, alterum die Erbbestands Gemeinde nominatur.

§. IV.

De Magistratus circa rem salinariam auctoritate.

§. V.

Ostenditur coctores Iure emphyteuseos uti, vtut irregularis.

§. VI.

Haec irregularitas explicatur.

§. VII.

Argumenta collegii salinarii pro locatione conductione executiuntur.

§. VIII.

Argumenta contraria pro emphyteusi afferuntur.

§. IX.

Controuersia nouissima, propter coctiones extraordinarias, inter Collegium dominorum directorum, et societatem coctorum exorta, breuiter enarratur.

§. X.

De Potioribus partis vtriusque momentis allatis pro coctoribus iudicium fertur.

F I N I S.

CONSPECTVS.

§. III.

De duobus collegiis salinariis, quorum vnum das Lehen, herrliche Collegium, alterum die Erbbestands Gemeinde nominatur.

§. IV.

De Magistratus circa rem salinariam auctoritate.

§. V.

Ostenditur coctores Iure emphyteuseos uti, vtut irregularis.

§. VI.

Haec irregularitas explicatur.

§. VII.

Argumenta collegii salinarii pro locatione conductione executiuntur.

§. VIII.

Argumenta contraria pro emphyteusi afferuntur.

§. IX.

Controuersia nouissima, propter coctiones extraordinarias, inter Collegium dominorum directorum, et societatem coctorum exorta, breuiter enarratur.

§. X.

De Potioribus partis vtriusque momentis allatis pro coctoribus iudicium fertur.

F I N I S.

Jäger, Georg F.

Diss. inaug. iur. de emphyteusi salinaria, praesertim Halae Suevorum
obtinente

Erlanga 1760

4 Diss. 2389#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10835669-2

VD18 14873443-001